

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Buday Barna**.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőségnek küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Pályázati felhívás.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület az általa kezelt földmivesséskolai alapítványi helyekre pályázatot hirdet:

1. A nagyatádi gazdakör alapítványa; évi ösztöndíj 240 korona. Pályázhat ezen alapítványra elsősorban nagyatádi, illetve somogy-megyei illetőségű egyén.

2. A Bakó János-féle alapítványra, évi ösztöndíj 240 korona. Ezen alapítványra pályázhat elsősorban borsodmegyei illetőségű egyén.

3. Bathhány gróf-féle alapítványra, évi ösztöndíj 240 korona; pályázhat ezen alapítványra elsősorban vasmegeyi illetőségű egyén.

További feltételek mindhárom alapítványnál, hogy a kérvényező magyar honpolgár fia legyen, ki 16-ik életévét betöltötte, ami keresztlevelel igazolandó, továbbá iskolai bizonyítvánnyal igazolandó, hogy a pályázó jól tud írni és olvasni.

Pályázhat ezenkívül magyarországi földmivesséskolába már felvett tanuló is, ha ezt az illető földmivesséskola igazgatója által bizonyítja.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kezelésében lévő „Gubitz-Schöberl”-féle alapítvány kamatait 400 (négy száz) koronára kiegészítve a „Budapesti Kertészeti Tanintézet”-nél ösztöndíjjal tüzte ki.

Akik ezen alapítványok elnyerésére pályáznak, azok kérvényeiket a szükséges bizonyítványokkal és mellékletekkel felszerelve az OMGE. igazgatóságához f. évi szeptember hó 30-ig nyújtják be.

Rubinek Gyula,
igazgató.

A berlini nemzetközi sörárpa- és komlókiállítás rendező-bizottságának ülése.

(1908. augusztus 29.)

Jelen voltak Rubinek Gyula OMGE. igazgató elnöke mellett Cserhádi Sándor, Juhász Árpád, Károly Rezső, Rodiczky Jenő rendező-bizott-

sági tagok; az egyesület tisztviselőikara részéről Buday Barna szerkesztő-titkár, Szilassy Zoltán szövetségi titkár és Krolpp Hugó ipari szakosztályi titkár mint előadó.

Rubinek Gyula elnök üdvözlöi a megjelent tagokat és az ülést megnyitja. Bejelenti, hogy Borhy György bizottsági tag a mai ülésről elfoglaltsága következtében kiment magát.

Ezután Krolpp Hugó rendező-bizottsági titkár részletesen beszámol a bizottság eddigi működéséről és mindazon intézkedésekről, amelyek a kiállítás sikere érdekében eszközöltettek. Bejelenti, hogy a természetközeli mint 3000 felszólítást küldött, hogy az érdektelt gazdasági egyesületekhez két ízben is intézett körlevelet, arra kérve őket, hogy a kiállítás sikere érdekében az OMGE-t támogassák. Bejelenti továbbá, hogy a pozsonyi és miskolci sörárpavásáron a természetközeli közvetlenül érintkezvén, azok megígérték, hogy 140 mintával fognak megjelenni, továbbá, hogy a Pozsony-, Nyitra-, és Borsodvármegyei Gazdasági Egyesületek árpagyűjtemények bemutatását helyezték hiátásba. Bejelenti, hogy 180 komlótermesztőhöz küldött felszólítást, hogy a segésvári komlótermesztő szövetkezet kollektív kiállítását ígért, hogy a kinestári birtokkezelők Fehéregyházán a telepések részéről kollektíval, ezenkívül pedig a kezeléség mintákkal fog megjelenni a kiállításon. Végül jelenti, hogy Csérei szaktanár a tudományos kiállítás rendezését eivállalta.

A bizottság mindezeket örömmel vette tudomásul és oly czélból, hogy a természetközeli idejében és minél tömegesebben jelenjenek meg a kiállításon, elhatározta, hogy megkéri a Pozsony-, Nyitra-, Borsod-, Abauj- és Nógrádvármegyei Gazdasági Egyesületeket, hogy a megye területén személyesen keressék fel az árpatermesztőket és őket a kiállításon való részvételre reábirják. Elhatározta továbbá a bizottság, hogy hasonló czélból felterjesztést intéz a földmivesséügyi miniszterhez, arra kérve őt, hogy a Dunántulra ugyanilyen megbízással egy szakértőt küldjön ki.

Továbbá örömmel vette tudomásul a bizottság, hogy az árpa tudományos kiállításának rendezését Cserhádi Sándor, Kosutány Tamás és Nuricsán dr. tanár urak eivállalni hajlandók. A komló tudományos kiállításának kiegészítésére a bizottság felkérni határozta a minisztert, hogy ennek rendezésével még a kolozsvári gazdasági akadémia növénytermesztési tanszéke is megbízassék.

Ezzel az ülés véget ért.

A szerb kereskedelmi szerződés.

Oly hosszú vajudas után itt van a nyakunkon a szerb kereskedelmi szerződés. Ez ugyan az osztrák iparosok és Luegeren kívül senkinek sem kellett. A szerződéses vámterület érdekeltiségének tehát csak kismérsé az, amely a szerb kereskedelmi viszonyok rendezését követelte. Már ismételt — szinte az unalomig — reámutattunk, hogy a szerb kereskedelmi szerződés megkötése Magyarországnak érdekében nem fekszik s hogy reánk nézve a szerződéstelen állapot sokkal előnyösebb.

Ámde közös — s illetve a legujabb közjogi terminologia szerint — szerződéses vámterületen élvén Ausztriával, nyilvánvaló, hogy egy kereskedelmi szerződés megkötésénél nemcsak a mi, de Ausztria gazdasági érdekei is döntő súlylyal bírnak s így egy-egy kereskedelmi szerződés a szerződéses vámterület államai között is csak kompromisszum eredménye lehet.

És bármily segélyünkre is voltak az osztrák agráriusok, akik a legnagyobb makacssággal szegültek ellen a szerb kereskedelmi szerződés legkényesebb része,

..... A MAGYAR ..... •• LEGELŐNYÖSEBB A ••

MEZŐGAZDÁK GABONA

..... SZÖVETKEZETE UTJÁN ..... •••• ÉRTÉKESITÉSE. ••••

V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. ..... Takarmánycikkre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.

Mai számunk 24 oldal.

az élőállat és állati termények behozatala ellen, e téren a teljes elzárkózás elvét nem sikerült érvényesítenünk.

De hiunk bizonyult az a reménykedésünk is, hogy a szerb skupstina elveti a szerb gazdasági érdekeket a multhoz képest bizony lábbal taposó szerződést, mert kormány és parlamenti válság dacára a józanabb felfogás győzedelmeskedett, a jobb ma egy veréb, mint holnap egy se elve diadalmaskodott s bár nagy verekedések árán, de a szerződést sikerült a skupstinával elfogadtatni.

Végso kapaszkodónk, reménykedésünk az volt, hogy majd az életbeléptetést sikerül elhalasztanunk 1909. január 1-re, mert egy ilyen nagyon is zsebbe vágó jelentőségű szerződést talán még sem lehet a felhatalmazási törvény alapján életbeléptetni.

Az alkotmányellenes kormányzás korszakának legkárosabb hagyatéka azonban a kereskedelmi viszonyoknak rendeleti uton való szabályozása tovább kísért — mint a hazajáró lélek — s annak lidércnyomása alól még a mai kormány sem tudta magát mentesíteni.

Hiszen tökéletesen igaz, hogy az 1907. évi LVI. t.-cz. felhatalmazza a kormányt arra, hogy 1908. év végéig külállamokkal kereskedelmi viszonyainkat ideiglenesen rendeleti uton rendezhesse, a rendezés jogosságához tehát szó sem férhet, de már az indoklásához igen is.

A felhatalmazási törvény csak fakultatív érvényű, a kormány tehát bölcs belátása szerint járhatott el a szerb szerződés életbeléptetése tekintetében s ellenállhatott volna a külügyminiszter követelésének, akinek a helyzete azonban azért volt kényelmes, mert precedensekre hivatkozhatott, a német, olasz és orosz szerződéseknek a jelen kormány részéről való rendeleti életbeléptetésére és a mindig elmaradhatatlan, de előttünk a kelettel szemben alkalmazva mindig érthetetlen magasabb külpolitikai érdekekre.

Nem vitatható el, hogy a f. évi szeptember 1-től ez év végéig levágott alakban behozható 11,667 db szarvasmarha és 23,334 db sertés a szerződéses vámterület hús-fogyasztásában nem számottevő mennyiség, nem különösen ma, amidőn a szerb mezőgazdaság a viszonyok új alakulatához még nem simulhatott és csak silányabb, kisebb súlyú állatokat vágathat

s maga a husszállítás és tömeges állatvágás kérdése sem oldható meg ily rövid idő alatt.

Ámde elég maga a szerződéskötés ténye, hogy az állatárak alakulására, ha átmenetileg is, káros befolyást gyakoroljon. A mai takarmányhiány okozta állatárak mellett azonban végzetesen káros a szerb kereskedelmi szerződés mostani életbeléptetése s e tényért sem a magyar, sem az osztrák kormány nem számíthat a gazdatársadalom elismerésére.

Ha még legalább a szerződés életbeléptetésével kapcsolatosan a takarmánykiviteli tilalmat léptették volna életbe — bár e korrekktivum is a gazda bőrére megy — a takarmányanyagok olcsóbbodása mégis némileg korlátozná a tenyészanyag könnyelmű elprédálását, amire épp a jól értékesíthető takarmány a legjobban ösztökéli a holnappal nem törődő kisgazdát.

A takarmánykiviteli tilalom egy helyes átmeneti intézkedés lett volna a szerb kereskedelmi szerződés momentán fokozottabban érvényesülő hátrányainak ellensúlyozására, mert nem ringatjuk magunkat abban a hiu reménykedésben, hogy a magyar parlament a kormány intézkedését ne hagyja jóvá s a szerb szerződést el ne fogadja. Ezt még az osztrák parlamentről sem hiszszük, ott pedig szervezett és erős gazdapárt van. Amit a tárgyalások folyamán társadalmi befolyás útján elérni lehetett, az a szerződésben érvényesült is, a huszbehozatalnak a teljes elejtése azonban — mely egyébként a szerződéstelen viszony állandósításával egyértelmű — csak akkor lett volna kivívható, ha a gazdatársadalom küzdelme a magyar parlamentben támogatásra, visszhangra talált volna, amint arra az osztrák parlament példát mutatott.

A magyar parlament tagjai azonban ma még mindig abban az ábrándban élnek, hogy az élet kérdései a parlamentben dölnék el. Bizony ez erős tévedés, mert azokat az élet érleli és dönti el s a parlament minden kérdésben, de leginkább a kereskedelmi szerződések kérdésében kész és változtathatlan helyzet elé állítatik.

A közéletben szerepet vinni s irányt szabni hivatott és óhajtó férfiu csak úgy érvényesül, ha a társadalmi mozgalmakban részt vesz, ha kezét a gazdasági élet

útőerén tartja. Ez esetben sem őt, sem a benne bizókat csalódás nem éri.

A szerb kereskedelmi szerződés az első nemzetközi megegyezés, amely az Ausztriával megkötött kereskedelmi és forgalmi viszonyainkat szabályozó szerződés életbeléptetése óta kötöttet.

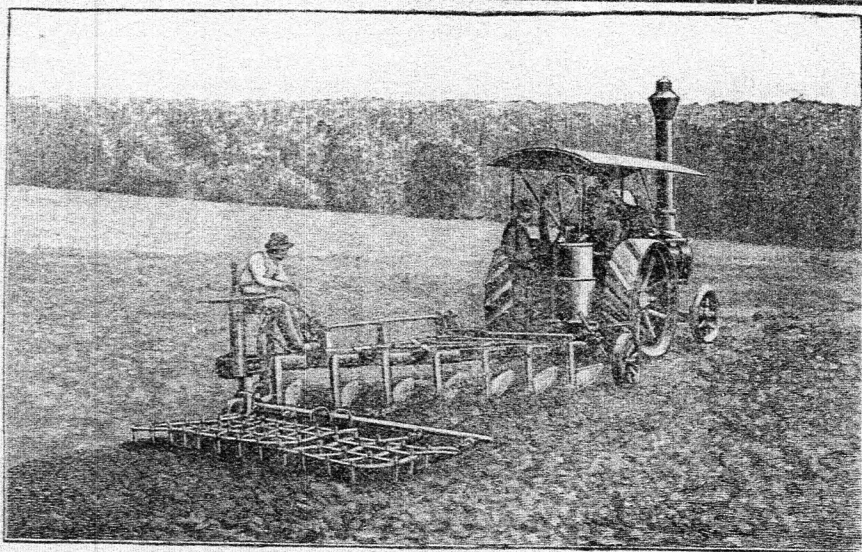
Ezen szerződés tehát már közjogi formájánál fogva is különös figyelmet érdemel.

A kereskedelmi szerződéseket eleddig ő felsége nevében a külügyminiszter vagy valamelyik nagykövet kötötte. Az új szerződéses megállapodás szerint a külügyminiszter mellett a két állam kormányának a meghalalmazottai is részt vesznek a szerződéses tárgyalásokban, ez esetben a két állam kereskedelmi miniszterei.

De érdekes, sőt fontos kijelentéseket tartalmaz a szerb kereskedelmi szerződés XVIII. és a zárójegyzőkönyv IX. cikke. A XVIII. cikk arról intézkedik, hogy a szerződés hatálya mely országokra, illetve vámterületre terjed ki. A vonatkozó cikk ekként szól:

„A jelen szerződés kiterjed mindazon országokra, amelyek az osztrák-magyar monarchia két államának szerződéses vámterületéhez jelenleg tartoznak vagy a jövőben tartozni fognak.“ A szerződés tehát nem ismeri többé már a közös vámterületet, hanem az Ausztriával megkötött kereskedelmi és forgalmi szerződés rendelkezéséhez képes csakis szerződéses vámterületet. De provideál bölcsen a szerződés zárójegyzőkönyvének említett IX. cikke az önálló vámterület eshetőségének is, amennyiben 1. b) alpontjában a következőleg intézkedik: „A IX. cikk határozmányai nem alkalmaztatnak:

b) azon kötelezettségekre, amelyeket az egyik szerződő fel már létrejött, vagy jövőben létesítendő egyesülés határozatai szerint magára vállal.“ A szerződés ezen rendelkezése arra vonatkozik, hogy Szerbia a jelen szerződés és az abban biztosított legtöbb kedvezmény alapján nem igényelheti azon kedvezményeket, amelyeket a vámegegyesülésben lévő Ausztria és Magyarország egymásnak már engedélyeztek, vagy a jövőben új megállapodások szerint engedélyezni fognak. A szerződés ezen rendelkezése azonban kétoldalú s Szerbia részéről is felhasználható ellenünk az esetben, ha amint már az egyizben tervezve volt, Bulgáriával

UJ! Egygéprendszerű gőzszántás UJ!

(egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

vámegyesülést létesít. Ezen szerződéses rendelkezés alapján Szerbia is jogosult lesz Bulgáriának olyan vámkedvezményeket adni, amelyeket a legtöbb kedvezmény alapján Ausztria és Magyarország nem igényelhetnek.

A szerb kereskedelmi szerződés továbbá formailag abban is eltér a már érvényben levő kereskedelmi szerződésektől, hogy a lejárat ideje kifejezetten 1917. december 31-ike, míg ezzel szemben a régi szerződések mindkét szerződő félre a felmondást 1915. december 31-ére biztosítják. A szerb kereskedelmi szerződés ezen intézkedése azt jelenti, hogy a két kormány a kereskedelmi szerződések lejáratát az egymással kötött kereskedelmi szerződés lejáratához alkalmazza s így összes szerződéseink 1917-ig érvényben fognak maradni.

A választott bíróság intézményét ez a szerződés is szervezi, még pedig az állategészségügyi intézkedéseket kivéve, a szerződésből folyó minden vitás kérdésre kiterjedő hatályal. Gazdasági szempontból jelentékenyebb intézkedéseket tartalmaz a szerződés VI-ik cikkelyének b) pontja, amely megengedi mindkét félnek a földmívelés érdekeire kártékony rovarok vagy más kártékony organizmusok elterjedésének meggátlása céljából a kivitel, bevétel vagy átvitel korlátozását, sőt tilalmazását.

A zárjegyzőkönyv VIII-ik cikkében pedig a különböző vámkedvezményeket engedélyezi mindkét félnek arra az esetre, ha valószínűvé válik, hogy oly más államból eredő áruk hozatnak be a másik szerződő fél területeiről, amely állam a fennforgó esetben kedvezményes elbánásból ki lenne zárva. Mindkét követelményt annak idején a kereskedelmi szerződésekkel szemben felállítottuk s csak örülünk rajta, hogy épp azzal az állammal szemben nyertek szigorú alkalmazást, amelynél növényi betegségek behurcolásának, valamint idegen áruk becsempésésének a veszélye a legnagyobb.

A szerződésnek legjelentékenyebb újítása a multhoz képest azonban azon követelményünknek az érvényesítése, hogy Szerbiával szemben a határszéli forgalomnak biztosított azon vámkedvezményeket, amelyek gabonaféléknek, bornak, ökörnek, aszalt szilvának és szilvapálinkának igen mérsékelt vám mellett való behozatalát lehetővé tették, teljes mértékben megszünteti s magát a határszéli forgalmat is oly korlátok közé szorítja, amelyek a

jövőben teljesen lehetetlenné teszik a múlt idők visszas állapotának felidézését. A gabonanemüeknél érvényesül a minimális vámtétel, ami egyenlő jelentőségű a behozatali tilalommal, mert a minimális vámtételek mellett csakis silány gabonatermés esetén lesz lehetséges Szerbiából a szerződéses vámterületre gabonát vagy tengerit behozni, ami ellen, miután a behozott termény a minimális vámtételt teljes egészében megfizeti, kifogást emelni nem lehet. Ugyanez az eset a bornál, szilvapálinkánál, aszalt szilvánál és méznél, amely termények után Szerbia többé vámkedvezményben nem részesül. A határszéli forgalomban megszünteti a szerződés a szarvasmarha, sertés, juh és az egypatások forgalmát teljesen, úgy hogy a jövőben legeltetés címén nem lehet állatokat Szerbiából hozzánk áthozni, ami az állatcsempészetnek tág kaput nyitott. Friss husból is csak 4 kilót szabad behozni, élő szárnyasokból pedig legfeljebb 1 darab pulykát, két darab kacsa, tyukfélékből 4 darabot s végül korlátlan mennyiségben libát. Mind ezen állatbehozatal, valamint husbehozatal is csak bizonyos belépő állomásokon keresztül van engedélyezve. Hogy a szerződés miért engedélyezi a korlátlan libabehozatal, amire nézve még a régi szerződés sem tartalmaz intézkedéseket, az megfejtetlen rejtély marad s illetve valószínűleg egy, a szerb kormány részéről kicsikart kedvezmény a mi baromfitenyésztésünk rovására.

A határszéli forgalom ezen megszorításával a régi szerb kereskedelmi szerződés egyik legsérlemesebb része ejtett el, úgy hogy a korlátlan libabehozataltól eltekintve, a szerződésnek ezen része a mezőgazdaságot teljesen kielégítheti.

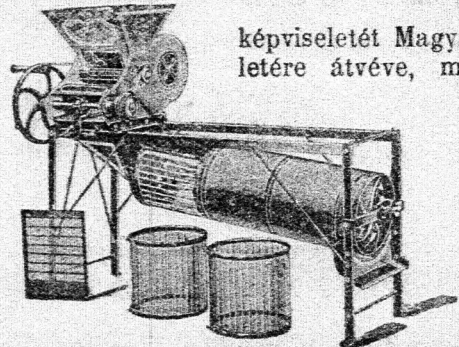
A szerb kereskedelmi szerződéssel szemben felállított további követelményeink között ott van az állategészségügyi egyezmény elejtése s az állatbehozatal betiltása. Az új szerb szerződés tényleg állategészségügyi egyezményt nem tartalmaz, élőállatbehozatalt egyáltalán nem engedélyezi, kivéve ló és baromfinál, de megengedi bizonyos korlátozott mérvben friss husnak a behozatalát. Évenként 35,000 szarvasmarhát és 70,000 db sertést szabad Szerbiának behozni levágott állapotban azon megszorítással, hogy a Belgrádban létesítendő vágóhid magyar állami állatorvosok felügyelete alatt áll s marhavész fellépte esetén, de bármely ragadós betegségnek nagyobb mérvű fellépte esetén

a magyar kormány még ezen husbehozatalt is egyszerűen betilthatja. S miután a választott bíróság állategészségügyi kérdésekben nem illetékes dönteni, Ausztria és Magyarország teljes autonómiával állapítja meg azt, hogy vajjon a Szerbiában fellépett ragadós betegség nagymérvű-e vagy sem. A behozatalra engedélyezett állatlétszám, mint tudjuk, Szerbia régi állatbehozatalának a felét képviseli darabszám szerint. Hogy ez a behozatal azonban idők folyamán husmennyiségben el fogja érni a régi állatbehozatal husértékét, azt valószínűnek tartjuk, mert Szerbia is arra fog igyekezni, hogy minél nagyobb súlyú állatokat tenyészessen és vágasson, hogy ilykép a darabszám szerint engedélyezett kontingenst minél inkább kihasználhassa. Helyesebb lett volna tehát magának a husmennyiségnek a kontingentálása, ha már egyáltalán valamely kedvezmény megadásáról szó lehet. A szerb friss husbehozatal ugyanazon vámot fizeti, mint amelyen a mi élőállatkivitelünk Németország felé terhelve van, mert a szerb állatok elvámolása is élő állapotban s élősúly alapján történik. Ezen részletekre annál kevésbé kell kiterjeszkedni, mert azokat lapunkban már ismételtén ismertettük s mert a napi sajtó is bőséges közléseket hoz e tárgyban.

Gazdasági szempontból a dolog úgy áll, hogy a szerb kereskedelmi szerződés állategészségügyi szempontból a legteljesebb biztosítékot nyújtja a tekintetben, hogy Szerbiából a rendes forgalom keretén belül állatbetegség nem fog behurcoltatni. A szarvasmarha- és sertésbehozatalnak azonban még hus alakjában és korlátozott mennyiségben való behozatalát sem tartjuk a magyar mezőgazdaság érdekeit összegeztethetőnek.

Készséggel elismerjük azonban, hogy ez a legminimálisabb kedvezmény, amelyet Szerbiának egy kereskedelmi szerződés keretén belül nyújthatunk. S így ha valaki kereskedelmi viszonyainknak szerződés alakjában való rendezését szükségesnek tartja, akkor nem zárkozhatik el egy ily irányú és keretű kedvezményezés elől. Mi a magunk részéről azonban azon az állásponton voltunk kezdettől fogva s vagyunk ma is, hogy sem Ausztria, sem Magyarország általános gazdasági érdekei a szerb kereskedelmi szerződés megkötését nem indokolják s hogy ebből a szempontból a szerb kereskedelmi szerződés reánk nézve értéktelen s az annak

■■■■■ A HEID-féle GÉPGYÁR

képviselőt Magyarországra területére átvéve, módunkban áll

eredeti HEID-féle gabonakonkolyozókat, eredeti

HEID-féle magosztályozó gépeket

jutányos áron, az ismert első-rangu kivitelben szállítani.

E gyártmányt tartóssága és kiváló tökéletes munkateljesítése jellemzik.

Ujdonság: kemény nickel átvonatu trieur-köpenyek, melyek tartósság tekintetében minden eddigi készítményt sokszorosan felülmúlnak. — Leirással és árajánlattal készséggel szolgál:

Bächer Rudolf, Melichar Ferencz, Budapest, VI., Nagymező-ú. 68.

megkötéséért hozott áldozat súlyosan nehezedik a magyar mezőgazdaságra.

A szerb kereskedelmi szerződés politikai mérlegelése azután nem reánk tartozik. Ez a parlamentek feladata, de ezen döntés bekövetkezése előtt szükségét láttuk annak, hogy épp ezen legilletékesebb faktort a szerződés gazdasági értékéről híven tájékoztassuk.

R. Gy.

A takarmányinség enyhítése.

Darányi Ignác földmivélségi miniszter az OMGE. felterjesztésére alábbi választ intézte Dessewffy Aurél grófnhoz, mint az OMGE. elnökéhez:

Nagyméltóságú Elnök Ur! Folyó évi július hó 12-én 3443. szám alatti kelt nagybecsű átiratára, melyben a kedvezőtlen időjárás folytán különösen a takarmányműek kilátására vonatkozólag teljes és — megvallom — szomorú képet méltóztatott nyújtani, van szerencsém Nagyméltóságodnak őszinte köszönetet mondani azért a kimerítő értesítésért, melyből a böles elnökléte alatt álló Országos Magyar Gazdasági Egyesület tapasztalatai szerint is kiegészíthetem magamnak azt a képet, amelyet az ország helyzetéről a hozzám beérkezett rendkívül nagy számú statisztikai és leíró jelentésekből nyertem.

Mint ugyanis alkalmam volt a Nagyméltóságod böles elnökléte alatt álló egyesület egyik főtisztviselőjével személyesen közölni, kit a helyzet megbeszélése végett a legutóbbi napokban magamhoz kérttem, az ország mezőgazdasági helyzetét már majdnem a tavasz nyíltá óta a szokottnál is gondosabb figyelemmel kísértem és el voltam készülve arra, hogy ez évben a kormányunk rendkívüli intézkedésekkel kellend majd belenyulnia az időjárás viszonyok folytán nagyobb mértékben sujtott ama vidékek kiszakadózsónságának felsegélyezésére, amely vidékeken a kedvezőtlen időjárás folytán valóban inséges körülmények fennforgása lesz észlelhető.

Már ez évi július hó 17-én értekezletet tartottam a vezetésem alatt álló miniszteriumban és annak javaslatait elfogadva, illetőleg kiegészítve, egyrészt több oly intézkedést tettem, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy az állatok legeltetését könnyebbé tegyék és ily módon a takarmánykészleték idő előtti felhasználását elkerülhetővé tegyék, másrészt pedig megindítottam azokat az intézkedéseket, amelyek egyfelől tárczám körében, másfelől a szakminiszteriumok támogatásával alkalmasak lesznek arra, hogy a jövőre nézve is könnyítést és segítséget nyújtsanak gazdaközségeinknek. Így többek közt intézkedtem aziránt, hogy a kincstári és községi erdőkben a lombtakarmány és alomgyűjtés, legeltetés és fűkaszás az arra szorulóknak ingyen megengedtesék és hogy általában a kincstári erdőhatóságok az állatok legeltetése érdekében, ahol csak lehet, könnyítsenek az erdőtörvény rendelkezéseinek szigorán. Továbbá felkértem volt a m. kir. pénzügyminiszter urat annak engedélyezésére, hogy a mezőgazdasági szeszgyárak által termelt moslékfelesleget a gyártulajdonosok mezőgazdáknak eladhassák,

végül a m. kir. kereskedelemügyi miniszter urnál közbenjárta, hogy a szalás- és erőtakarományok vasuti szállítására a lehető legkedvezményesebb szállítási tarifákat engedélyezni sziveskedjék.

Ebben az időtájbán volt szerencsém venni Nagyméltóságodnak ezen kérdés minden részletére kiterjeszkedő és böles gondoskodásáról tanuskodó iratát, melyet minden tekintetben a legkehatóbb megfontolás tárgyává tettem.

Kérdéses előterjesztésében a takarmánykivitel megtiltásán kívül különösen a következő intézkedéseket volt szives javaslatba hozni:

1. Az egyesületeknek és szövetkezeteknek kizárólag tagjaik részére leendő takarmányvásárlás czéljaira, teljes biztosíték ellenében, kamatmentes kölcsön bocsátassék rendelkezésükre;
2. inségakció indíttassék;
3. élőállatok kivitele előmozdittassék;
4. a közös hadügyminiszter ur intézkedjék aziránt, hogy a hadsereg részére dolgozó konzervgyárak a huskonzervek tömeges gyártása czéljából haladék nélkül üzembe hozassanak;
5. a kereskedelemügyi miniszter ur felkérésék, hogy a magyar államvasutakon és az összes hazai vasutakon a szalás- és abraktakarmányok szállítását önköltségi áron eszközöltetoi sziveskedjék, végül

6. hogy az élőállatok ára és a husarak között mutatkozó aránytalanság helyesbítése végett hatósági mérszárszék létesíttessék, amely intézkedéstől a husarak méltányos esőkkenését remélik.

Mielőtt ezekre a pontokra egyenkint kiterjeszkedném, van szerencsém Nagyméltóságodat értesíteni, hogy a m. kir. kormány méltányolván a rendkívüli nehéz helyzetet, melybe hazai gazdaközségeink több gyenge termésű esztendő után ismét belekerült: egészében és részleteiben magáévá tette azt az előterjesztésemet, melylyel széleskörű felhatalmazást kértem arra, hogy az ország ama vidékein, ahol a kiszakadó különösen a hiányos takarmánytermés folytán valóban inséges viszonyoknak néznek elebe, helyzetükön megfelelő intézkedésekkel segíthessek.

Miután a minisztertanács által ezen előterjesztésem alapján megadott felhatalmazás feleletet ad azokra a pontokra, melyeket Nagyméltóságod figyelembe ajánlott, a részletes választ a vonatkozó minisztertanács határozat alapján a következőkben van szerencsém megadni:

Az 1. és 2. pontok oly szoros kapcsolatosak, hogy azokra a választ is egybefoglaltan adom meg Nagyméltóságodnak. Felhatalmazást nyertem ugyanis, hogy a takarmányinség enyhítését czélzó akciókat a rendelkezéseimre bocsátott külön hitel felhasználásával megindíthassam. Azok az adatok, melyek az országban mutatkozó takarmányterméskilátásokra vonatkozólag ugy statisztikai, mint egyéb szempontokból teljes világot vetnek, arról győzték meg, hogy az országban tényleg jelentékeny részében igen kedvezőtlen és néhol valóban inséges helyzet mutatkozik. Azokban a vármegyékben, ahol a helyzet a legkedvezőtlenebb, névszerint Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Jász-Nagykunszabolnok, Fejér, Veszprém, Somogy, Zala, Tolna és Baranya vármegyékben az illető vármegyei gazdasági egyesületi elnök urakkal vagy azok helyetteseivel személyesen is érintkeztem.

Gondoskodni fogok arról, hogy a fent megnevezett nagyobb mértékben sujtott vármegyékben, ahol ennek szüksége mutatkozik, a vezetésem alatt álló miniszterium illetékes főtisztviselői személyesen is kiutazzanak s ott az érdekeltekkel necsak behatóan érintkezzenek, hanem lehetőleg ugy ők maguk, valamint a m. kir. állattenyésztési felügyelők is, a gazdasági egyesületek és a törvényhatóságok megbízottjaival a sujtott vidékeket szükség esetén faluról-falura bejárják. Ha a szükséges tájékoztatást ekként megszereztem, a minisztertanács által rendelkezéseimre bocsátott hitelből a takarmányinség által sujtott fent megnevezett vármegyékben az illetékes vármegyei gazdasági egyesületeket kellő hitellel fogom ellátni, ebből a czélból, hogy a tényleg megszorult kiszakadóknak a szükséges takarmányműeket és abraktakarmányokat, főleg korpanműeket rendelkezésükre bocsáthassák. A nevezett vármegyékben indítandó ezen akció intézésénél és lebonyolításánál elsősorban az illető vármegyei gazdasági egyesületek közreműködését óhajtom igénybe venni, akként, hogy az a m. kir. állattenyésztési felügyelő, akit az említett vármegyék mindegyikébe kifogok küldeni, szorosan az illető vármegyei gazdasági egyesülettel, valamint az illetékes törvényhatóság megbízottjaival fogja munkásságát végezni.

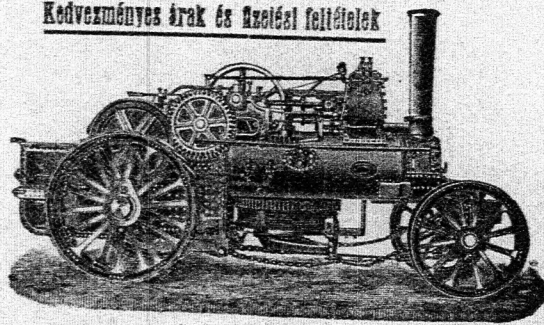
Evégből egyrészt az állattenyésztési felügyelő urakat speciális utasításokkal fogom ellátni s másrészt főként fent megnevezett, leginkább sujtott vármegyék gazdasági egyesületeit mind ezen szempontból kimerítően tájékoztatni fogom. Egyidejűleg kiadandó leiratomat van szerencsém Nagyméltóságodnak szives tudomásvétel végett idezártan megküldeni.

Tisztelettel felkérem Nagyméltóságodat, hogy ha azt jónak látja, méltóztatassék a vármegyei gazdasági egyesületeket a fentiek értelmében saját részéről is felszólítani, hogy ugy mint én az állattenyésztési felügyelői karnak szoros kötelességévé tettem, miszerint a gazdasági egyesületekkel mindenben, ami a tényleg sujtott kiszakadókat érdekel valóban szolgálhatja, a legszorosabb egyetértésben járjanak el, éppen ugy remélem, hogy a gazdasági egyesületek is rajta lesznek, hogy közegeimet fáradságos és felelősségteljes munkájukban odaadással támogassák és egyuttal közrehasznassák, hogy netalán jogosulatlan előnyök érvényesülést ne nyerhessenek.

Ami a segélyezésnek pénzértékben kifejezett mérvét illeti, a m. kir. minisztertanácsból arra nyertem felhatalmazást, hogy a takarmányműeket a beszerzési ár és költség bizonyos százalékának elengedésével bocsássam az erre valóban reászorult kiszakadóknak rendelkezésükre, 30%-ban lévén megállapítva az e czimen adható engedmény maximális határa. Felhatalmazást nyertem arra is, hogy megengedhessem, miszerint a kincstárnak megtérítendő összeg, tehát a beszerzési összegnek legalább 70%-a szükség esetén ne azonnal készpénzben téríttessék meg az államkincstárnak, hanem a kedvezményt élvező ezt az összeget törvényhatósági jótállás ellenében legkésőbb két év alatt kamatmentesen fizethesse vissza. Nem mulaszthatom el emellett hangsúlyozni, hogy

BOROSZLÓ ■ ■ ■ BUDAPEST

Kedvezményes árak és részlet felvétel

Elsőrangú külföldi és magyarországi referenciák.

**Teljes gőzeke-készleteket
és gőz-utihengereket**

legtökéletesebb kivitelben szállít

KEMNA J. gőzeke- és gépgyár ■ ■ ■ Magyarországi igazgatósága
BUDAPEST, IV., Kossuth-Lajos-utca 8.

fent meg-
vármegyék-
k, a veze-
tes főtiszt-
s ott az
tkezzenek,
valamint a
a gazda-
gok meg-
ség esetén
éség tájé-
szertanács
ól a takar-
zett vármeg-
ági egyesü-
bből a
kiszgázák-
és abrak-
rendelke-
vármegyék-
nél és le-
vármegyeyi
óhajtom
kir. állat-
ett vármeg-
szorosan
ttel, vala-
izottjaival

felügyelő
ellátni s
leginkább
eit mind-
ztatni fo-
tudomás-

iat, hogy
vármegyeyi
telmében
gy mint
szoros
gazdasági
g sujtott
a, a leg-
ppen egy
is rajta
és fele-
amogás-
netalán
e nyer-

ifejezett
ól arra
armány-
bizonyos
az erre
delkezé-
z e czi-
ra. Fel-
genged-
eritendő
egalább
enzben
nem a
örvény-
két év
Nem
hogy

elsősorban maguknak a kedvezményben részesülőknek állana érdekükben, hogy a részükre engedélyezendő takarmányműveket lehetőleg készpénzen vásárolják meg. Azt hiszem, ezt a felfogásomat Nagyméltóságod is osztani fogja, miután nemcsak az egész, nagymérvű pézszügyi művelet lebonyolítására, de legelső sorban magukra az illető kiszgázákra nézve fontos az, hogy tiszta számitás elé álltassanak és e célból a takarmánybeszerzésre szükséges összeget esetleg inkább az illető községi hitelszövetkezettől szerzendő hitel útján fedezzék; anynyival inkább, mert a készpénzben fizető gazdák-nak aránylag magasabb százalékos engedményt adhatnák, mint a hitelre vásárlóknak.

Megemlítem még, hogy a nevezett inéséges vármegyék területén egyes, különös méltány-
lást igénylő esetekben, midőn a legszegényebb sorsu földmivesgazdák vagy munkások támogatásáról és felsegítéséről leendő szó, nem fogok elzárkózni az elől, hogy kivételesen a fond perdu, tehát megítélés kötelezettsége nélkül adott hasonló támogatással jöjjenek az illető legszegényebb sorsu kiszgázda emberek segítségére.

Ennek az akciónak keretében természetesen számos oly intézkedésre is szükség lesz még, amelyek a kiszgázák helyzetét előnyösebbé tehetik és legyen meggyőződve Nagyméltóságod, hogy részemről minden javaslatot, amely gazdaközönségünk érdekeinek szolgálatára alkalmas, a legkomolyabban megfogok fontolni és a célszerűnek mutatózó intézkedéseket lehetőleg meg is fogom való-
sítani. Hogy mégis az akciónak ezt a részét is vázoljam, egy-két szóval jelezni kívánom, hogy a nélkülözhetetlenül szükséges takarmányelőkészítő gépek, mint pl. a tengeri-szárítópó, szecskavágó stb. köcsönadása sem fogja elkerülni figyelmemet, továbbá, hogy legközelebb népszerű utmutatást fogok kiadni mindazon alom- és takarmányelőkészítő cikkek előnyös felhasználása tekintetében, amelyekkel a sujtott gazdaközönség bajait enyhítheti.

Egyébként azt is szerencsém van Nagyméltóságod tudomására hozni, hogy a vezetésem alatt álló miniszteriumban annak elkerülése végett, hogy a takarmánységgel kapcsolatos intézkedések ne bürokratikus uton, hanem a szükséghez képest a kellő gyorsasággal tárgyalassanak, egyrészt Ottlik Iván államtitkár ur elnöklété alatt egy külön bizottságot, másrészt a szükséges személyzet rendelkezésre bocsátása mellett egy ad hoc különítményt is szerveztem, feladatukká tévén, hogy ezen ügyek intézésében a legnagyobb buzgalommal járjanak el.

Megjegyzem még ennél a pontnál, hogy Nagyméltóságod és az elnöklété alatt álló gazdasági egyesület szives közreműködését és támogatását nemcsak mindenkor köszönettel veszem, hanem e tekintetben külön kérelemmel is fogok Nagyméltóságodhoz fordulni.

A harmadik pontnál (előállatok értékesítésének és kivitelének előmozdítása) van szerencsém megjegyezni, hogy előállatainknak magára a vámkülföldre, Németbirodalom, stb. való kivitelét kereskedelmi szerződéseink szabályozván, ebben a tekintetben a fennálló nemzetközi elvek

az irányadók és így a jelenlegi helyzetből kifolyólag szélesebb körű intézkedések nem lehetségesek.

Ugyanezen cél előmozdítása érdekében oda fogok törekedni, hogy az állattenyésztés fejlesztéséről szóló országos határozat alapján indítandó akciót, hazai tenyészanyagának köztenyésztési célokra való vásárlása útján lehetőleg fokozott mértékben eszközöljem. Ehhez képest állattenyésztési főosztályom a mondott célokra szükséges állapotbevásárlásokat a folyó évben kizárólag magyar tenyészanyagból fogja eszközölni, miáltal szintén hozzájárulni vélek ahhoz, hogy az érdekelt gazdaközönség — mint vásárlóban — magában az államban is tekintélyes támaszt nyerjen.

A 4. pontot illetőleg a közös hadügyminiszter urat felkértem, hogy a hadsereg számára szükséges konzervek nagy mennyiségben való gyártatása céljából az azok üzembe hozatala iránt Nagyméltóságod részéről kifejezett kívánságot a lehetőségig figyelembe venni sziveskedjék.

Az 5. pont a vasuti szállítási kedvezmények tárgyában tisztelettel értesítem Nagyméltóságodat, hogy amint már szerencsém volt említeni, az a kérdés kezdettől fogva kiváló figyelmem tárgyát képezte és a m. kir. kereskedelmiügyi miniszter urat, ki úgy mint a múlt évben, a folyó évben is igen melegen érdeklődik a gazdaközönség ezirányú kívánságai iránt, e tárgyban leendő szives intézkedésre felkértem és megnyertem volt.

A vasuti tarifális mérséklésekre vonatkozólag tett intézkedéseket van szerencsém Nagyméltóságoddal azon idecsatolt leirat keretében teljes szövegükben ismertetni, melyet a vármegyeyi gazdasági egyesületekhez intéztem.

A 6. pontot illetőleg (hatósági mérszékek) megjegyzem, hogy ennek a kérdésnek sikeres megoldása több érdekelt központi főhatóság, törvényhatóság és érdekképviseleti szerv összhangzó közreműködését teszi szükségessé és éppen ezért e kérdésben egyoldaluan nem határozhatok.

Nagyméltóságod felterjesztésének azon részeire nézve, melyekre ezuttal nem terjeszkedhetem ki, annak idején lesz szerencsém Nagyméltóságoddal a magam és a kormány álláspontját, illetve intézkedéseit közölni.

Végül engedje meg Nagyméltóságod, hogy nagybecsű és hazafias gondoskodásáért ismételt is legőszintébb köszönetemet fejezve ki arra kérjem, hogy engem az állatállományunk megvédelmezése érdekében tett eddigi intézkedéseim végrehajtásában mindenkor hálásan tapasztalt bölcsességével támogatni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1908. aug. 23.

Darányi s. k.

A Kőszegi-féle motoros talajmivelő.

(Első beszámoló.)

Mikor a múlt évben hire futott, hogy Kőszegi Károly egy benzinmotoros olyan talajmivelőgépet talált fel és mutatott be, mely az összes eddig ismert gőz- és benzinmotoros ekék vagy szántógépeknél nemcsak hogy sokkal job-

ban, de sokkal többet és sokkal olcsóbban is dolgozik, érthetővé lett az általános, minden oldalról, úgy a gazdai, mint a technikus körökből mutatkozó érdeklődés e gép iránt.

A kérdezősködések özönsé érie magát Kőszegit s e sorok íróját is, hogy nyilatkozzék, mutassa be több helyen e gépet, melynek megépíthetésére az azt első alakjában munkában látott gazdaközönség adta jórésztben össze a szükséges anyagi erőt.

Még a tél folyamán volt alkalmam megismerni Kőszegi talajmivelőjének lelkét, a tulajdonképpeni talajmivelő részét a gépnek s miután az egész gép ezen — a múlt évihez viszonyítva — felülmulhatlanul jobb berendezéssel elkészült, meg voltak kezdetők ezen talajmivelő géppel elsősorban azon kísérletek, melyek bizonyítani hivatják, mennyiben igaz az, hogy a Kőszegi-féle talajmivelőgép jobb, olcsóbb s hasznosabb az ekénél.

A kísérletek aug. 20-tól aug. 28-ig folytak s azok eredményeként — nyolcz napi változatos kísérletek alapján — nyugodtan merem állítani, hogy Kőszegi Károly motoros talajmivelőgépe oly korszerűt alkotó talajmivelő, mely meg fogja változtatni a talajmivelő munkák mai kivitelű módját, mely a talajmivelő munkák mai költségeit le fogja szállítani az elképzelhető minimumra s amely gépek munkáját jószág — ideális jószág — és olcsóság dolgában más, bármint — az eke s ehhez hasonló mivelő eszközökön alapult — motoros talajmivelőgép elérni nem tudja.

Merész kijelentés ez még attól is, aki csak kissé ismeri, mit jelenthetnek e szavak, annál merészebb attól, ki a fenti kijelentéssel oly erkölcsi felelősséget vállalt magára, mely alul nincs más menekvés, csak a fenti állítások kétségbevonhatlan bebizonyítása.

A tapasztaltak után nyugodtan vállalom e nehéz felelősséget és kész örömmel állok oda minden ellenvetés elé.

Ma még korainak tartom eddig végzett kísérleteim adatainak szám és adat szerinti közlését, mert bár ezek is teljesen fedik a bevezetőben mondottakat, a kísérlet mégis csak egy helyen, mintegy 150 hold területen egy viszony közt történt Baján. De a jövő hóban már a kísérlet folytatódik az itt felállított elvek szerint Hont megyében hullámos dombos területen és Bács megyében a fekete, kötött bácskai földön. Ha e két kísérlet eredményei is kezemen lesznek, akkor beszámolok részletesen azok egyenkénti és összevont eredményeivel is.

Mielőtt a jelenlegi kísérletek lefolyását közölném, néhány szóval magát a gépet kell ismertetni.

A Kőszegi-féle motoros talajmivelő áll egy négysegletes acélgerenda-keretre szerelt gyorsjáratau benzin- (automobil-hajó) motorból, melyről az erő lánczátással átvezetettik egyrészt a járóműre, másrészt a kaszműre, úgy hogy e kettő egymástól függetlenül vagy egymással együtt dolgozhat. A gép manetsebességének változtatása kiváltható fogaskerekekkel történik.

A tulajdonképpeni talajmivelő eszköz a ket-tős körhagyóra (excenter) szerelt kapa, mely mozgásában teljesen utánozza a kézi kapálást, természetesen megfelelően nagyobb energiával,

Őszi búkkönyt, őszi borsót, baltaczimet, mustármagot

minden mennyiségben állomáson átvéve és kifizelve legmagasabb áron vásárolk.

Mintázott ajánlatot kérek.

Lóhere és luczernamagért 100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizet-
tek a napi rnál, ha a kaszálás idején az illető

területen **aranka nincs.** **G**azdák, kik legkevesebb 30 métermáza magtermést várnak, sziveskedjenek erről lentjelzett czeget értesíteni, mely tisztviselőinek egyikét azonnal elküldi és a herét lábán megtekintheti. Akiknek földjén még mutatkozik aranka, azok irtásá minél gyorsabban, hiszen 100 kilónkint 10 korona bevételi többlet busásan megtéríti az irtási költséget.

MAUTNER ÖDÖN

csász. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPEST.

A kapa sajátos mozgását a kettős körhagyó idezi elő s véleményem szerint ez a gép legértékesebb része. A gépen egymás mellett, a gép szélessége szerint több ily kapa van felszerelve. A kísérleti gépen 11 ily kapa volt közös excenter-tengelyre szerelt excenterre huzva. A kapamű mögött van a mivelési mélységet szabályozó készülék, melylyel munka közben is rendkívül könnyen lehet egy a mélységet, mint a kapamű teljes kiemelését szabályozni, mit egy dörzsölő kapcsolás végez a motor erejével. A kapák mögött a gép hátsó keresztkeretére van az emelhető ütköző lap szerelve, melyhez hozzáütődik a kapák által feldobott föld s ott elporlódik, ha arra szükség van. Ugyanide van szerelve a műtrágyaszórógép is, mely mögött még a vetőgép stb. is jó helyet fog találni.

Egyelőre csak ennyit a gép szerkezetéről. Amint az összes kísérletek befejeződtek, következni fog a részletes szerkezeti ismertetés is.

A jelenleg végzett kísérletek következő sorrendben folytak le:

1. *Tarlótörés*, könnyű homokos agyagon, mely zabtarló legelő volt, állatoktól összejárva. Művelési mélység 10 cm. volt átlag, de helyenként felvettem a gépet 8 cm.-re is. A gép munkája teljesen azonos volt a felkapált gazos kerti földben látszó eredményhez. A tarló elég buján álló tövis és tisztos fű a gép után nemcsak a gyökötől volt elmettve, hanem azonkívül a gyorsan forgó kapák igen sok esetben, különösen a hosszabb töviszárakat még el is aprózták.

2. *Sekélyszántás*, 15 cm. mélyen, ugyanoly minőségű talajon hasonló munkaminőség eredményel, csak hogy itt már a munkaminőség jósága sokkal szembeütőbb volt. A barázda-keresztzelvényt készítő nagy késsel készített kereszt- és hossz-szelvények megmutatták, hogy a tarló épp úgy ott volt a barázda fenekén, mint annak közepén és tetején.

3. *Mélyművelés* 23 cm. átlagos mélységben, ugyanazon talajon. Miután a kísérleti terület gazdabérlők kezén van, akik mint azt szintén barázda-keresztzelvényekből ítélve 12—15 cm.-nél mélyebben soha sem művelték, mert ezen alul nyers, vad, kékes, agyagos, szurkos talaj volt, még sokkal élénkebben mutatták meg a barázda keresztzelvények a föld összekeverését, amennyiben az eredetileg 23 cm.-re művelt, de művelés után a gépután átlag 28—30 cm. magasan maradt barázda kereszt- és hossz-szelvényeknél egészen a barázdataiton is csak úgy ott volt a tarló, mint fent. Itt alul a talaj 15 cm. mélységen tul — mint azt az idevaló intelligens gazdák nevezték — már olyan „szalonnás”, hogy ha fel is szántják, mihelyt csak kissé megszikadt, nem fogja a borona s azért nem is mernek hozzányulni. Ezt a talajt, melyet meggyőződésem szerint csak sokszoros keresztbe-szántással és sok szalmás trágya elkorhasztásával lehet némileg porhanyóvá tenni, a Kőszegi-éke a legnagyobb könnyűséggel kerülték átlatizotita. Ott ökölnél nagyobb rögöt keresni kellett.

4. *Mélyművelés* 32 cm. mélységben, az előbbihez teljesen egyező eredményel.

5. *Legelői dűlőinak alászántása* 30 cm. mélyen. Hogy jobban kitűnhessen az eke munkája, a legelői dűlőutakat fél nappal a munka előtt sűrű mézstejjel öntöttem le s csak teljes megszikkadása után ment oda a gép. A kézzel készített kereszt- és hossz-szelvény megmutatta, hogy az eredetileg 30 cm.-re szántott rész a gép után 35—38 cm. magasan maradt, két ökölnél nagyobb hantok nem voltak találhatóak s a barázda talpán ott volt a meszes gyepes réteg.

6. *Álló tengeri leszántása*. A paraszt művelésű, fészekbe ültetett, átlag 2—2,5 m. magasság közt változó tengeri, melynek feltöltött laza talajába a gyalogos ember is besülyedt, 23 cm. mélyen leszántva teljesen elfölte a lombos tengeritöveket, sőt meg is szeeszkázta. A gép után a talaj 30 cm. magasan, teljesen simára hagyva, mint a gereblyelt kerti föld maradt meg.

7. *Trágyaalásztás*. Száraz tavalyi köleszalma képviselte a szalmás trágyát és parasztudvar trágyadomb fenekéről szedett szalonnás, tehát csomós és nehezen szórható trágya az érettet. E két trágyafélet egymásután szórattam a gép kijelölt úljára tarlóra. Leszántott mindkettő 23 cm. mélyen. A barázda kereszt-szelvények bizonyítják, hogy a szalmás trágya a barázda fenekétől annak tetejéig mindenhol egyenletesen bekeverve megmaradt. Az érett istállótrágyát a kapák a kemény szalonnás földbe ugyszólván beleoltatták, úgy hogy tanuk előtt törtém fel több darab ököli nagyságu leg-alulról kikapart vad földrögöt, közepén vagy benne az érett trágya bab-, mogyoró- vagy fillérnagyságu foltjával.

8. *Mélyszántás szántáson*. Az előtte való napon 15 cm.-re megszántott és utána fenéig átázott friss szántáson szántott a gép 30 cm. mélyen vad földet ideálisan elaprózva vagy rögbe hagyva, amint kívántam, ugyanazon gyorsasággal, csak a rögötörő lap felemelésével vagy leboasztásával.

9. *Ervőpróba*. A gépnek állandó állóhelye volt a terület szélén, melyről minden kísérletre külön kivonult s ugyanazon visszavonult. Ezen uton a kísérletek alatt kétszer 10 órán át tartó esőben felázott földön is járt, mely kiszáradva, különösen az állóhely közelében kökeménységűvé lett, úgy hogy a munkás nem bírta az ásót 1 cm.-nél mélyebbre első erős nyomásra benyomni. Ezt felszántotta a gép 23 cm.-re rögökre hagyta, a legnagyobb rög gyerekefnagyságu. A barázda kereszt-szelvény a felső réteget alul elaprózva kimutatta, de a közepén is. Az utána maradt szántásba a gyalog ember bokán tul belesülyedt. A vett talajpróbasuly szerint 1 m³ fel nem szántott föld sulya volt 1937 kg., a felszántotté 1182 kg.

10. *Fuvarozás*. Egy vízzel rendszeresen megtöltött ugynevezett 6 lóerős MÁV. gépgyári lokomobil, hozzá a cséplőgép, egy szerkocsi és 6 ember a gépeken frissen ázott tarlón 200 méter uton nyolczas iv formában lett vontatva, úgy hogy közvetlenül a géphez akasztott cséplőgép rudja ki volt akasztva, az lánczcsal volt vontató motorhoz kötve s így természetesen nem követhette a vontatógép nyomát, hanem minden kanyarultnál farolt s farolt a többi vonat is utána.

11. *Hazavonulás*. Bajára a kísérleti térről fel a baja-szeremlei töltésre utána akasztott gépkocsival.

Ezek röviden jelezve a végzett munkák.

A számszerű adatokkal most nem tartom még időszerűnek beszámolni. Annyi tény, hogy más rendszerű gép ezeket a feladatokat ilyen jó-ságban, ily mennyiségben ily árért megcsinálni nem képes.

Ne tessék ezt az eljárást talán bárminő ököből eredő titkolódzásnak tartani. Nem az, hisz kiadtam itt a hivatalos bizonylatot a végzett munkáról és nyert adatokról. E közlemény, mint czime is mondja, még csak az „első”. Sokkal fontosabbnak tartom az ügyet, semhogy az első kísérletek eredményeivel befejezzem a véleményét. Hátha még jobb lesz? Rosszabb azt hiszem aligha.

íj. Sporzon Pál.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

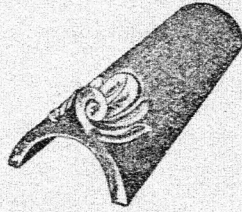
Rovatvezető: Palkert Alajos.

* Az új angol kisbirtoktörvény (Small Holdings Act 1907), mely tudvalevőleg az év elején lépett életbe és melynek czélja az elvárosiasodott népességből ismét falusi kisbirtokosokat alakítani, igen lassan érvényesül. Az angol földművelésügyi miniszterium két e célra kinevezett biztos most terjesztette elő első, félévi jelentését az új törvény mikénti működéséről. E jelentés szerint eddig 19,000 személy folyamodott kisbirtokokért, összesen 300,000 ac-e (kis magyar hold) terjedelemben. De a jelentkezők igen nagy részét a bizottságok kellő anyagi erő, illetve kellő rátermettség hiánya miatt visszautasították. A jelentkezők túlnyomó része nem óhajlja a kisbirtokot örök áron megvenni, hanem csak bérelni, sőt igen sok esetben még házat sem akarnak építeni, csak megművelni a földet és eddigi lakásukban megmaradni. A liberális Lőrök sokat reménylenek az új törvénytől, a konzervatívok kétkednek sikerében, mert jól tudják, hogy könnyű a falusi népet kivándorlásra bírni vagy gyári munkásokká átalkítani, de igen nehéz a mezei munkától elszakított, elgyöngült városi népet ismét földművelőkké tenni. Ime Anglia, mely évtizedeken át teljesen elhanyagolta mezőgazdasági ügyeit, most sok millió árán új parasztszereket igyekszik formálni ipari munkásaiból.

* Az osztrák földművelésügyi miniszter, Ebenhoch dr. — mint lapunk legutóbbi számában már megemlékeztünk róla — indítatva érezte magát, hogy parlamenti szünet lévén, a bécsi Fremdenblatt-ban igen erélyesen visszautasítsa ama folyton ismétlődő rágalmat, melyek az osztrák merkantilisták szejtőben az agráriusokkal szemben a most szentesítés előtt álló szerb kereskedelmi szerződés elleni állásfoglalásuk miatt elhangzanak. Ebenhoch dr. amidőn egyrészt az új szerződést védi és jobbnak tartja osztrák mezőgazdasági szempontból, mint a régit, a leghatározottabban védelmébe veszi és méltányolja az osztrák agráriusok fellépését. Kimutajta, hogy a Németországgal kötött vámszerződés életbelépte óta a mult évben a szarvasmarhakiavitel 39 és fél millió korona értékben csökkent, a lókiavitel pedig szintén csak a mult évben 28 millió korona értékben kevesbedett, ez tehát csak az állatkiavitel ágazatában egy évben több mint 67 millió korona defecitét jelent a monarchia mezőgazdái részére. E nagy csökkenés a kiavitelben természetesen a szarvasmarha és lovak árcsökkenését is vonta maga után, szintén a gazdák nagy kárára. Ezzel szemben a husarak azonban ugyanolyan magasak, mint ezeltől. Nem lehet csodálni, ugyanaz az osztrák miniszter, hogy az osztrák mezőgazdák hathatósan sikra szállanak érdekeikért.

△ Az amerikai mezőgazdasági verseny. Az Északamerikai Egyesült-Államok vámpolitikája tudvalevőleg mintegy belekésztette valamennyi európai kontinentális államot a sulyos válsággal küzdő mezőgazdaság érdekében a vámvédelemben és nevezetesen az agrárvámok alkalmazásába. Ezeknek az agrárvámoknak köszönhető, hogy az európai mezőgazdaság az utóbbi években magát fenntarthatta, sőt fejlődhetett és megizmosodhatott. A védővamos politika ellenfelei azonban nem szünek meg a fogyasztók érdekeinek hangoztatásával az agrárvámok eltörlését sürgetni, pedig ez az érvelésük csak hangulatkeltésre való, minthogy a vámvédelem megszüntetése közvetve a fogyasztásra is sulyos csapást mérne. Legutóbb a londoni nemzetközi

A kontinens legmodrabb és legmunkaképesebb
CZEMENTCSERÉPGÉPEI,
sajtól s aczélfarmál, mindentéle czementáru készítésére.
Valódi czementfestékek közvetlen Angliából.

KRISHABER és BECK

műszaki vállalata

Budapest, V., Nádor-utca 14. sz.

Üzemban lévő telepek megtekintethők az ország minden részében

szabadkereskedelmi kongresszuson jutott e követelés ismételen kifejezésre. Itt az agrárvámokra pereat kiáltók egyik főérve gyanánt az szerepelt, hogy az amerikai verseny veszedelmét csak az agráriusok festik oly sötéten, holott — szerintük — az egyre csökkenő amerikai mezőgazdasági kivitel évről-évre kisebb veszedelmet jelent az európai agrikultur-államokra.

Ami a mezőgazdasági kivitel hanyatlását illeti, ebből csak annyi igaz, hogy az Egyesült-Államok gabona- és állatexportja nem mutat többé oly emelkedést, mint azelőtt s bárha nem is csökkenő, legújában mégis körülbelül stagnáló irányzatú. Az 1904. és 1905. években muló termézetű ok, t. i. a kedvezőtlen termés folytán a gabonakivitel jóval alul maradt a szokott mennyiségen, de a következő két évben ismét elértek az Európa felé indított hajórakományok a régebbi színvonalra. Az agrárvámok ellenzökinek fegyvertárában a kiviteli statisztikai adatokon kívül még két más év is szokott szerepelni, úgy mint az Egyesült-Államok bevándorlási statisztikájára való hivatkozás és az amerikai iparnak nagyarányu, a legutóbbi válság és az elnökválasztási mozgalmak által csak ideiglenesen megakasztott fejlődése. Az említett bevándorlási statisztika ugyan tényleg egyre kevesebb bevándorlót tüntet fel „farmer” gyanánt, de — eltekintve ez adatok hitelességétől és mértékadó voltától — tény az, hogy az Egyesült-Államok mezőgazdasági népessége nem hanyatlik s a helyenkénti munkáshiányt a gépek használatának terjedése jórészt ellensúlyozza. Az iparnak kétségtelenül rohamos fejlődése sem hat oly károsan a mezőgazdasági termelésre, mint azt Európában a mezőgazdasági népességnek a városokba való tördulása folytán tapasztaljuk s az ipar és kereskedelem páratlan arányu felendülése dacára a mezőgazdaság maradt az Egyesült-Államok gazdasági felvirágzásának igazi alapja. Igazolja ezt egy „agrárius elfogultsággal” valóban nem valóható német nemzetgazdának, Levy Hermannak a Conrad-féle „Jahrbücher”-ben megjelent tanulmánya az Egyesült-Államok gazdasági fejlődéséről, amely nyíltan kimondja, hogy az Unió gazdasági konjunktúrájának alakulása elsősorban az évenkénti buza-, tengeri- és pamut-terméstől függ s ezek eredménye dönti el az ipari termelés, a vasuti és hajózási forgalom, általában a gazdasági élet minden ágának kedvező vagy kedvezőtlen alakulását.

Az Unió népességének s a belső fogyasztásnak rohamos emelkedésével párhuzamosan növekszik a termőterület is, amit nagy mértékben előmozdit az Egyesült-Államok telepítési törvényének azon intézkedése, hogy minden magát „farmer”-nak valló bevándorló csekély illeték fejében szabad otthon (free homestead) gyanánt az államtól 64 hektárnyi földterületet kaphat a még mivélés alá nem vett „szabad földek”-ből. Hivatalos statisztikai adatok szerint az így átengedett terület nagysága évről-évre nő s a legutóbbi tíz évben évenként átlag még egyszer annyi parlagföld került művelés alá, mint a 80-as és 90-es években. Az Unió mezőgazdasági termelése tehát előreláthatólag az ottani fogyasztás szükségletének fedezésén felül még igen sokáig fog tetemes kiviteli fölösleggel rendelkezni. Hogy azonban az amerikai mezőgazdasági verseny korántsem vesztett

élességéből, sőt fokozódásának még tág tere nyílik, azt Kanadára és Argentínára vonatkozólag hiteles számadatokkal is igazolhatjuk.

Kanada 1900 óta nagy erőfeszítéseket tesz termőterületének telepítés útján való növelésére s mindenféle kedvezményekkel elsősorban mezőgazdasággal foglalkozó bevándorlókat igyekszik magához édesgetni. Telepítési czélra kijelölt három északnyugati tartományában a farmerok száma 1900-ról 1907-re 120%-os emelkedést mutat, míg a mezőgazdasági termőterület ugyanakkor 127%-kal, a buza-termesztés 248%-kal, a zabtermesztés 315%-kal, az árpatermesztés 255%-kal, az állatállomány pedig mintegy 100%-kal növekedett s hasonló arányu további fejlődésnek még tág tere nyílik. A nagy terméfeleslegek Kanada gyér népességénél, sőt mai főfogyasztójának, Angliának piacain sem találhatunk mind elhelyezésre s így a kanadai kivitel egy része is az európai kontinens felé gravitál.

Ami végül Argentína mezőgazdaságának és kivitelének fejlődését illeti, a „Revue Economique Internationale” egyik utóbbi számában közölt adatok szerint az argentinai buzatermő-terület 1895-ről 1906-ra három millió hektárral emelkedett, ugyanezen idő alatt a lenmagtermesztés 200%, a tengeritermesztés 100%, a luczerna-termesztés közel 300% gyarapodást mutat, úgy hogy tíz év folyamán Argentína mezőgazdaságilag művelt területe 4 millióról 12 millió hektárra nőtt s még további mintegy 100 millió hektár szűzföld vár az ország belsejében megművelésre! Argentína jelenlegi körülbelül 150 milliónyi állatállománya is akár megkétszerezhető idővel, mivel a természeti előfeltételek ily nagyarányu fejlődéshez adva vannak. A világ összes gyapjútermelésének 25%-a máris Argentínára esik. Bár a gyakori szárazság és elégséges munkáskéz hiánya nagy akadály a mezőgazdasági termelés állandó s zavartalan fejlődésének, mindamellett Argentína kivitele mezőgazdasági termékekből 1905-ben már meghaladta a másfél milliárd frankot, amiből 850 millió esett gabonaművekre és 700 millió állatokra, husra s egyéb állami termékekre, míg 1894-ben ugyanezekből csak 170 millió frankot tett az összes kivitel.

Ha mindehhez még hozzávesszük, hogy ezeket a nagy mennyiségeket a legkülterjesebb gazdálkodás mellett termi meg az amerikai föld s a terméshozamok a fokozódó belterjeség következtében jelentékenyen megnövekedhetnek, úgy tisztán állhat előttünk ama kilitás, hogy a „határtalan lehetőségek” tengerentuli hazója felől a mezőgazdasági kivitel emelkedése s így az agrárversenynek további, szinte beláthatatlan fokozódására kell elkészülnie lennünk. Nem is annyira az Unióban, mint inkább Kanadában és főleg a dénamerikai államokban látjuk a jövődó legveszedelimesebb versenytársait s velük szemben a nemzeti mezőgazdasági termelést továbbra is teljes, sőt szükség esetén fokozott erővel védelmezni minden egyes európai kontinentális állam előrelátó agrárpolitikájának nemcsak kötelessége, hanem elsőrendű létérdeke is.

△ Uj vagyonadó Badenben. Folyó év elején lépett az előbbi realadók helyébe a badeni nagyhercegségben az uj vagyonadó, amely a porosz hasonló adónemről eltérőleg nem kiegészítő, hanem önálló, külön adó gyanánt illeszkedik a badeni adórendszerbe. Badenben ugyanis a mult század közepe táján történt az utolsó kataszteri felvétel, amely az egyes földbirtokok értékét az 1828—1847. közti átlagos eladási érték alapján állapította meg, míg az erdőbirtokok becslése 1854-ben történt s 1880-ban revízió alá került. Magától értetődik, hogy ezek a felszázadnál régebbi időből származó érték-megállapítások már teljesen elavultak s többnyire meg sem közelítik a valóságos értéket vagy a jelenlegi vételárakat. Midőn 1888-ban az általános jövedelmi adót behozták, a földadó a föld értékének 2 6/100-éról (ezrelék) 1 5/100-re szállítottott ugyan alá, de az adó kivétele még így is aránytalanságokat idézett elő, amit csak fokozott az, hogy az adóságnak a földbirtok értékéből való leszámítását a régi földadótörvény nem engedte meg. A badeni kormányok az általános jövedelmi adó behozatala óta állandóan törekedtek a hozadéki adók megreformálására, amire legezelszerűbb módnak a vagyonadó behozatala kínálkozott, amely lehetővé tette a hozadéki érték helyett a forgalmi érték igazságosabb megadóztatását. A földbirtokok újabb becslése 1900-ban történt meg az 1895—1899. évek közti forgalmi érték alapján s az uj vagyonadó az így megállapított földbirtok-érték 1 1/100-ét (ezrelékét) teszi, vagyis minden 100 márká érték után 11 fillért. A kormányzat már 1905-ben előterjesztett vagyonadójavaslata azonban csak ismételt beható vita után és számos lényeges módosítással ment keresztül, a két kamarában s végleges szövegében jóval kedvezőbb a mezőgazdasági érdekekre, mint az eredeti javaslat. Így kivitték az agráriusok, hogy minden értékosztályba sorozott földbirtok forgalmi értékéből 25% számítandó le, ha az adóköteles összes ingatlan vagyonának értéke 20 ezer márkát meg nem halad, ezen értéken felül minden birtoknál pedig 20% értékleírásnak van helye. A birtokot terhelő adósságok a birtok forgalmi értékének feléig terjedőleg leszámítandók az adóköteles vagyonértékből. Az uj vagyonadó a földön kívül a házbirtokot, továbbá az ipari és ingó vagyont is terheli és a folyó évi kivétel szerint mintegy évi 10 millió márkát jövedelmez a badeni kincstárnak.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: Fabriceus Endre.

A Győrvarmegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya mult hó 29-én Győrött a varmegyeháza tanácstermében érdekes és látogatott igazgató-választmányi ülést tartott. A tárgysorozatnak különösen két fontos pontjával foglalkozott a választmány. Az egyik az OMGE. átírata a mezőgazdasági kamarák tárgyában, a másik pont pedig a földmivelésügyi miniszter akciója a takarmányinség leküzdése és takarmánybeszerzés a hisgazdák részére volt. A mezőgazdasági kamarák tárgyában elhatározta a választmány, hogy a Rubinek Gyula és Bernát István által kidolgozott törvényjavaslatot a mezőgazdasági kamarákról örömmel üdvözli, Lippay Zoltán és Stein Béla választmányi tagok hozzászólása után egy 5 tagu bizottságot küldött ki Fricke Emil egyesületi

Legjobbak a :: RESICZAI EKÉK, LOSONCZI VETŐGÉPEK és KALMÁR-féle ROSTÁK.

Kivánatra szivesen küldünk árjegyzéket.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
BUDAPEST, V., VÁCZI-KÖRUT 32. SZÁM.

aleinők mint elnök vezetése alatt, mely bizottság az említett törvénytervezetet megvitatta, tárgyalásának eredményéről az egyesületek jelentést tesz. Az egyesület a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének e tárgyban tartandó nagygyűlésén ugyanczen öt választmányi taggal képviselteti magát és azon általános óhajának adott kifejezést, hogy a tervezet mielőbb törvényre váljon. A takarmányinség tárgyában a vármegye minden járásában inségbizottságok alakítottak, mely bizottságok 3-11 községenként kisebb bizottságokat alakítanak, mely kisebb bizottságok községenként összeírják a kisgazdák által beszerzeni szándékolt takarmányszalmát és abraktakarmánymennyiségeket. Ezen munkálatokat október 1-éig befejezik és az eredményről a gazd. egyesületnek jelentést tesznek. A gazd. egyesület előle is tudatában van ezen munka óriási nehézségének, de bizik a tagok és bizottságok önfeláldozó munkájában és reméli, hogy a munkát siker fogja koronázni. Egyben kimondotta az egyesület, hogy a takarmánykivitel tilalom elrendelését feltétlenül szükségesnek tartja. Több kisebb tárgy és átirat elintézése után Lippay Géza főispán egyesületi elnök az ülést bezárta.

A Krassó-Szörényvármegyei Gazdasági Egyesület múlt hó 24-én tartott igazgatóválasztmányi ülésében ismételt tárgyalta a földmivelésügyi miniszter által kiadott, a mezőgazdasági kamarákról szóló törvénytervezetet. A gazdasági egyesület arra való tekintettel, hogy a kiadott tervezetben a kamarai székhelyek előre való kijelölése kikapcsoltatott, a tervezet helyesli, azt elfogadta és az abban lefektetett elveket egyhangulag magáévá tette. Hihetőleg a törvényjavaslat-tervezetet módosítás nélkül jelen formájában az összes gazdasági szervezetek elfogadják és így az ősz folyamán Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter sok és üdvös alkotásai közül a legszebbet tétő alá hozhatja.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Buzavetés tengeri és csalamadé után. II. felelet a 417. sz. kérdésre. A közvetlenül trágyás földbe vetett csalamadé igen jó előveteménye az őszi búzának, ha a csalamadé ritka sorokban (70-75 cm. sortávolság), de a sorban sűrűn vetetik és lókapával 2-3-szor megkapáltatják. Az így művelt csalamadé után, még ha az közvetlen a buzavetés ideje előtt kerül is le a földről, a talaj eléggé nedves és porhanyó, úgy hogy a vetés igen kedvezően teljesíthető. Az így művelt csalamadévetésnek ezen előnyeinek kivül még igen nagy előnye a sűrűn vetett csalamadé felett az, hogy a talajnak sokkal kisebb kihasználása mellett sokkal több és huzamosabb ideig etethető takarmányt nyerünk, mert annak levelei a legnagyobb szárazságban is friss zöldek maradnak és még akkor is etethető az zölden, mikor az egyes szárazon a csövek már teljesen ki vannak fejlődve. A sűrűn vetett csalamadé előveteményül búzának határozottan nem való, mert az után a buza csak kivételes esetekben fog sikerülni, míg a lókapával művelt csalamadé után 10 évi tapasztalatom szerint a buza mindig jól sikerül.

Czukorrépa és napraforgótányér mint takarmány. 454. kérdés. Igás ökreimmel már két hónap óta jó leveles csalamadét etetek szálas állapotban, de mivel ökreim igen erős munkát végeznek kettősben, a folytonos csalamadéetetés mellett félek, hogy az őszi munkákat nem tudom velük elvégezni. Vetettem a tavasszal próbául két hold czukorrépat, ami elég jól sikerült, amennyiben ma már megvan egyre-másra 1 kilós darabonként. Ebből szeretnék ökreimnek a csalamadé mellett darabonként naponként néhány kilót (kézi répvágóval megvágva) tisztán adni. Igás lovaknak szintén abrak helyett. Kérem, helyes-e ezen számításom és ha igen, mennyit adhatok belőle úgy az ökröknek, mint a lónak?

Továbbá egy gazdatársam azt ajánlotta, hogy a napraforgó tányérja a mag kicséplése után összedrve s elvermelve, olajos voltánál fogva szarvasmarhának kifűnő takarmányt szolgáltat, ha ez így áll, mivel igen sok feles és harmados napraforgóm van (ezidén kivételesen), szeretném megpróbálni.

Felelet a 454. sz. kérdésre. A czukorrépa kétségtelenül hatásosabb ló- s ökrötakarmány, mint a csalamadé s ebből a szempontból nem is érheti szándékát kifogás, de tessék meggondolni, hogy szeptember-októberben még igen sokat nő s táptartalomban jelentékenyen javul a répa, mi miatt tehát kár már szeptember elején az etetésébe belefogni. Mi továbbá nem osztjuk azt a félelmet, hogy a csalamadé nem fogja az ökröket oly erőben tartani, hogy az őszi munkákat jól elvégezzék, mert valamennyi zöldtakarmány közül az idejében kaszált vöröshere s csalamadé azok, melyek az ökröt a legtöbb erőhöz juttatják. Ezt a következő számitással világosítjuk meg. Az 500 kg. súlyu nehéz munkát végző ökr 6¹/₂ kg. keményítőértékét kíván naponta, mely 72 kg. idejében, azaz zászlóhányáskor kaszált csalamadéban foglalatik, ennyit pedig könnyen meg tud az ökr enni. A csalamadé tehát csak akkor kívánja a hatásosabb takarmánnyal való megtoldást, ha el van fásulva, mert a fás csalamadé tápszegényebb s mert az állat levelesebbet is eszik belőle, mint az idejében kaszáltból, de szeptemberben nem czukorrépat, hanem abrakot kellene erre a célra használni. A czukorrépat általában félakkora adásban szokás etetni, mint a takarmányrépat, mert táptartalma kétszer akkora, mint utóbbié. Az ökr 20, az igásló 10 kg.-ot kaphat naponta, de nehéz igáslovakkal 20 kg.-ot is etetnek.

A napraforgótányért leginkább a jó hüvelyes számmal lehet összehasonlítani, mert fehérjertartalma akkora mint azé. Siewert szerint a légszáraz tányér 11.7 százalék nyers fehérjét, 3.3 százalék nyers zsírt és 40.6 százalék nitrogénmentes vonatot tartalmaz s eszerint mindenestre megérdemli, hogy föltakarmányozzuk. Ha magvak is maradnak a tányéron, akkor természetesen még táplálódóbb. Etetésre különféleképp tehetjük alkalmazni, pl. felsprózza répával fűllesztjük vagy egyszerűen sós vízzel vagy melaszoldattal lelocsoljuk; ha zöldtakarmányuk vagy csak répalevelünk van, avval rétegezve be is savanyíthatjuk stb.

Cselkó István.

Komócsinos lóhere pótlása. 455. kérdés. Az idei szárazságban az őszi gabonákba vetett lóhera és réti komócsin kipusztult. Nálam a komócsinos lóhere egy évig mint kaszáló, egy évig mint marhalegelő szolgált. Most az a szándékom, hogy helyébe biborherét vetek. Mily fűmagot vessék ősszel vagy tavasszal a biborhere közé, hogy 1910. évben marhalegelőm legyen belőle?

Z. J.

Felelet a 455. sz. kérdésre. A tervbe vett eljárás, hogy a komócsinos lóhere helyett, füves biborhere vettetnék, teljesen elhibázott lenne. A biborhere ugyanis csak egyéves növény s az első kaszálás után elpusztul. Rendeltetése is egészen más; főcélja, hogy korán ősszel elvetve, következő tavasszal korai zöldtakarmányt van hivatva adni egy kaszálással. Ezt követőleg feltörjük a földet s vagy későn vethető növényeket (csalamadé, czirok, köles, mohar stb.) vetünk utána, vagy félugar mivélésben részesítjük a földet, az őszi buza elvetéséig. A biborherébe tehát fűmagot vetni oly célból, hogy az első évben kaszálót s ezt követőleg a második évben legelőt nyerjünk, teljesen elhibázott eljárás lenne.

Azért, hogy a mult évi szárazságban a komócsinos lóhere kipusztult, még nem következtetés, hogy természetével felhagyjunk. Sikeresebb természetének biztosítására nem őszi buza közé kellene a komócsinos herét vetni, hanem tavaszi kalászos (árpa vagy zab) alá, melynek földje jól előkészítve, sokkal jobban fog a komó-

csinos here fejlődésének megfelelni, mintha az őszi buza tömődött földjébe vetjük el tavasszal.

K. K.

Békarokkás széna takarmányozása. 456. kérdés. Bérletemen a tétek ³/₄ része savanyú és igen zsurlós (békarokkás) szénát terem, ugyanarra, hogy a szécának mintegy ³/₄ része tisztán zsurló. Tekintettel a nagy takarmányhiányra, kérdésem az, hogy lehetne azt szarvasmarhával minden káros következmény nélkül feleltetni. Szándékom ez: az agg szénát fölszeccázom, törek és takarmányrépának fűllesztetem. a sarjut pedig vagy zsombolyázom, esetleg levermelem. Kérdésem az, helyesen járok-e el vagy van más czélszerűbb eljárás, melylyel jelen körülmények közepette segíthet magán a szorult gazda. Megjegyzem, melaszt vagy egyéb takarmányjavító szert nem vehetek.

B. G.

Felelet a 456. sz. kérdésre. A békarokkás savanyú fű legjobb konzerválási módja az, ha barnaszénát készítünk belőle, mert így szive-sebben eszik az állatok s egészségükre teljesen ártalmatlan. Ezt az eltevési módot Strausz Rezső leírta a „Köztelek” 1902. évf. 23. és 38. számában, de ugyanazt ismerteti „Takarmányozástannak” is. Miután én azonban az idén már közönséges szénát készítettem a békarokkás fűből s miután a takarmányhiányból kifolyólag el akarja kerülni, hogy az állatok sok izéket hagyjanak belőle, czélra vezetőnek tartjuk a tervbe vett fűllesztést, mert az megpuhítja s kellemes savanykás ízűvé teszi a szénát. Jobb eljárást mi sem ajánlhatunk s a sarjut illetőleg is helyesnek tartjuk, hogy zsombolyázzni vagy besavanyítani óhajtja, de mi nem az előrehaladott idő miatti szárítási nehézséget, hanem azt hozzuk fel érvül, hogy a békarokkás fűvet mindig jobb zsombolyázzni vagy besavanyítani, mintsem zöld szénává szárítani, de a barnaszénakészítés minden esetre a legjobb konzerválási módja. Cselkó István.

Tengeri lezászlózása. 457. kérdés. Kérem, hogy a fejlődőfélben levő tengerinek ártalmára van-e, ha a szárat csövétől kezdődőleg takarmányozás czéljaira már most levágatom?

E. L.

Felelet a 457. sz. kérdésre. Több éven át összehasonlító kísérleteket tettem arra nézve, hogy a tengeri lezászlózása, vagyis a legfelső cső felett levő szárrésznek levágása, ártalmára van-e a tengericső, illetve magjának kifejlődésére. Ha a lezászlózást akkor végeztetjük, amikor a tengericső szemei már ki vannak fejlődve, akkor nevezésre méltó kárt nem okozunk a szentermésben, ellenben a levágott tengeriszárral jó minőségű takarmányt nyerhetünk. Nézetem szerint különösen az idén, amikor a takarmánynak amugy is szükiben vagyunk s a csövek benőtt-sége amugy is sok kívánni valót hagy fenn, a lezászlózással semmiesetre sem okozunk oly kárt, mint amilyen hasznót a levágott szárral, mint takarmánnyal elérhetünk.

K. K.

Különféle takarmányozási kérdések. 458. kérdés. 1. A korai rozsvetést, ha késő őszre annyira megerősödik, hogy kaszálni lehet, czélszerű-e lekaszálatni, vagy inkább csak legeltetni kell?

2. A tököt hogyan czélszerű télire eltenni, nem lehet-e felaprózva elvermelni?

3. Ha zab- vagy árpaszalmát szeccázatok, esetleg közé felvágott répat keverek, érdemes-e ezt melaszszal locsolgatni. Lehet-e egy hétre való szecckát, így elkészítve, garmadában tartani, e naponkénti adagot, vagy az egész mennyiséget fel lehet melaszszal locsolgatni?

Mi az ára a melaszszal? Szatmárhoz melyik a legközelebbi gyár, ahonnan hoztatni lehet? Egészen átázthatni vagy csak megnedvesíteni kell vele a szecckát?

Ha a szecckát fűllesztetni akarom, nagyobb (1¹/₂ m. magas) hordóban tehetem-e? Kéthárom napra valónál többet egyszerre nem lehet-e elkészíteni?

Mennyi mennyiségű szeccska szükséges a szarvasmarhának és a növedékmarhának naponként?

L. Gy.

Felelet a 458. sz. kérdésre. 1. A tulerős rozstot legjobb tarlózni, vagy ha kaszáljuk, nem szabad nagyon közel a földhöz levágni. A legelőtetés kevésbé jó, részint mert az állatok összetiporják, részint mert nem annyira a nagyobb leveleket, mint inkább a növények szivét rágják ki. A tiprás által okozott kár mérséklése végzett rendszerint csak juhokkal szokás a vetést legelőtetni, ami száraz és fagymentes időben s futólag történjék.

2. A tők besavanyítása ritkán sikerül, mert túl nagy viztartalma miatt rendszerint elkásásodik, amikor vagy egyáltalán nem, vagy csak kelleltenül eszik az állatok. Ezen a bajon némileg úgy segíthetünk, hogy épp ellenkezőleg kevés vizet tartalmazó anyagokat, pl. szecskázott vagy szétépett tengeriszárat keverünk a fölaprózott tökhöz s hogy a rétegenként berakott takarmányt csak mérsékelten tiporjuk. Azt a tököt azonban, melyet már újév előtt akarunk föletetni, legjobb egész természetben következésképpen eltenni. Száraz helyen oly árokszerű vermet ásunk, mely 2 m. széles és 60 cm. mély, e fölé nádából vagy tengeriszárból tetőt csinálunk s a vermet szalmával kibélelve, beherakjuk a tököt.

3. A fölaprózott répával kevert szalmaszecs-kát csak akkor érdemes melaszoldattal lelocsolni, ha sok a szecska s kevés a répa, mert ha melasz nélkül etetjük ezt a keveréket, akkor az állatok kiszedik belőle a répát s a szecska visszahagyják, míg ellenben ha a szecska melaszszal van átáztatva, akkor azt is szívesen eszik. Miután a hig melasz igen romlékony, napról-napra kell az oldatot készíteni, kivéve ha fagyos helyen tartjuk, ami azonban nem kívánatos. A melasz ára $9\frac{1}{2}$ korona per q. ab cukorkgyár. A melaszt annyi vízben oldjuk föl, hogy a szecska televíródjék vele; 100 kg. szecska mintegy 60—70 kg. melaszoldatot képes felinni. Ha tehát pl. 100 kg. szecskára 10 kg. melaszt szánunk, akkor azt 50—60 liter vízben fogjuk föloldani. Fűleszteni hordóban is lehet, de 2—3 napra valónál többet egyszerre nem, mert akkor fokozódik az erjedési veszteség s a takarmány penészesedésnek is indul. Arra a kérdésre, hogy mennyi szecska szükséges a marhának naponta, nem felelhetünk egy-két szóval, mert a minimális szükséglet — föltéve, hogy más szalastakarmányunk nincs — 6—8 kg. 1000 kg. élsúlyra, a maximális szükséglet pedig annyi, amennyit a marha meg tud enni.

Cselkó István.

Védekezünk tenyészjóságunk külföldre szállítása ellen.

A Dunántul, főleg Tolna és Baranya vármegyék állatforgalmában pár hét óta következményeiben messze kiható, sajnálatos jelenség észlelhető: *külföldre*, Olaszországba viszik százával és ezrével a legjava pirostarka növendékjóságot, különösen Bonyhád, Dombóvár, Sásd, Hőgyész és Tamási vidékéről. Ugy erre, mint a szomszédos megyékben gyenge lévén a takarmánytermés, kénytelen a kisgazda jószágállományát mindenáron csökkenteni; s mivel nagygazdaságaink a kinőtt marhát hizlalásra megvenni, ahogy eddig gyakorlatban volt, ugyan csak a takarmányhiány miatt kevésbé vannak indítatva, természetes, hogy a növendéket kell eladni még a módosabb kisgazdának is, aki pedig azt eddig felnevelte.

Élelmes, olasz kereskedők tudomást szerezve eme helyzetről, seregestől lepik el vásárait és falvainkat és vesznek nyakra-főre tinót és üszőt $\frac{3}{4}$ —3 éves korig meglehetősen alacsony áron.

Nagy kár a kisgazdára nézve, hogy csak a növendékét adhatja el és nagy kár az országra, hogy csupa fiatal jószág szállítatik külföldre és így az állatok felnevelése folyamán elérhető haszon nem a mi közvagyonunkat gyarapítja.

De míg a *tinók* külföldre való eladásával — bárcsak pillanatnyilag — kisgazdáinkra némi haszon háromolhatik és az országnak emez értékesítési módból kifolyólag legjobb esetben

csupán átmenetileg van kára, addig az *üsző*, a tenyészanyagunk külföldre szállítása, könnyelmű elpocsékolása egyenesen veszedelemmel fenyegeti annyi fáradsággal és áldozattal kifejlesztett pirostarka tenyésztetünk jövőjét.

Két évtized nehéz munkájára volt szükség, — Darányi miniszter munkásságának egyik legérdemesebb eredménye — míg a nép kezén értéktelen razzka marha helyébe a szép, ma már meglehetősen homogén szimmenthalival jól átnemesített bonyhádi tájfajta került. Állami támogatással, apaállatok kiosztásával, díjazásokkal, a megyei gazdasági egyesületek iradhatatlan tevékenységével sikerült az ország szarvasmarhaállományának értékét nem remélt magas fokra emelni. A Dunántul dombvidéki népe, mely a szőlők elpusztulásával majdhogy koldusbotra nem jutott, ma a vagyonosságának nem remélt magas fokára jutott éppen a pirostarka szarvasmarha tenyésztésének felkarolása útján. Fentemlített vármegyéből szállított üsző- és tehénanyaggal indult meg utóbb az Alföld, a Bánság és az ország több részének nyugati fajmarhatenyésztése; s ez irányban ma is forrásul szolgál.

Végtelenül elhibázott dolog lenne, ha visszafejldni hagynók e mai állapotot, ha a depekorációnak szabad utat engednénk, mert ezzel népünk vagyonosságának, az ország közvagyonának alapja lenne megingatva.

Haladéktalanul hozzá kell látnunk a védekezéshez.

Amit kivitt már az olasz, azt az ezer meg ezer válogatott szép üszőt, viszaszerezni többé nem tudjuk, az elveszett az országra nézve, de gondoskodjunk róla, hogy a jövőben egy év mostohaasága ne veszélyeztethesse szarvasmarhatenyésztésünk egész fejlődését.

Legtöbb megyénkben vannak állami erdőségek és ezekben tisztások, legelők; gazdasági egyesületeink vegyék ki ezeket mérsékelt bérért az államtól, vásárolják oda össze évente és rendszeresen a kisgazdák eladásra kényszerült szelb üszőit és tartásuk azokat egyszerű, esetleg transportabilis istállóban okszerű takarmányozás mellett a gazdasági egyesületek egy-egy lelkesebb tagjának felügyelete alatt és a jól kifejlesztett, tuberkulinra nem reagáló egyedeket szolgáltatassák vissza *önköltségen* a kisgazdáknak, a köztenyésztetnek.

Svájcz megmutatta, hogy e módszerrel mit lehet elérni.

És hogy a fentemlített értékesítés mai káros folyamatának lehetőleg haladéktalanul gátja vetessék és az üszők folytatólagos külföldre szállítását feltartóztatassuk, igen ajánlatosnak vélem, hogy nagyobb gazdáink közül azok, kiket az augusztusi esőzések több takarmányhoz juttattak, szerezzék be, ha eddig vonakodtak is takarmányhiánytól tartva, a $\frac{1}{2}$ —1 éves növendékjóságot oly mennyiségben, amint azt évente és rendszeresen gyakorolták, de vásároljanak a tinók helyett fiatal üszőket, nem veszítenek vele, hisz eltekintve a városi központoktól távolabb eső vidékektől ma már nyugodtan megvethető bárhol is az országban ujonnan létesítendő tehenészeteknek az alapja, marhatartásunk fejlődésének ez a természetes iránya.

Módunkban állván ekként magángazdasági és egyesületi uton jól akklimatizálódott és kiváló bonyhádi tájfajtánk depekorációját megakadályozni, kötelességünk, de gazdai érdekünk is minden lehetőet ezirányban elkövetni.

Kunfy Károly.

A szerb szerződés és az állatarak.

Az „Egyetértés” augusztus 28 iki számában utópikus állításokra ragadtatja magát. Ugyanis most, amikor az ország állatállománya értékben 30—40, sőt 50%-al is alább hanyatlott, az „Egyetértés” időszerűnek tartja a fogyasztóközönség nevében a magas husárak miatt aggályait kifejezni, holott ugyanabban a lappéldányban a hizott magyar ökör legmagasabb árát kg.-ként 70—80 fillérrel jegyzi.

Vegye magának a fáradságot cikkiró ur és hasonlítsa össze a mi piacunkon jelenleg divó husárakat a külföldiekkel, ugyvalamennyi nyugati állam piacán a mienknél körülbelül másfélszer magasabb husárjegyzéssel fog találkozni.

A mi viszonyaink között pedig a marhanevelés és hizlalás alig kerül kevesebbe mint a jobb értékesítési viszonyokat élvező külföldi tenyésztőnek. Bizonyos azonban, hogy a néhány év óta frappánsul beállott általános drágaság folytán a marhatenyésztés költségei is tetemesen emelkedtek.

Nem gondolja a tisztelt cikkiró ur, hogy az előállítás költségeinek legalább is meg kell térülnök, avagy a gazda pusztán humanizmusból ez áron alul tegyen eleget az állatállomány táplálkozási főigényének! Hol, melyik társadalmi osztálynál tapasztaltunk hasonló áldozatkésztséget; nem emelték-e az árakat az iparos, a kereskedő és egyéb foglalkozási ágak?

De helyes is, indokolt is minden közgazda szempontjából, hogy az összes tárgyi, valamint szellemi értékek árképződése, mintegy egymásból folyó láncolat, árhullámzás tekintetében kövesse egyik a másikat.

Egyik tárgy, áru előállítási költsége, az azt képező alapanyagok előállítási költségének nagyságától van függővé téve; következésképp a mezőgazdasági termelvények alapanyagainak — ipari és kereskedelmi áruk, munkabérek stb. — tetemes áremelkedése folytán azok termelési költsége ugyanilyen arányban emelkedett.

Hogy hová ragadtatja az emberi az elfogultság egy-egy társadalmi osztály ellen, legeklatánsabb eset az „Egyetértés” agrárellenes cikelye, mely a szerb kereskedelmi szerződés életbelépte alkalmával féltékenyen ellenőrizni véli az agráriusoknak látszólag nyújtandó koncessziókat, melyekről pedig ezidőszerint alig lehet szó.

Ne feledjük ugyanis, hogy a jelenlegi súlyos takarmánytermés következtében a magyar gazda állatainak tömeges eladására van kényszerülve és így a nagy kínálat folytán különben is nagymértékben hanyatlott állatarak következtében — a szerb husbehozatal által — állattenyésztésünk teljes devasztációnak néz elébe.

Továbbá ne tévesztjük szem elől, hogy a mezőgazdasági téren tett koncesszió ellenértékét az osztrák ipar és kereskedelem fogja első sorban élvezni és csak csekély mértékben a hazai kereskedelem és ipar.

A tárgyilagosan gondolkozó, minden osztályérdeken felül álló nemzetgazda nem fogja mezőgazdáinkat a szerb kereskedelmi szerződés hátrányából kifolyólag az ódiummal illetni.

Simai Imre.

Kirándulás Dániába és Svédországba.

Írta: Ifj. Szentkereszty Béla báró berlini segédszakutudósító.

I.

Verőfényes szép májusi reggelen indultam Berlinből, hogy Strelitz, Warnemünde, Gjedseren át Kopenhágába jussunk. Az egyhangú sík vidéket itt-ott fiatalos erdők, kisebb-nagyobb tavak, folyóvizek tarkítják, míg végre délután Rostockon túl megpillantja az ember a Keleti-tengert. Warnemündettől Gjedserig a komp-ákelés két óra hosszat tart. Érdekes az óriási gőzkomp, melyre majdnem az egész vonatot reátolják. Falster szigete nem nyújt nagy változatosságot. Széles legelőkön robog a vonatunk s apró vörös-barna marhákat láttunk, melyeket takaró véd a hűvös időben. Ezeket a vörös-barna marhákat leginkább a szigeteken tenyésztik (Seeland, Fünen, Laaland, Falster) és tejre kitünők, de hizlalásra jobb a jütlandi fekete-tarka. Amazokat leginkább Délországba, emezt pedig Németországba exportálják. Legelésző lovakat is látunk. Ezek gondosan le vannak takarva. Ezekből az apró, széles csontos állatokból exportál Dánia Németországba.

Falster szigetéről rövid félórai komp-átkeléssel Seeland szigetére jutunk. A nagykiterjedésű legelők Kopenhágáig húzódnak.

Kopenhága székesfőváros nemcsak a dán tár-

sadalmi életnek, hanem az egész mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi életnek is góca, ide futnak össze s innen ágaznak szét a dán gazdasági élet szála. Előnyös fekvésénél fogva — a Sund partján — legfőbb exporthelye Dánországnak, csak Eslyery vetélkedik vele, honnan leginkább Angliába megy az export. Kopenhága a gazdasági oktatásnak is központja. Itt van a gazdasági és állatorvosi főiskola. Dániának ezt a legfőbb gazdasági intézetét 1856-ban alapították. Állatorvosokat, gazdasági mérnököket, kertészeket, erdészeket és gazdákat képez ki. A gazdasági oktatás a következő tanfolyamokból áll:

- a) rendes oktatás 20 hónap;
- b) rendkívüli oktatás az alaptudományokra 14 hónap;
- c) rendkívüli oktatás a növénytermesztési szakmában 14 hónap;
- d) rendkívüli oktatás az állattenyésztési szakmában 14 hónap.

Az intézetbe való felvételre elvben gyakorlati és elméleti előképzettséget követelnek ugyan, de előismeretek hiánya miatt senkit sem utasítanak vissza. A hallgatók rendesek és rendkívüliek. Rendes hallgatótól megkövetelik a gimnáziumi vagy polgári iskolai vég bizonyítványt. Ezek jogosítják a rendkívüli előadások hallgatására is.

A hallgatóság negyedrése ingyenes oktatásban részesül. Az első év végén júniusban, a második év végén áprilisban van a vizsga.

Ezen a főiskolán kívül van még 14 gazdasági iskola, ebből 2 kertészeti, továbbá 71 felsőbb népiskola (parasztegyetem), melyekben gazdaságot is tanítanak. A gazdasági iskolák közül a noesgaardit az egyetlen, mely gyakorlatot is tanít. Divik az ugynevezett gazdasági vándortanítás rendes nagy szervezettel.

A dán gazdasági élet fő mozgató ereje, fejlődésének nagy tényezője Kopenhágában a dán kir. gazdasági egyesület. A mezőgazdaság fejlődése a XIX. század második felében számos gazdasági egyesület, társulat és szövetség létesítésének köszönhető. Ezek hatalmas szervezetet képeznek. Legfontosabb és legrégebb közöttük a dán kir. gazdasági egyesület, mely 1769-ben alapított. Ez segíti a földművelésügyi miniszteriumot a különböző intézmények igazgatásában. Ilyenek az állami gazdasági tanácsok, a növénytermesztési és kísérleti állomások, a gazdasági eszközök és gépeket vizsgáló állomások, a tejjgazdasági személyzet nevelése stb. Az egyesületnek 800 tagja közül 50 gazdasági egyesület. Az egyesületek szövetségei (union des sociétés) az utóbbi 30 év alatt fejlődtek ki s közös bizottság vezetésére állanak, mely a dán kir. gazdasági egyesülettel karöltve működik. E szövetségek foglalkoznak az állam által engedélyezett segélyek szétosztásával, a kisgazdaságok fejlesztésével, gazdasági előadások rendezésével, kiállításokkal és gazdasági versenyekkel, a tenyészállomások létesítésével, a tenyészeredmények vizsgálatával, törzskönyvek kiadásával. Négy ilyen szövetséghez 1900-ban 98 gazdasági egyesület tartozott 57,000 egyesületi taggal. A tenyészállomások közös igazgatását 1890 körül alapították a tartományokban. A ló- és marhatenyésztő egyesületeknek 26 ilyen közös igazgatása van (685 egyesület 24,000 taggal).

Tejjgazdasági egyesület 1900-ban 13 volt (9 Jütlandon és 4 a szigeteken) 498 tejjgazdasággal. A vidéki gazdasági egyesületek 1850 óta alakultak és ma erős támaszai a dán mezőgazdaságnak. A ló- és marhatenyésztő egyesületek keletkezését az 1887. április 1-én hozott törvény segítette elő, mely a tenyészgyesületeknek nagyobb hitelt engedélyezett. Terjednek a sertés-tenyésztő egyesületek is. Az ellenőrző egyesületek figyelemmel kísérik minden egyes tehén tejhozamát. Az 1905. évi egyesületi statisztika szerint a következő egyesületek működnek Dániában:

Egyesületek száma	Tagok száma
A kir. gazd. egyesület	1
Gazdasági egyesületek	112
Kisgazdák egyesületei	160
Lótenyésztő egyesület	243
Marhatenyésztő	1,005
Sertésenyésztő	141
Ellenőrző	415
	9,250

A tenyészgyesületek többnyire szövetségi alapon alakultak.

Kopenhágából kirándultam Lyngbybe és Haslevre. Május 26-án reggel indultam el vasuton és egy óra alatt Lyngbyben voltam. Sajnos,

egész nap zuhogott az eső s így nem járhattam be a növénytermesztési állomás 12 ha. nagyságú kísérleti területét. Könnyű agyagos talajon különböző növényekkel, trágyázással, növénybetegségek kiirtásával, a vetés különböző idejével és mélységével kísérleteznek állami vezetés alatt. Érdekesek az árpa-, zab- és répafajokkal való kísérletek, melyek eredményét várva várják a dán gazdák. Legújabbban azt konstataálták, hogy az előre kiesirázott burgonya korábban érkezik és így korábban is szedhető. Az állomás a magnevelés és a növénybetegségek legyőzése körül, valamint egyéb kísérleteivel máris szép eredményeket ért el. Ilyen állomás 6 van Dániában. Az első a dán kir. gazd. egyesület alapította 1858-ban Kopenhágában P. S. Jørgensen tanár vezetésére, aki trágyázási, vetési és váltófordai kísérleteket végzett az angol Rothamsted állomás tervei szerint. Ezek a kísérletek azonban az ellenőrzés hiánya és a kísérletezési idő rövidsége miatt nem mindig sikerültek. Gyakorlatibb alpra helyezte ezt az állomást P. Nielsen, még pedig aránylag rövid idő alatt, úgy hogy irányító befolyással a dán gazdasági életben is kedvező változásokat idézett elő különösen a váltófordakra nézve. Azóta a dán kir. gazd. egyesület és az állam vállaltva mindent elkövetnek a növénytermesztési kísérleti ügy fejlesztésére.

Lyngby másik nevezetessége a gazdasági múzeum, melyet 1888-ban alapított és azóta vezet a kir. gazd. egyesület. Nemrég — 1900-ban — megnagyobbították. A múzeum területén érdekes gyűjteménye áll a régi gazdasági udvaroknak (Gehöfte), melyek eredeti alakjukban tartatnak fenn. 1903 óta a múzeumnak állandó gazdasági gépműhelye van, hogy a lyngbyi gazdasági iskola tanítványainak alkalmuk legyen a legújabb gazdasági gépeket megismereni. Ez a 2 tanfolyamu gazd. iskola 6 hónapos azok részére, akik a téli félév alatt elméleti kiképzésben akarnak részesülni, míg a 9 hónapos tanfolyam anyaga nagyobb. Mindkettőben vegytant, természettant, földtant, földművelést, trágyázást, növénytermesztést, gyom- és vetőmagtant, növénybetegségeket, állattenyésztést, fajnevelést, takarmányozást, patkolást, tehénnevelést, gépészetet, gazdasági könyvitelt, rajzot, mérést, számvetést, gazdasági törvényt, ujkori és dán történelmet tanítanak. A 9 hónapos tanfolyamon növénytant és nemzetgazdaságtant is. Az iskolaberendezés korszerű.

Haslevben a híres Trifolium tejjszövetkezetet néztem meg. Haslev 2 grányira fekszik Kopenhágától közel a tengerhez. A tejjszövetkezet épületeit közvetlenül az állomás mellett találtam s az igazgató vezetésével mellettem alkalmam volt a szövetkezet helyiségeit is megtekinteni. Ez állítólag Európa legnagyobb tejjszövetkezete, melyet annakidején 50 birtokos alapított. 4 telepe közül 3 van Seeland szigetén és 1 Laalandon, de a haslevi a legnagyobb; a többi 3 csak főkötelep. A Trifolium szövetkezet évente 40 millió font tejet dolgoz fel, azaz a dániai szövetkezetek átlagának 10-szeresét.

A tagok száma 100, tizenkétezer tehénnel. Az alapítás alkalmával a tagok nem fizettek be semmit, hanem az üzem megindításához szükséges tőkét takarékpénztárból vették fel husz évi törlesztésre. A tagok egymásért és a bejelentett tehének száma szerint szavatolnak. Kötelesek az összes tejet a szövetkezeti telepre eladni. A Trifolium nem dolgozik exportra. Körülbelül 20,000 kg. vajat produkál hetenkint és 1 1/2 millió kg. sajtot évenként. A tej árát rögtön kifizeti a tagoknak; az év végén pedig a tiszta nyereséget (a törlesztéshez szükséges összeg levonása után) a tagok között felosztja. A tejjszövetkezetek Dániában majdnem mind így létesültek. A belső igazgatást az előjáróság és a közgyűlés végzi. Az előjáróságot a közgyűlés 2 évre választja. Az előjáróság saját kebeléből választja a pénztárost és számvévót. Az utóbbi rendszeren fizetésben is részesül. A tej szállítása a szövetkezet számlájára megy, de minthogy legtöbb szövetkezetnek nincs lova, vállalkozóra bizzák. A tejet a szövetkezet az istállóban veszi át. A fizetés leginkább zsirtartalom szerint történik. 1906-ban 1068 üzem közül 825 hozta be a különbözőzetszámítást, a többiek súly szerint fizettek. Vannak tejjszövetkezetek 10-15 taggal is, de viszont van 400-500 tagu szövetkezet is. A legtöbb 100-200 tagu. Száz tagon aluli szövetkezet az összes szövetkezetek 28-60%-a, 200 tagon felüli pedig 20-90%-a. Átlag egy tejjszövetkezetre 146 tag esik. Az 1905. évi statisztika szerint 1065 tejjszövetkezet volt

152,400 taggal és ezek a szövetkezetek 4433 millió kg. tejet dolgoztak fel. 1906-ban a tejjszövetkezetek száma 1076 volt; ezenkívül 192 gyűjtő tejjgazdaság és 60 magántejgazdaság, összesen tehát 1328 tejjgazdaság. A szövetkezeti eszme terjedésével és a tejjszövetkezetek mindinkább növekedő számával kapcsolatosan foglalt tért a központosítás is az egyetemlegesség elve alapján.

A központi tejjszövetkezetek feladatai:

1. a tejtermékek értékesítése közös számadásra;
2. a tejjgazdasági üzemhez szükséges eszközök közös beszerzése;
3. a tejjgazdaság előmozdítása technikai és üzleti szempontból;
4. a tejjszövetkezeti érdekek közös képviselése a törvényhozással szemben.

A tejjgazdasági egyesületeken kívül van árjegyző egyesület, bevásárlási szövetkezet és gépgyár, balesetbiztosítás, vajexport és eladási egyesület. A vajnak szövetkezeti uton való értékesítése a dán tejjgazdaságban fontos szerepet játszik, mert ez uton öltött nagyobb méretet a dán vajexport.

Az első exportegyesület 1888-ban alapított Kopenhágában „The Farmers of Denmark Butterexport Association” név alatt és tagjai csak a szigeteken levő tejjszövetkezetek lehetnek. A második nagy exportegyesület Esbjergben létesült 1895-ben „Dänisch Genossenschafts Butterpackerei” („The Danish Cooperativ Butter Factory Company”). Ezekon kívül van 6 vajeladási egyesület (1 Fünen szigetén és 5 Jütlandon). 1906-ban összesen 1328 tejjgazdasági üzem volt. Ezekből 280 = 21% a vajeladási egyesületek tagjai és a 280 közül 202 tejjszövetkezet.

Dánia azonban nemcsak a saját vajával kereskedik, hanem importált vajjal is. Főleg Oroszországból és Svédországból importál vajat. Az 1905. évi statisztika szerint a dánok összesen 37-99 millió font vajat importáltak. Összes kivitelük ugyanazon évben 186-36 millió font, melyből 26-62 millió font idegen vaj, tehát 159-74 millió font dán vaj. Az 1904-905. évben exportált dán vajnak 94%-a Angliába, a maradékból 5% Németországra esik. Dacára a nagy tejjgazdaságnak, Dánia sok margarint fogyaszt, mert a gazda kénytelen a tejet eladni s a vajat vásárolni. Mivel pedig a margarinhoz olcsóbban jut, inkább azt vásárolja.

Az 1902-1903. évben 172 millió font vaj készült, ha igaz az, hogy az összes tejet 80%-ából vajat csináltak. Ugyanazon időtartamban a dán vaj kivitele 150 millió fontra tehető, tehát maradt az országban 22 millió font. Ehhez hozzáadva az importált vajat, az összes fogyasztás 33-6 millió fontra tehető, melylyel szemben 45 millió font margarint fogyasztottak.

Vannak Dániában fogyasztási, vágóhid, tojás-kiviteli, ellenőrző, ló-, marha-, sertésenyésztő szövetkezetek és Jütlandon van takarmány-bevásárlási szövetkezet is.

Az első fogyasztási szövetkezet 1866-ban alapított Thisteden az angol rochdalei szövetkezet mintájára. Az árut közösen szerezték be, eladták a tagoknak s a tiszta nyereséget a tag által eszközölt vásárlás arányában osztották szét. Az 1905. évi statisztika szerint összesen 995 fogyasztási szövetkezet van 164,710 taggal. E szövetkezetek szövetsége 1871-ben alapított, de csakhamar meg is szűnt.

Új alakult 1884-ben a főbb fogyasztási cikkek beszerzésére. 1887-ben jött létre a jütlandi fogyasztási szövetkezetek szövetsége, mely 1896-ban a kopenhágaival egyesült. Most Kopenhágában van a főszékhelye.

Az első szövetkezeti vágóhidat 1887-ben építették Horsensben, mikor a környékbeli gazdák látták a tejjszövetkezetek sikerét s emélfogva egy 200,000 koronás kölcsönre vállalták a felelősséget. Addig Dániából előmarhárt és sertést exportáltak és ami levágott marha és sertés ment Angliába, az mind egyes nagyobb kereskedők vágóhidjáról került ki.

Az első vágóhid-szövetkezet létesülésének évében Németország eltiltotta az élő sertések bevitelét. Ennek folytán 1888-ban még 7 új vágóhid-szövetkezet alakult. Ezek természetesen a magánvágóhidaknak nem voltak inyükre, a versenyt azonban a szövetkezetek kiállították, sőt fölül is kerekedtek. Az 1905. évi statisztika szerint már összesen 32 vágóhid-szövetkezet volt 70,000 taggal és 1.134,624 sertést és 15,329 ökröt vágáltak le. A szervezet hasonló a tejjszövetkezetek szervezetéhez. Van baleset elleni biztosításuk is. 1899. január 1-én 9 vágóhid-szövetkezet közös raktárt alapított Kopenhágában szalonnára.

A szövetezek hatása leginkább szembe-tünő a tojaskiviteli szövetezetnél, mely 1845-ben alapított. Míg 1894-ben csak 7-2 millió korona értékű tojást exportáltak, 1899-ben már 15-57 millió koronára rugott az export.

A tojaskiviteli szövetezet létesítésére az a panasz adott okot, hogy a dán tojás minősége megromlott. Az olcsóság dacára már Angliában is alig akadt dán tojásra vevő. Megalakult tehát a tojaskiviteli szövetezet (Dansk Andels Aeg-eksport), szervezte a vidéki egyesületeket, melyeknek tagjai kötelesek friss tojást szolgáltatni; a büntetés 5 korona minden romlott tojásért.

Az egyesületek a tojásokat naponta gyűjtik, ellátják az illető egyesület jegyével és számmal. Az egyesület a tojásokat a szövetezet által meghatározott árak szerint veszi át a tagoktól. Most már Angliában a dán tojás elsőrangú ezikk s ára évről-évre javul. A szövetezet fizetett a vidéki egyesületeknek átlag 1897-ben 73-52 órát, 1898-ban 78-50 órát, 1899-ben 80-70 órát kg.-kint. Az 1905. évi statisztika már 735 tojásgyűjtő egyesületet talált 51,000 taggal.

A Jütlandon 1898-ban alakult takarmánybe-szerzési szövetezetnek 3000 tagja van 26,000 tehénnel.

A szövetezeti ügy sikerének titka nemcsak az óriási munkaerőben és szorgalomban rejlik, hanem a becsületességben és összetartásban is, mely a dán népek jellegzetes tulajdonsága. Ez tette lehetővé, hogy szövetezeti bukás Dániában eddig még alig fordult elő.

(Vége köv.)

Világtermés 1908-ban.

A földmivelésügyi miniszter most tette közzé a konzulátusok és a külföldi szaktudósítók jelentései alapján „A világ gabonatermése az 1908. évben” című szokásos évi első jelentését, mely habár csak hozzávetőleges becslések alapján állítatik is egybe, mégis az összes államokban általános érdeklődést kelt fel és az illetékes körök részéről osztatlan elismerésben részesül. A jelentésnek a gazdaközönseget közvetlenül érdeklő részét rövid kivonatban az alábbiakban összefoglaljuk:

A világ össztermését a jelentés az egyes államok termésének részletes fölbecslése alapján állapítja meg. E részletes becslés rendkívül nagyérdékű a nemzetközi kereskedelemre, a magyar gazdaközönseget azonban inkább csak az összeredmények érdeklik, amelyekből a világforgalmi gabonárák alakulására, Ausztria termése, amelyből a vámkülföldön elhelyezendő készleteink mennyiségére és ebből arra következtethetünk, hogy gabonabehozatali védővámjaink milyen arányban érvényesülhetnek.

Az összes gabonafélékből a hozzávetőleges termés volt, szemben a múlt évi eredménnyel:

	1908-ban	1907-ben	különbözet
	millió méter mázsa		
buza	845-75	851-98	- 6-23
rozs	395-66	429-02	- 33-36
árpa	343-15	323-01	+ 21-11
zab	593-50	548-54	+ 44-96
tengeri	973-20	935-79	+ 37-41
Összesen:	3.156-26	3.057-37	+ 98-89
	1906-ban:	3.251-62	

Végeredményre nézve a gabonaneműek összes terméséhezama 1907. évhez viszonyítva, természetesen csak hozzávetőleg számítva, mintegy 98-89 millió métermázsával nagyobb;

a buza szemben a múlt évvel jóformán telje-sen egyenlő, azaz csak 6-23 millió métermázsá-
val és a rozs 33-36 millió métermázsával ki-
sebb; nagyobb a tengeritermés 67-41 millió
métermázsával, továbbá nagyobb az árpatermés
21-11 és a zabtermés 40-96 millió métermázsá-
val. E termés az európai államok és a tengeren-
tuli államok között a következőleg oszlik meg:

a) *Európa*

(az ázsiai orosz és török részekkel együtt)

	buza	rozs	árpa	zab	tengeri
	millió méter mázsa				
1908-ban	465-10	357-10	233-87	338-66	150-29
1907-ben	470-33	389-01	214-17	390-42	134-99

b) *Tengerentuli*

(Európán kívül eső államok)

	buza	rozs	árpa	zab	tengeri
	millió méter mázsa				
1908-ban	380-65	38-56	109-28	209-84	822-91
1907-ben	381-65	40-01	107-87	158-12	770-87

A kereskedelmi forgalomban és a gazdák ke-
zein volt összesen készlet, természetesen szin-
tén csak hozzávetőleges becsléssel:

	1908-ban	1907-ben	1906-ban
	millió méter mázsa		
buza	42-70	42-64	43-64
rozs	14-88	8-54	5-24
árpa	9-23	4-96	4-76
zab	15-88	8-41	18-94
tengeri	7-07	9-91	12-57
Összesen:	89-81	74-43	90-25

Hogy a folyó esztendőben a világtermés ké-
pes-e a világ kenyér szükségletét kielégíteni, az
megállapítható, ha a fogyasztás és vetőmag-
szükséglet mennyisége felől tájékozást szerez-
tünk.

Erre vonatkozólag a következő adatok vehet-
ők zsinórmértékül:

Az 1908/09. évre nézve mutatkozik szük-
séglet:

	millió méter mázsa
buza	884-25
rozs	423-02
árpa	322-65
zab	554-53
tengeri	953-26
Összesen	3137-71

Minthogy tehát az összes termés körülbelül
3161-07 millió q., a készlet pedig 89-81 millió
q., ennélfogva a 3137-71 millió q-ra tehető
szükséglet látszólag teljesen fedezve van, illetve
a termés és készletekből a fogyasztási szük-
séglet megfelelő és könnyű kiegyenlítést is nyerhet.

Ennek szem előtt tartásával még nem sza-
bad figyelmen kívül hagyni, hogy a burgonya-
termés hozama nem mindenütt sikerült, már
pedig a burgonya, mint kenyérpótló egyik fő-
terményezikk, világszerte fontos szerepet játszik.
Hozzájárulhat továbbá a készletek felhasználá-
sához a szűk takarmánytermés mértéke is,
amely különösen Európa keleti államaiban nem
volt kielégítő.

A fölöslegek megállapításánál az összes álla-
mok export- és import csoportba sorolhatók. És
pedig:

Bevitelre szorúlnak: Nagy-Britannia és Iro-
szág, Franciaország, Németország, Ausztria,
Olaszország, Hollandia, Svájc, Belgium, Dánia,

Svédország, Norvégia, Spanyolország, Portu-
gália, Görögország, Egyiptom és Brazília.

Fölösleggel bírnak rendszerint: a Magyar
Birodalom, Bosznia és Hercegovina, Orosz-
ország, Románia, Bulgária és Kelet-Rumélia,
Törökország, Szerbia, Kelet-India, az Amerikai
Egyesült-Államok, Kanada, Argentína, Chile,
Uruguay, Ausztrália, Algír, Tripolisz és Tunisz;
saját természetéből élnek vagy részben bevitelre
vannak utalva: Mexikó, Japán, Perzsia, Ciprus
szigete, Fokföld és Paraguay. Ez utóbbiak az
európai gabonakereskedelem szempontjából sem-
miféle nagyobb szerepet nem játszanak.

Bizonyos tekintetből Chile és Uruguay is
ebbe a kategóriába esnek, úgy hogy tulajdon-
képpen a fölösleggel bíró államok száma az
idén 9-10, a múlt évi 5-6-al szemben.

E két államesoport viszonylagos termése a
követzőképp alakul:

	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri	Összesen
	millió méter mázsa					
Export államok fö- lösege	125-75	10-55	41-30	37-45	84-05	300-10
Import áll. hiánya	169-75	20-—	47-2	25-25	67-—	329-20
Mutatkozik: többlet	—	—	—	12-20	17-05	—
hiány	43-—	9-45	5-90	—	—	29-10

A fölösleg tehát csekély különbözettel fedezi
a szükségletet.

Ami most már Magyarország és Ausztria vi-
szonylagos terméseredményeit illeti:

	Magyarország fölöslege	Ausztria hiánya	Különbözet
	millió méter mázsa		
Buzából	12-0—13-0	12-0—14-0	- 0-0—1-0
Rozsból	3-0—4-0	2-0—2-5	+ 1-0—1-5
Árpából	2-0—3-0	2-0—2-5	+ 0-0—0-5
Zabból	0-5—2-2	1-0—1-5	+ 0-5—0-7
Tengeriből	0-5—1-0	4-0—5-0	- 3-5—4-0

E kimutatás szerint kenyérgabona (buza, rozs)
termésfölöslegünk csakhogy éppen fődözi Ausz-
tria szükségletét; az árpából és zabból mutat-
kozik ugyan némi csekély, 0-5—1-2 millió mé-
termázsá fölöslegünk, de ezt leköti a Német-
országba irányuló sörárpakivitelünk; a kuko-
riczából végül tetemes, 3-5—4-0 millió hiány
mutatkozik, úgy hogy hazánk termése csak
éppen saját szükségletünket fődözi, ellenben a
közös vámterület tekintélyes behozatalra szorul.
Az importparitásnak tehát az összes gabona-
nemeknél teljes egészében érvényesülni kellene.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei	1867
A szerb kereskedelmi szerződés	1867
A takarmányinség enyhítése	1870
A Kőszegi-féle motoros talajmivelő	1871
Vedekeztünk tenyésztésünk külföldre szállí- tása ellen	1875

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták“ len- és heremagtisztító-gépek

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban, különböző szerkezetben a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításhoz berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi- vagy hajtórőre alkalmazva. — Ezévi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzékét kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk.

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám.

1905. évben Nagy-Enyedén aranyéremmel kitüntetve.

Sürgőnyezim: Kalmár-restagyár.

A szerb szerződés és az állatárak	Oldal	1875
Kirándulás Dániába és Svédországba	1875	1875
Világtermés 1908-ban	1877	1877
Külföldi szemle	1872	1872
Gazdatársadalmi mozgalmak	1873	1873
Levélzsekrény	1874	1874
Vegyesek	1878	1878
A végrehajtási novella életbeléptetése. — Darányi miniszter Rimaszombathban. — Gyöngyösvisontai börttermelők szövetezete. — Huszonöt éves találkozó. — Óriás buza. — Árpá vetőmag a pozsonyi kisgazdáknak. — Mészsalétrom chilisalétrom helyett. — A mezőgazdasági kamarai javaslat és gazdatársadalmunk. — Komlóhírek. — Kiállítások. — Gőzhajzási hírek. — Apró hírek. — Forgalmi hírek. — Gazdasági dátumok. — Országos állatvásárok	1880	1880
Ereszkedelem, tőzsde	1880	1880
Szerkesztői üzenetek	1881	1881

A végrehajtási novella életbeléptetése.

Pirosbetűs ünnep lesz a kisemberek naptárán az idén szeptember 9-ike, amidőn a végrehajtási eljárás módosításáról és kiegészítéséről szóló 1908. évi LXI. törvényzikk életbelép. Ujkori törvényhozásunknak egyik valóban humánus és a szó legnemesebb értelmében szociális irányú alkotása veszi e napon át az uralmat a sok tekintetben rideg és elavult 1881. évi LX. törvényzikkől, addig érvényben volt végrehajtási törvényünkől. Lapunk és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület annál nagyobb örömmel üdvözölheti a végrehajtási novella életbeléptetését, mert hiszen évek hosszu során át küzdöttünk szóval és tollal azokért az újításokért, amelyek most végre törvénynyé váltak és remélhetőleg egyszersmindkorra véget vetnek amaz apró, de végtelenül keserves és pusztító tragédiáknak, amelyek az adós feje alól kihuzott utolsó párna, a dobra került tehénke vagy a csekély tartozás fejében elköttyevetilt nélkülözhetetlen háztartási cikkek körül a régi végrehajtási törvény 51. §-ának rendelkezései daczára lejátszódtak. De ha védi is az új törvény az adóst egzisztenciájának elpusztítása ellen, éppen olyan mértékben szolgált biztositókat a tisztességes hitelezőnek a rossz-hiszemű adós ellen, akinél nem a fizetési képesség, hanem a fizetési készség hiányzik. Szó sincs tehát róla, mintha a most életbelépő végrehajtási eljárás a hitelezők érdekei ellen vagy éppen a pénzintézetek ellen irányulna, mint ezt bizonyos oldalról nagy hűhóval hirdették. Nem, a végrehajtási novella a mai kor szellemének megfelelően csak annyit tesz, hogy a legszorosabb értelemben vett létminimumot biztositja a végrehajtás ellen. És kérdjük, vajjon az, ami a létfenntartáshoz multhatatlanul és nélkülözhetetlenül szükséges, tekinthető-e reális kielégítési alapnak?

Mert lássuk csak, miben áll az új törvény legfontosabb újítása a régi renddel szemben. Először is abban, hogy kiveszi a foglalás alól a végrehajtást szenvedőnek és háznépének a háztartáshoz szükséges házi és konyhabutorát s a fenntartáshoz szükséges felszerelést, kisiparosoknál és kézműveseknél munkaeszközöket és 150 korona értékig anyagkészletüket. Másodsor mentesíti a végrehajtás a 12 kat. holdon aluli, házilag művelt kisbirtoknak fundus in-

struktusát (vetőmag, igavonó jószág, félvre szükséges takarmány, alomszalma, gazdasági eszközök és trágya). Nos, ezek a mentességek valóban csak arra adnak módot, — ami a humanizmus követelménye és nemzeti közérdek is — hogy az adós létfenntartását a végrehajtás teljesen meg ne semmisítse, de bennük valami az adós érdekeit legyezgető „egyoldalú privilégiumot” sehogyan sem látunk. A kisvagy mondhatnók középirtok fundus instruktusának védelme pedig már csak azért is szükséges, mivel az ilyen felszerelésétől megfosztott kisgazdaság biztosan tönkremegy, gazdája pedig földönfutóvá lesz vagy kivándorolni kényszerül. A közérdek parancsolja az ilyen pusztítás megállítását, amely rendszerint a hitelezőnek sem használt semmit a végrehajtásból befolyt összeg elégtelensége és költségek nagysága miatt.

Teljes értékűvé persze csak akkor válik e védelem, ha majd az otthonmentesítés is törvényerőre emelkedik, amely biztositékot nyújt arra, hogy a földnek bizonyos minimumát se ránthassa ki a végrehajtás a kisgazda lába alól, hogy kis kunyhóját se árverezhessék el a feje fölött.

Ami végül a tisztviselői fizetések 2000 koronáig való, az özvegyi nyugdíjak és az árvák nevelési pótlékának teljes mentességét illeti, ezek is éppen csak a létminimumot védelmezik és megvalósításuk a humanizmus követelménye.

A most életbelépő és általunk legmelegebben üdvözölt új végrehajtási törvény ismerete — sokoldalú vonatkozásainál fogva — ugyszólván mindenkire nézve szükséges. Éppen ezért mindazoknak, akik a törvény és végrehajtási rendelet részletei iránt érdeklődnek, ajánljuk Vantsó Gyula dr.-nak a Pátria r.-t. kiadásában most megjelenő népszerű, de mégis mindenre kiterjedő, kitünően használható törvényismertetését. (Vantsó Gyula dr. „Az új végrehajtási törvény”, ára 50 fillér.)

Darányi miniszter Rimaszombathban. Darányi Ignác dr. földmivelésügyi miniszter vasárnap este a Tátrából Rimaszombathba érkezett Kocs Jenő miniszteri titkár kíséretében. Látogatásának célja a város megtekintésén kívül a kurinez-pusztai m. kir. földmivésiskola megtekintése volt. Augusztus 31-én az iskola szép székely stílusban készült kapujában Fekete földmivésiskolai igazgató fogadta a minisztert, aki részletesen megnézte az új földmivésiskola berendezését. Innen még délelőtt folyamán visszatért Darányi miniszter és a megye székházában tartott népes értekezleten megjelent. Bornemissza alispán üdvözlése után több képviselő terjesztette a miniszter elé a megye gazdasági bajait és kértek támogatást. Darányi miniszter részletesen válaszolt és több ígéretet tett, melyek az állattenyésztés javítására irányulnak. Délután még a m. kir. méntelepet és a konzervgyárat látogatta meg a miniszter. Végül fogadta a városnak Kovács dr. polgármester által vezetett küldöttségét és az esti vonattal visszajött Budapestre.

Gyöngyösvisontai börttermelők szövetezete mint részvénytársaság folyó évi szeptember hó 7-én tartja felavató ünnepét. Az ünnep

sorrendje a következő: reggel 9 óra 54 perczkor a vendégek fogadása a vasuti állomáson. Fél 11 órakor rendkívüli közgyűlés, melynek tárgyai: elnöki megnyitó, a társaság történetének ismertetése és indítványok. Az épület megáldása, végezi Török Kálmán esperesplébános, orsz. képviselő. A pinézék megtekintése. Emléktábla leleplezése. 1 órakor diszebed. A szövetezeti társulat élénk mozgalmat fejt ki, hogy fejlett pinézszete, vasbetonhordói és más berendezései megtekintését tanulságossá tegye.

Huszonöt éves találkozó. A Hevesvármegyei Gazdasági Egyesület 50 éves fennállása alkalmából szept. 6—10-ig Gyöngyösön rendezendő kiállítás idejében az 1882—1884. években végzett magyaróvári akadémikusok 25 éves találkozójukat tartják. Felkérnek a régi kollégák minél nagyobb számban, lehetőleg már a kiállítás megnyitására megjelenni.

Óriás buza. A „Molnár Lapja” egy új amerikai buzafeleséget ismertet, mely állítólag egész gabonatermesztésünk gyökeres átalakítására hivatott. Ez egy Idacó állambeli farmer, A. Adams 1904 óta kitenyészett óriás buzája, melynek kalásza 4—5 akkora, mint a közönséges és ezenkívül oldalkalászokat is bocsát ki egy szárból. A kicsépett buzaszemek 2¹/₂ szer oly nagyok, mint a mi buzáink szemei, 5-ször akkora termést ad, mint a közönséges és magas proteintartalmánál fogva órlési célra is elsősorban. Az amerikai kormány fontonként állítolag 5 dollárt ígért a farmer készletéért. A csodabuzza termesztésének titka a farmer szerint a vetés idejében és módjában van. Nem tudjuk, honnan vette a „Molnár Lapja” e közleményt, de a magunk részéről csak mosolyogva fogadjuk ez erősen nyári kacsa jellegű amerikai birt. Mert hogy egy buzafajta kalászat és egyes tövek termőképességét a nemesítés után fokozni lehet ugyan, az kétségtelen, de hogy a föld termése is megfelelő arányban fokozódjék, az elsősorban a talaj minőségétől függ; az 5-szörös terméshozam pedig egyenesen képtelenség. Itt csak azért foglalkoztunk e hírrel, nehogy némely naivabb gazdatársunk annak felüljön és méregdrága áron vásároljon ilyen csodabuzát. Ha van valami a dologban, ugy az orsz. növénytermesztési kísérleti állomás mindenesetre kísérletezni fog vele és ha ott bevált, akkor lesz ajánlható e mag beszerzése. Ismételjük azonban, hogy mi az egész dolgot nagyon is merész amerikai humbugnak tartjuk.

Árpavetőmag a pozsonyi kisgazdáknak. A Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület írja lapunknak, hogy a pozsonyi sórárpavásáron Pálffy Miklós herceg malaczkai uradalmának árpája szintén 22 koronáért kelt el s az egész eladó mennyiséget, mint a külföldiek által is a legjobb minőségűnek elismert árut, a Magyar Mezőgazdák Szövetezete vásárolta meg vetőmagul a pozsonyvármegyei kisgazdák számára, ahol a rendkívül finom vetőmaggal a sórárpa köztermesztést fogják folytatolagosan javítani.

Mészsalétrom chilisalétrom helyett. Több napilap vasárnapi számában a fenti czimen egy közlemény jelent meg, amelyben elöadatik, hogy tekintettel a chilisalétromtelepek folytonos kimerülésére, ujabban 13—15% salétromot tartalmazó mézsalétromot állítanak elő, amelynek trágyázó értéke és hatása azonos a

Kollár Ferencz-féle „BITUMINA”

tiszta bitumenből készített valódi aszfalt-tetőlemez

tartós, tűzbiztos, szagtalan, kátrányozást vagy egyéb mázólást nem igénylő tetőfedőanyag. „Bitumina”-val fedett tető bemészelve szép fehér marad és kitűnő védelmet is nyújt a nap melege ellen. „Bitumina” régi zsindelytetők átfedésére is kiválóan alkalmas. Tetőfedések elsőrendű szakmunkásokkal végeztetnek.

Kollár Ferencz és Társa

fedőlemez, elszigetelő-lemez, aszfalt- és kátránytermékek vegyi gyára = **Budapest.**

Telefon-szám: 90—21.

Gyár: IX., Soreksári-ut 101. Városi iroda: IX., Ullői-ut 25. Sürgönyozim: Karboikol Bpest.

chilisalétróméval, tehát azt teljesen és sikerrel pótolja és helyettesítheti. Sőt mivel a mészalétróm, minthogy nincsen benne perchlorád és a talajt sem cserepesíti meg, sok esetben felülmuta a chilisalétrómot, remélhető hogy az olcsóbb mészalétróm teljesen ki fogja a használatból szorítani a drágább chilisalétrómot. A napilapok e közleménye természetesen reklámot akar csinálni a mészalétrómnak és a mennyiben a gazdaközönséget egy újabb hatékony légenytrágyafeleségre figyelmezteti, nincs is az ellen semmi kifogásunk. Figyelmeztetjük azonban e helyen is olvasóinkat, hogy a mészalétróm csak bizonyos elővigyázattal használható, hatásában legfeljebb ha eléri a chilisalétrómot, tehát csak óvatos számítással alkalmazandó. Lapunk trágyázástani szakrovatában ismételtlen foglalkoztunk az összehasonlító mész- és chilisalétróm-trágyázási kísérletekkel. Ajánljuk e közleményeket olvasóink figyelmébe és akinek nem volna módjában e lapszámokat beszerezni, forduljon felvilágosításért akár lapunk szerkesztőjéé utján, akár közvetlenül a m. kir. növénytermesztési kísérleti állomáshoz Magyaróváron.

A mezőgazdasági kamarai javaslat és gazdatársadalmunk. Egyre örvendetesebb arányokban nyilatkozik meg a magyar gazdatársadalom egyértelmű állásfoglalása a mezőgazdasági érdekképviseletnek a *Rubinek-Bernát-féle* törvénytervezet alapján való mielőbbi megvalósítása érdekében. Legutóbb a *nógrádvármegyei, debreczeni és kassai-szörényvármegyei gazdasági egyesületek* nyilatkoztak meg a javaslat mellett, kimondván, hogy a törvényjavaslattervezetét helyeslik s az abban lefektetett elveket magukévá teszik. Számos más társaság pedig értesítette az OMGE-t, hogy a kamarai javaslat tárgyalását szeptember hó első felére tűzte napirendre, úgy hogy az október hó 20-iki GEOS. nagygyűlésig előreláthatólag tiszta képet nyerünk az ország minden egyes egyesületének hangulatáról, amely a gazdatársadalom érdekeit szolgáló és gondosan megfontolt javaslattal szemben csak kedvező lehet. Kívánatos volna, hogy az egyesületek a megyéjükbeli országgyűlési képviselők informálására is gondot fordítsanak s a képviselőházban ülő közönség sokaság körében igyekeznének a mezőgazdasági kamarák szervezésének híveket toborozni.

Komlóhírek. A földmivelésügyi miniszterhez a konzuli hivataloktól beérkezett jelentések szerint Ausztriában a komlótermés igen változó. Felső-Ausztriában felerészét közepes, felerészét jó, keleti Styriában mennyiségre közepes, de kiváló minőségű, déli Styriában jó, Csehországban általában közepes, a saazi kerületben részben közepes, részben jó, Morvaországban jó, nyugati Galiciában alig közepes, keleti Galiciában pedig csak gyenge minőségű középtermés várható. Németországban a nürabergi konzul szerint gazdag komlótermés ígérkezik, úgy hogy jövőre is tetemes készletek lesznek elraktározhatók. Az árak alacsonyok. Angolországban az 1900. évihez hasonló rekordtermésre van kilátás és így az angol mázsánkénti 40-70 shilling árjavulása alig várható.

Kiállítások. Eperjesi kiállítás. A Sáros-, Abauj-, Szepes- és Zemplénvármegyei Gazdasági Egyesületek által Eperjesen október 3-6-án rendezendő baromfi-, gyümölcs-, kertészeti kiállítás és vásár rendező-bizottsága élénk és nagyarányú mozgalmat fejt ki a kiállítás sikerének biztosítására. A kiállítás védnökségét Darányi földmivelésügyi miniszter vállalta, diszelnök *Teleki József* grófné, elnök *Piller Kálmán*. A társelnökök pedig a négy vármegye vezető egyéneiből választották. A kiállításon való részvételre kétféle bejelentő-lap szolgál, külön a baromfi és

külön a gyümölcs és kertészeti kiállításához. — Gyöngyösi kiállítás. A Hevesvármegyei Gazdasági Egyesület fennállásának ötvenedik évfordulóját mezőgazdasági kiállítás rendezésével teszi nagyszabású ünnepélylyé. A kiállításon mezőgazdasági termény, állat, gép és ipari cikkek lesznek kiállítva csakis Heves vármegye területéről, a gépek kivételével. Megnyitás f. hó 6-án lesz, különböző ünnepekkel kapcsolatban és 10-én zárul be. — Soproni kiállítás. A Nyugatmagyarországi Földmivelők Gazdasági Egyesülete karöltve a Baromfitenyésztők Országos Egyesületével, országos baromfikiállítást és tenyészbaromfivásárt rendez október 25-27-ig Sopronban. A kiállítási tervezetet a napokban küldötte szét a rendezőség, melynek élén a következők állanak: diszelnök *Zichy Aladár* gróf, elnökök: *Teleki József* grófné, *Pirker János* min. tanácsos és *Makfalvy Géza* v. államtitkár, bizottsági elnök *Köszegfalvi Laehne* Hugó orsz. képviselő. — Temesvári kiállítás. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület október 4-6-án Temesváron országos baromfikiállítást és tenyészállatvásárt rendez, összekötve szőlő-, gyümölcs- és borkiállítással. Bejelentési leveket a kiállítás rendezőségére küld Temesváron.

Gőzhajózási hírek. A magyar kir. folyam- és tengerhajózási részvénytársaságigazgatóságaköz-hírré teszi, hogy a kombinált hajózási és vasúti forgalomban bécsi vagy passauai átrakással Voralbergbe rendelt gabona, őrlemény stb. küldeményekre 1904. évi augusztus 1-től érvényes III. sz. kivételes díjszabás pótlékaival együtt folyó évi szeptember 30-ig érvényben maradt. Továbbá, hogy a kombinált hajózási és vasúti forgalomban f. évi augusztus 1-től érvényes 1 fűzetű (bajorországi forgalom) helyesbítő-lap jelent meg, mely az igazgatóságnál kapható.

Apró hírek. Löversenyek Szatmáron. Szatmáron a rendes évi löversenyek szept. 27-én délután fogtak meg tartatni és pedig egy 150 K. díjas mezőgazdák versenye, egy 1150 K. díjas, sikverseny teliverek és félverek részére, 1000 K.-ás tenyészverseny félverek részére, 1000 K.-ás akadályverseny telivér és félverek részére, 200 K. értékű tiszteletdíjas vadászverseny, katonatisztek lovai részére és végül 750 K.-ás gátverseny telivér és félvér lovak részére. Teljes programot szerezhet Poszvek Nándor versenytikártól, Szatmár, Kinizsi-u. 14.

Forgalmi hírek. Hivatalos tudakozódó irodák a vasúti pályaudvarokon. Ausztriában, az idegenforgalom fejlesztésére alakult országos szövetkezetek már ismételtlen javaslatot tettek a vasut-igazgatóságnál az iránt, hogy a vasutak a nagyobb pályaudvarokon, angol és amerikai mintára hivatalos tudakozódó irodákat létesítsenek az érkező utasok részére. Ezen irodák feladata volna, hogy itt az utasok a vonatok forgalma és csatlakozására, szállodákra és ellátási helyekre, bérkocsi-, hordárdijakra, vámkezelésre stb.-re vonatkozólag díjtalanul felvilágosítást nyerhessenek. Ily módon az utas mindjárt megérkezése alkalmával kellő felvilágosítást nyerhet a helyi forgalmi és elszállásolási viszonyok felől; miáltal egyrészt gyorsabban intézheti el ügyeit, másrészt esetleges károsodástól is megóvatik. Ezen kezdeményezésnek máris van eredménye Wienben, hol az osztrák északnyugati vasút ottani pályaudvarán berendezett ily tudakozódó irodát és azt május elsején máris megnyitotta. Közgazdasági viszonyainkra ezen előnyösen felhasználható intézkedést az idegenforgalom emelésére alakult társaságnak ajánljuk figyelmébe.

Dunagőzhajózási társulat refakciói. Az első es. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság gabona, hüvelyesek, olajmagvak és őrleményekre 1908. augusztus elsejével való érvényes kiadott refakciói kivitel juttalmi és kivételes díjszabásai ez évben ugyanolyan mérvűek mint a múlt év ugyanazon időben hirdettek kedvezmények. Egészuszályrakományokra most is a külön megállapodások mérvadóak. Ugyancsak augusztus elsejével adták ki újból a bajor gabonadíjszabást, melyben a m.

kir. Folyam és Tengerhajózási r.-t., az első es. k. szab. Dunagőzhajózási társaság, a es. k. osztrák államvasutak és a bajor királyi államvasutak vesznek részt.

Sőküldemények fuvardíjkezdménye. Hogy a múlt év telén, nemkülönben ez év elején előállott és káros hatású sóhiány ne ismétlődjék, a kereskedelmi miniszter prémiumot juttat azoknak, kik ebbeli szükségleteiket mielőbb fedezik. A hirdetés értelmében a m. kir. államvasutak vonalain kocsis- és fuvarlevelenkint legalább 10,000 kg. súlyban való szállítás mellett a folyó évi augusztus 10-től szeptember végéig terjedő időközben a díjszabás rendes fuvardíjtételének tíz százalékkal rövidített díjtételei alkalmazatnak. Ha 15 tonna kocsis vétetik igénybe és az teljesen kihasználatik, akkor kocsikhasználati jutalék fejében kocsinként még három korona engedmény adatik rovatolás utján. — Figyelmeztetjük az uton gazdatársainkat, hogy ezen kedvezmény marhasóra nem alkalmazatik azon egyszerű oknál fogva, mivel a marhasó fuvardíja lényegesen olcsóbb a közönséges emberi élvezetre szolgáló só fuvardíjánál.

Gazdasági dátumok. Szeptember 5. Pinzgaui tehén- és üszökiosztás gazdák részére Ungváron. Szept. 6. EKE. rendes közgyűlése Gyergyószentmiklóson.

Szeptember 6. Szarvasmarha tenyészállatdíjazás Mező-Örményesen.

Szeptember 6. Szarvasmarhadíjazás Pápan.

Szeptember 6. Lótenyésztési jutalomdíj-kiosztás Szepsiben.

Szeptember 6. DFGE. vándorgyűlése Perlakon.

Szeptember 6-10. Gyöngyösi mezőgazdasági és ipari kiállítás.

Szeptember 8. Lótenyésztési jutalomdíj-kiosztás Encsen.

Szeptember 8. Szarvasmarha tenyészállatdíjazás Kolozson.

Szeptember 8. Állatdíjazás Pornóapátiban.

Szeptember 13. Tehén- és üszökdíjazás Szepsiben.

Szeptember 13. Szarvasmarha tenyészállatdíjazás Mócson.

Szeptember 13. Üszökdíjazás Szamosújvárt.

Szeptember 14-15. Gépbemutató Bánrévén.

Szeptember 18-23. Gyümölcskiállítás Kecskeméten.

Szeptember 20. Üszökdíjazás Kékesen.

Szeptember 20. Szarvasmarha tenyészállatdíjazás Tekében.

Szeptember 20. Állatdíjazás Magyaróváron.

Szeptember 20. Tehén- és üszökdíjazás Kassán.

Szeptember 20. október 5-ig. Országos kertészeti gyümölcs- és vetőmagkiállítás Szegeden.

Szeptember 20-22. Az OMGE. negyvenedik luxuslővásárja Budapesten a Tattersallban.

Szeptember 26. Tenyészlődíjazás Marosvásárhelyen.

Szeptember 27. Üszökdíjazás Csákiorgbón.

Szeptember 27. Tehén- és üszökdíjazás Gönczön.

Október 1-7. Országos sörépa- és komlókiállítás Budapesten a Köztelek székház nagyszobájában. Bővebbet „Köztelek” 60. számában.

Október 3-6. Baromfi-, gyümölcs-, kertészeti és méhészeti kiállítás és vásár Eperjesen.

Október 4. Mezőgazdasági termény- és állatkiállítás Bálványosváralján.

Október 4. Szarvasmarha tenyészállatdíjazás Gyaluban.

Október 4-6. Kiállítás Temesváron.

Október 10-12. Országos baromfikiállítás, tenyészállatvásár és szőlő- és borkiállítás Temesváron.

Október 11-12. Baromfikiállítás és tenyészbaromfivásár Lugoson.

Október 21. Károlyi Sándor gróf szobrának leleplezése Budapesten.

Október 25-27. Országos baromfikiállítás és tenyészállatvásár Sopronban.

November 9-10. Országos tenyészbaromfivásár Aradon.

BENYÓ KÁLMÁN Budapest, IX., Üllői-ut 61a

Vas- és acél-árak minden-
nemű kocsirészek, gépek,
szerszámok, gazdasági esz-
közök nagy raktára

(volt ÁGI-féle üzlet)

Kívánatra képes nagy ár-
jegyzékkel szívesen szolgál.

Telefon 66-20.

471

Országos állatvásárok. Nagyobb jelentőségű országos állatvásárok a vásártartó hatóságoktól beérkezett jelentések szerint szeptember hónapban a következő helyeken tartatnak:

Kassán szeptember hó 2-án. Legnagyobb felhajtás remélhető: ökörben, utána tehénben.

Szabadszékén szeptember hó 6., 7. és 8-án. Legnagyobb felhajtás remélhető: sertés, juh, ló, tehén, tinó stb.-ből.

Győrött szeptember hó 6., 7-én (szarvasmarha és lóvásár). Legnagyobb felhajtás remélhető: szarvasmarha (2500), ló (2800), juh (30), sertés (250). Házilag készítésű fadrúkból: favilla stb. 10-15 kocsvál.

Szikszón szeptember 6. és 7-én (rendes v. 7-én). Legnagyobb felhajtás remélhető: ló, szarvasmarha, sertés és juhból. Házilag készítésű fadrúkból: asztalos, bodnár, kerégyártó, esztergályos stb. munka.

Nyiregyházaán szeptember hó 7-én. Legnagyobb felhajtás remélhető: ökör (480), magyar tehén (700), ökör (570), borju (320), ló (2800), sertés (2700).

Zalaegerszegeen szeptember hó 9-én. Legnagyobb felhajtás remélhető: szarvasmarha (3500), ló (600). Házilag készítésű fadrúkból: favillák, teknők, talyigák.

Nagyváradon szeptember hó 14-én (11-12. sertés-, juh-, 14-15-én szarvasmarha- és lóvásár). Legnagyobb felhajtás remélhető: szarvasmarha (7000), ló (3-4000), sertés (2000). Házilag készítésű fadrúkból nagy mennyiség.

Pápán szeptember hó 15-én. Legnagyobb felhajtás remélhető: ökör (2000-2600), tehén és üsző (1600-1800).

Erzsébetvárosban szeptember hó 15-én. Legnagyobb felhajtás remélhető: tehén, ökör és lóból.

Medgyesen szeptember hó 21. és 22-én. Legnagyobb felhajtás remélhető: magyar ökör, szarvasmarha és lóból.

Szatmáron szeptember hó 29-én (ló, szarvasmarha-, juh-, sertésvásár). Legnagyobb felhajtás remélhető: szarvasmarha és sertésből.

Parcellázások jutányos és gyors keresztülvitele. A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete” üzletműködési köre kiterjed a parcellázások lebonyolítására és az e célra szóló kölcsönök adására is. Az intézet rendeltetése kizár minden nyereszkesedést, miért is maga parcellázási célokra birtokot nem vásárol, hanem kívánatra elvállalja méltányos munkadíj ellenében a parcellázások teljes (jogi, telekkönyvi és mérnöki) lebonyolítását s e célra megbízottját a helyszínére kiküldi, aki az összes teendők ellátásáról a helyi kívánalmaknak megfelelően gondoskodik. Parcellázási célokra az intézet előnyös feltételű kölcsönöket engedélyez, melyekre vonatkozólag az igazgatóság (Budapest, V., Géza-utca 2. szám) kívánatra minden fel-

világosítást megad. Az intézet működésének előnyei: 1. A lebonyolítás olcsósága. 2. Az intézet nyereszkeszedést nem igényelvé, a vevők ugyanazon az áron kapják a földet, ahogy az eladó eladja. 3. A vevők s az eladók a parcellázás minden gondjától megszabadulnak. 4. Az eladó egyszerre egy összegben megkapja a vételárát. 5. Egyetemleges felelősség nincsen. 6. Az összes költségek előlegezettek. Az intézet által engedélyezett kölcsönök főbb előnyei: 1. A járadék utólag fizetendő. 2. Kölcsönök már 300 koronától kezdve adhatnak. 3. Az egyik módozatú kölcsön teljes készpénzzel fizetetik ki. 4. Közjegyzői okirat nem szükséges, csupán az olcsó közjegyzői hitelesítés. 5. A kölcsön az intézet által fel nem mondható.

NYILTTÉR. *)

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvényél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású. Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipóczy Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudol. rakpart 8.

A MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG

ingyen közreműködik fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, valamint földbérli társaságok létesítésénél és tanácsot ad általában minden szövetkezeti kérdésben. Falusi gazdaszövettségeket vagy gazdaköröket alakít. Abból a célból, hogy a földmivészeknek a földvásárlásnál utbaigazítással szolgálhasson, nyilvántartja a földvételi és eladási szándékokat. Aki tehát földet venni vagy eladni szándékozik, az jelentse be ezen szándékát a Magyar Gazdaszövetségnek, VIII., Szentkirályi-u. 40.

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal a szerkesztőség felelősséget.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonatózsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezte gabonatosztályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

Szép, állandóan száraz, derült nyárutóbban van részünk. Az utóbbi napok erős kiadós eszései megszűntek és a gazdasági munkálatok akadálytalanul folytathatók. A cséplési munkálatoknak immár vége felé tartunk s megállapítható, mint azt a földmívelésügyi miniszterium 1908. évi termésbecslése konstatálja, hogy a termés körül az idén nem remélt nagy átlagterméskülönbségek mutatkoznak. A különbségek igen nagy szélsőségek között mozognak és nehéz a tájékozódás egy és ugyanazon helységben mutakozó termésre vonatkozólag is. Sok helyen, különösen a kisebb alföldi gazdaságokban, ahol alig reméltek holdankint 4-5 q-át, az eredmény 6-7 q., sőt sok helyen 8-10 q-ra emelkedett. Az uradalmi földek nagy részben, ahol 6-7 q-át vártak, 10-12 q-ra is emelkedett. Az átlagok nagyobbodását a nagy és telt kalászkok és többnyire kitűnő minőségű gabonaszemek idézték elő.

Ami az üzleti viszonyokat illeti, a külföldi piacon barátságosabb irányzat jutott érvényre. Argentínának kitűnőek a terméskilátásai és nagyobb hitvili cégek puhatolónak január-februári szállításra való gabonamétek eladása tekintetében. Oroszországból nagyobb a kínálat. Romániából csökkent a kínálat mérve. Franciaországban elég jól sikerült a termés, jobban, mint azt eleintén megítélték. Belgiumnak és Hollandiának középtermése van. Németországban a bekövetkezett eszések zavarják némileg a gazdasági munkálatokat. Angliában kimondott üzletirányzat nem jutott kifejezésre. Az árak részben alacsonyok, részben magasabb árfolyam mellett jegyeztek.

Ami a magyar és az osztrák piacokat illeti, az irányzat lanyhábbra változott és az árak napról-napra lemorzsolódtak. A vidéki piacokon az árak tartottak, míg a budapesti piac a malmok tartózkodó magatartása folytán csökkenő irányzatot tanusított. A bécsi piacon a forgalom sokat vesztett élénkségéből. A tranzit-üzletek stagnálnak. Rozsban főleg pestvidéki származékokban a kínálat mind csekélyebb és csekélyebb. Árpában csendes üzletmenetről számolhatunk be. A forgalom vonatott a sörgyárak tartózkodó magatartása folytán. Tengeriben a kínálat csekély, minélfogva az irányzat szilárdabbra változott. Élénk az érdeklődés új tengeri iránt. Zabban lanyhult az irányzat. A zabtermés körül meglepetések mutakoznak, ami annyival is inkább megnyugtató, mivel az ez idei esztendő különösen június havában lefolyt rekkenő hőségével kevés biztatott, de annál több aggodalmat tartogatott a gazda számára. Az egyes gabonamétek áráiról napi jelentésünkben számolunk be.

Napijelentés a gabonatózsdéről. 1908. szeptember 1.

Buzában a forgalom 40,00 q., árak 20 fillérrel emelkedtek.

Rozs változatlan, ár érték 18,50 K., Budapest, partásban.

Árpa takarmányáruban élénk vásárlókedv, jobb áru irányzata változatlan, kedvező.

Tengeri élénk, emelkedő, ó-áru fogyóban, budapesti raktárakon 16,20 K.-as árakat engedélyeznek.

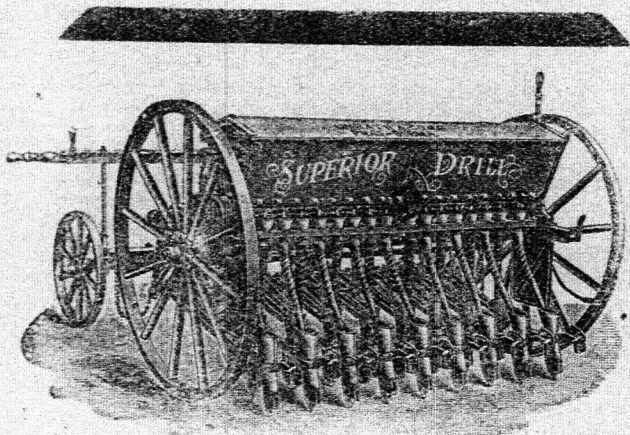
Nemzetközi gabonapiacz 1908. augusztus 29-től 1908. szept. 2-ig.

Kelet	Effektív árak										Határidő	Határidős árak					
	Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicago	Buenos-Ayres	Cácsza		Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicago	
Buza	1	23.05	—	24.40	24.30	25.66	21.38	19. —	17.60	18.60	20.65	Szept. Okt.	23. — ³	19.33	23.32	21.56	17.60
	28	22.75	—	24.50	24.30	25.66	21.56	18.72	17.42	18.60	20.65	Szept. Okt.	22.80 ³	19.58 ²	23.52	21.86 ^{1a}	—
Rozs	1	18.75	—	19.70	20.30	21.83	16.80	—	—	—	17.42	Szept. Okt.	22.14	19.80 ³	23.44	21.90 ^{1a}	—
	28	18.75	—	19.70	20.30	21.83	16.80	—	—	—	17.42	Szept. Okt.	—	—	20.14	17.02	—
Zab	1	16.60	—	17.60	16. —	21.24	—	—	—	—	—	Szept. Okt.	—	—	18.60	17.02	—
	28	16.40	—	17.30	16. —	21.24	—	—	—	—	—	Szept. Okt.	16.06	—	19.20 ³	—	—
Tengeri	1	16. —	—	17.30	18.70	20.06	—	17.74	15.42	12.61	—	Szept. Okt.	—	—	18.62	—	—
	28	16. —	—	17. —	18.70	20.06	—	16.34 ¹	15.38 ¹	12.61	—	Szept. Okt.	15.88	—	18.62 ²	—	—
Árpa	1	15.85	—	21. —	20. —	25.07	—	—	—	—	—	Szept. Okt.	14.48 ⁴	15.34 ²	17.84 ²	—	15.42 ¹
	28	15.85	—	21. —	20. —	25.07	—	—	—	—	—	Szept. Okt.	14.46 ⁴	15.23 ²	17.84 ²	—	15.38 ¹

Jegyzet: 1) aug. 1a) szept.-dec. 2) dec. 3) apr. 4) május.

Zab...
 tik, m...
 ségüel...
 Elad...
 Buz...
 mm. 8...
 mm. 8...
 f. 100...
 20 f...
 K. 80...
 23 K...
 k. 22...
 mm. 78...
 10 f...
 K. 80...
 77.5 k...
 60 f...
 k. 18 K...
 Pestv...
 k. 22...
 79 k. 22...
 78.5 k...
 mm. 78...
 mm. 78...
 hibás, 5...
 K. 70 f...
 Felső...
 mm. 78...
 mm. 79...
 mm. 75...
 100 mm...
 Fejérm...
 mm. 75.5...
 Bácska...
 k. 22 K...
 Pancso...
 77 k. 22...
 Szerém...
 79 k. 22...
 Becske...
 80 k. 22...
 Palánka...
 Obecse...
 Boss...
 mm. 18...
 60 f...
 mm. 18...
 Arpa...
 100 mm...
 35 K. 45...
 Zab...
 200 mm...
 Tengeri...
 K. 20 f...
 Buz...
 Zab...
 Roz...
 Teng...
 Budape...
 utca. 1908...
 igazgatóság...
 Felhozaf...
 széna, 65...
 alomszalma...
 tengeriszár...
 zabosbük...
 — zabosbük...
 A forgalo...
 Arak fillé...
 760-920, m...
 szalma 520...
 tengeriszár...
 zabosbük...
 —, k...
 680-700. C...
 A szeszüz...
 lan volt és...
 Elkelt fino...
 adózatlanul...
 heri szállít...
 árajánlatoka...
 Élesztősze...
 nagyban és...
 Mezőgazda...
 szesz ab ter...
 Lloyd jegyzé...
 Budapest...
 B...
 Kontingens...
 Finomított...
 Élesztőszesz...
 Nyersszesz...
 Denaturált...
 sz...

Superior Sorvetőgépek

—!!! Legjobb tolókerékrendszer!!!—

!!! Tessék közelebbi leírást kérni!!!

Pinom-, szántás-, csukló- és rétboronák.

Egy- és többvasu ekék.

Háromtagu és egytagu hengerek.

Triőrök. Mütrágyaszórók.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Özönlepkészítők 12 HP.-ig. — Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

Bérletet

keresek sürgösen 500—1000 holdig, jó ut mentén, vasut nem messze, minimum 15 évre. Csak intenzíven kezelhető birtokra reflektálok. Ajánlatokat csakis tulajdonosoktól „Szakember” jelige alatt továbbít a kiadóhivatal.

MAGYAR GAZDÁK ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETE

BUDAPEST (Központi vásárcsarnok).

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utca 4.

Nagy kőpincei:

BUDAFOKON.

ÉRTÉKESIT

husféleket, baromfit, vadféléket, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és MINDENMÉJÉLELMICZIKKET. Hordéber-értékesítő osztály. Égetett szeszeitalok értékesítése.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET
vezérképviselői.

A szövetséget legjel kedvezményben részesítik. Működésük értékesítései ügyben díjtalanul nyújt felvilágosítást.

MEZŐGAZDASÁGTAN!

Irtá: Szilárd Gyula.

A könyv tartalma és beosztása röviden a következő:

I. RÉSZ. Általános növénytermelés. A növény. A talaj. Földművelés. Trágyázás. Vetés és vetések ápolása. Termények letakarítása és eltartása. — II. RÉSZ. Különléges növénytermelés. Gabonafélék. Hüvelyes, kápos, olajos, szálaskaralé, ipari és gyári növények. — III. RÉSZ. Kert és szőlő. Konyhakertészet. Gyümölcskertészet. Szőlőművelés és mustélesztés. — IV. RÉSZ. Állattenyésztés. Az állati test. Állatok takarmányozása. Egészséges és beteg állatok ápolása. Általános tenyésztési szabályok. Lótenyésztés. Szarvasmarhatenyésztés és tejkezelés. Juh- és kecskatenyésztés. Sertésenyésztés. Baromfitenyésztés. Házinyúltenyésztés. — V. RÉSZ. Gazdasági üzletvitel. Gazdaságok berendezése. Üzleti tőkék. Számadás és jövedelemszámítás. Méhészet.

Ára vászonkötésben 5— K. Megrendelhető a „Patria” r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Tenyészbirka-eladás.

Az uradalmi tisztartóság Tura (Pest megye) juhászat felosztása miatt áruba bocsátja Steiger leutewiezi nyájából 20 év előtt teszerzett telivér rambouillet kosokkal átkeresztezett, elég nagytestű merinó nyájából tenyésztési célokra kiválóan alkalmas következő válogatott anyagot:

- 20 drb öreg tenyészost,
- 12 „ négyfogu tenyészost,
- 34 „ kétfogu tenyészost,
- 34 „ idei tenyészost,
- 250 „ válogatott öreg és négyfogu anyát,
- 200 „ válogatott kétfogu anyát,
- 350 „ válogatott anyabarányt.

902

Eladó birtokok!

Bihar m. közel vasúthoz, 975 magy. hold prima gazdaság, szép épületekkel és urilakkal 480.000 korona.

Esztergom m. 1 órányira a vasutól, gyönyörű vidéken, 575 magy. hold sik gazdaság, nagyon jó épületekkel, modern kastélylyal és parkkal 350.000 korona.

Heves m. vasut mentén, 950 magy. hold prima cukorrépa-föld, szép kastélylyal és parkkal 750.000 korona.

Hont m. vasut mentén 580 magy. hold, igen intenzíven kezelt gazdaság, új épületekkel, nagyon szép kastélylyal 290.000 kor.

Krassó-Szörény m. közel vasúthoz, 650 kat. hold jó buza-termő föld, szép épületekkel, urilakkal, parkkal 330.000 kor.

Nógrád m. közel nagy városhoz, 600 magy. hold prima sik gazdaság, csinos urilakkal, felszereléssel 350.000 korona.

Trencsen m. 10 percz a vasutállomástól, 500 magy. hold gazdaság, szilárd épületekkel, felszereléssel és terméssel 152.000 korona.

Ugocsa m. vasut mentén, 1065 magy. hold kitünő sik gazdaság, jó épületekkel, csinos urilakkal 650.000 korona.

Vas m. közel nagyobb városhoz, 580 magy. hold sik gazdaság, megfelelő épületekkel, felszereléssel és terméssel 250.000 korona.

Zala m. közel vasúthoz, 1800 magy. hold prima gazdaság, igen szép épületekkel és kastélylyal 970.000 korona.

BEYER KÁROLY Budapest, V., Báthory-utca 5. sz.

Telefon 12-85.

872

Harminczhat darab erős, betanított

igás-ökör

eladó GRÓF TELEKI ARVÉD drassói uradalmában, posta, ut KONCZA.

815

Ujdonság!

HÁZIALLATAINK OKSZERŰ TAKARMÁNYOZÁSA ÉS A TAKARMÁNYADAGOK KISZÁMITÁSA

Most jelent meg!
Legújabb elmélet alapján Irtá
KENESE FERENCZ főtitár-tisztartó.

Aminl ismeretes Dr. O. Kellner a mőckerni kísérleti állomás érdemes igazgatója a takarmányozásnak új alapot adott és azzal az eddigi elméletet nemcsak egyszerűbbé, hanem megbízhatóbbá is tette. E körülmény arra indította a szerzőt, hogy ezen új elméletet és ennek alapján a helyes és a gyakorlatban bevált takarmányozást ismeresse, a takarmányfélék tápanyagtartalmának kiszámítását pedig azzal igyekezett megkönnyíteni, hogy kulcsformában az összes takarmány-neműek tápanyagtartalmát nemcsak 100 kilogrammra vonatkoztassa, hanem 0,5 kgramtól 10 kgramig is kiszámította, miáltal a takarmánykeverékek összeállítását módfelett megkönnyítette. Ezen munka a gyakorlati gazda igényeire van szabva, megértéséhez elméleti előismeretek nem kellenek. Rövid és könnyen megérthető módon tárgyalja mindazt, amit a gazdának a gyakorlatban háziállatai okszerű takarmányozásánál és főképp az állatok hizlalásánál ismernie kell.

ÁRA FÜZYE 2 KORONA 50 FILLÉR.

YÁSZONKÖTÉSBN 3 KORONA.

Megrendelhető a „PÁTRIA” részvénytársaság gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Kölcsön és vétel új és egyszer használt **kartellen** kivüli **NAGEL ADOLF**
 mag- behordási- zsák- és ponyvagyar, kölcsönintézet.
 gabona- kazal- PONYVA Vétel, eladás és cserélés.
 burgonya- repce- BUDAPEST, V., Arany-János-utca 10. sz.
 lisztes- rostaalj-
 gyapju- waggon-
 „HUNGÁRIA” kettős, kézi, favoges vagy manilla-aratógép kévekötözők. Sürgönyczim: **NAGELA BUDAPEST.**
 Szőlőkötöző fonalak, kötelek, zsákzsinegek, lópokróczok. :: :: **Vidéki telefon: 35-92.**

Őszi vetésre ajánljuk, ameddig a készlet tart, a rendkívül elterjedt
Diószegi óriási buzánkat

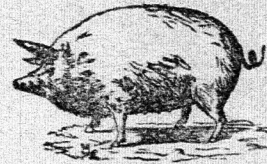
mely számos gazda egybehangzó értesítése és a magyaróvári m. kir. gazdasági akadémia növénytermelési kísérleti állomásnak több buzafajtaival végzett vetési kísérlete szerint úgy szem-, mint szalmahozamra nézve első helyen áll.

Diószegi Czukorgyár, Diószeg (Pozsony megye)

808

Graf Andrassy Sándor hardicsai birtokán

(vasut Tökerehes vagy Upor) eladó a kereskedők által nagyon kedvelt tiszadobi sertéselből származott **70 db szőke, göndörszörű két és fél éves mangalicza tenyész kocza.**

Értekezhetnl Paulicky Gyula ispánnal Hardicsán, Zemplén megye. 831

Természetes phosphát-liszt közvetlen a bányából!

55—60% phospháttartalommal a legjobb és legolcsóbb, valamint legtartósabb ásványtrágya minden vegyi hozzátétel nélkül (a francia mezőgazdánál kizárólagos használatban).

További felvilágosítással szolgál az egyedüli el-
 árusító Magyarország részére (**kartellen kivüli**)

Ajánlatos minden gazdaságnak kísérletet tenni ezen phosphát-liszttel, mely a földet nem zsarolja ki, hanem természetes uton látja el termelő erővel.

REICH JÓZSEF, FIUME.

Eredeti ÁSVÁNYI-féle
tengeriszártépőgép

új szerkezet :: tartós :: nagy munkaképességű

árusítja

A Magyar Királyi Államvasutak
 Gépgyárának Vezérügynöksége
 Budapest, V., Váci-körút 32.

➡ Árajánlattal szivesen szolgálunk. ➡

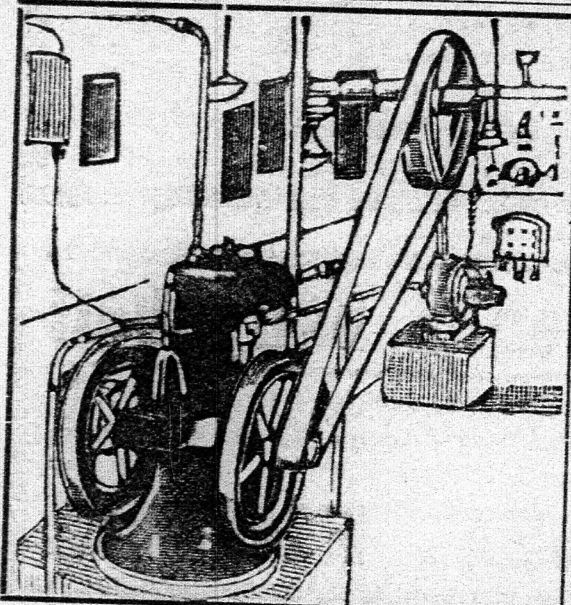
Vetőmag diószegi buza,

prima minőségű, mely a folyó évben 1200 □ 12 q szemtermést adott, míg a készlet tart. K24-ért mm.-ként eladó. Ugy szintén „Váltó Buza“ Ia minőségű, bőtermős 24 koronáért mm.-ként kapható a

sárói uradalomnál Nagy-Sáró, Bars m.

891

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban
Budapest, IX., Köztelek.

**!! NAGYOBB !!
GAZDASÁGOK
FIGYELMÉBE !**

ONÁLLÓ GÉPELEPEKET készítünk, melyek a vizellátást és takarmánykészítést elvégzik és amellyel mellesleg a kastély és gazdasági épületek világításához szükséges villanyerőt is előállítják. Kétféle eredményekről számos előkelő referenciát adhatunk. Utolsó megrendelések: Nazymélt. gróf Tisza István ur, Geszt. Mélt. gróf Dessewffy Miklós ur, Vencselló. Mélt. gróf Bethlen Aladár ur, Eled. Ismertetéssel és költségvetéssel szolgálunk.

SIGNER F. és R.

mérnöki és elektrotechnikai vállalat
Budapest, V., Kálmán-u. 9.
Telefon 63-01. 867

Haszonbérbe adatik

gróf Wimpffen Simon ur érdi uradalma, Fejér m., mely áll 3 kerületből és pedig: 1. **Erlakovác** (2 major) kb. 1497 kat. hold szántóföld, 20 kat. hold kert, 33 katasztrális hold rét, 445 katasztrális hold legelő, 10 kat. hold majorhely, 2 kat. hold téglavető, 14 kat. hold szőlő, 25 kat. hold erdő, 2. kat. hold faiskola, 14 kat. hold utak, 20 kat. hold hasznavehetetlen. 2. **Berki** (4 major) kb. 2029 kat. hold szántóföld, 3 kat. hold kert, 189 kat. hold rét, 872 kat. hold legelő, 14 kat. hold majorhely, 5 kat. hold szőlő, 2 kat. hold erdő, 1 kat. hold faiskola, 21 kat. hold utak, 10 kat. hold folyó, 11 kat. hold használatlan és gazdasági szeszyárral 1200 hl. % kontingenssel. 3. **Simon** (2 major) kb. 1506 kat. hold szántóföld, 3 kat. hold kert, 42 kat. hold rét, 28 kat. hold legelő, 23 kat. hold majorhely, 9 kat. hold nádas, 28 kat. hold utak, 4 kat. hold folyó, 15 esetleg 25 esztendőre f. évi október hó 1-sejétől kezdve egészben vagy kerületenkint: ajánlatok legkésőbb szeptember hó 15-ig beadandók méltóságos gróf **Wimpffen Simon urhoz, Neuhausba, bei Weissenbach** a/d Trientnig. A bérleti feltételek megtekinthetők vagy Neuhausban, vagy az érdi igazgató-ságnál. Közvetítések kizárva. 905

Bánati vetőbuza.

Az őszi vetésre ajánljuk koránérő 83 kg. sulyu bánati vetőbuzánkat 14 koronáért per 50 kg. loco Billéd.

Ezen buzát nagy sikértartalma és aczélossága miatt Magyarország gőzmalmai kiválóan kedvelik.

Az 1900. évi párisi világkiállításon ezen buza az ezüstéremmel lett kitüntetve. — **Kívánatra mintát küldünk.**

A zágrábi érsekség billédi uradalma tisztartósága

BILLÉD, Torontálmegye.

851

Utánnyomat nem fizetetik.

**GAZDASÁGI KÖNYVVITELI
NYOMTATVÁNYOKAT ■■
LEVÉLPAPIROKAT ■■ ■■
BORITÉKOKAT ÉS EGYÉB**

NYOMDAI MUNKÁKAT

**JUTÁNYOSAN ÉS CSINOS
KIVITELBEN KÉSZIT " "**

“PÁTRIA”

IROD. VÁLLALAT ÉS NYOMDAI R.-T.

**BUDAPEST, IX.,
ÜLLŐI-UT 25. SZ. (KÖZTELEK).**

**KÖLTSÉGVETÉSSEL KÉSZSÉGGEL
SZOLGÁLUNK. " " " " " "**

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadóvállalat
kiadásában
legújabbban megjelentek:

A gazdasági növények nemesítése

100 ábrával

Irta: **GRABNER EMIL** az országos magyar királyi növény-
termesztési kísérleti állomás adjunktusa
Ara füzve 5 korona, vászonba kötve 6 korona

Szőlőművelés és borgazdaság Irta: **SZILARD GYULA**

161 ábrával

a gróf Esterházy-féle csákvári
földművelésiskola tanára

Ara vászonkötésben 10 kor.

**A birtokos és gazdatiszt közötti
jogviszony**Irta: **Dr. Vantsó Gyula**

Előszóval
ellátta: **Rubinek Gyula** az OMGE.
igazgatója

az 1900. évi XXVII.
t.-c. magyarázata **Ára füzve 3 korona**

Megrendelhetők a **“Pátria”** r.-t. gazdasági szak-
könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

A mikosdi uradalom ajánlja őszi vetésre éven át kipróbált „Vilmorin Andrieux”-től szerzett eredeti mag után termett, az idei nagy szárazságnak nagyon ellentálló francia buzait, ugymint:

Bordeaux, Bon-Fermier és Gros-Bleu-t

100 kg.-kint **26 koronáért** ab vasuti állomás **Zalabér**, vevő zsákjaiban szállítva a vételár előzetes beküldése mellett.

Bővebbet „**Uradalmi intézőség, Mikosdpusztá per Zalabér**”.

681

Czukorrépa

250—300 waggon **takarmányozási célra is kiválóan alkalmas**, Heine-féle javított **Kleinvanzleben-i** magból származó czukorrépa wagononként 250 koronáért, szeptember 20-ikától kezdődőleg, a fumei vonalon fekvő FelsőGyánth teherrakodó állomáson wagonba rakva eladó. Előjegyzéseket már most fogad el

Gyérei Richárd bérgazdaságainak számtartósága

posta és távirda Tolna-Ozora. 911

Minden gazdának nélkülözhetetlen az **OMGE** könyvkiadóvállalat kiadásában

MOST MEGJELENT

1908. évi XLI. törvényzikk alapján összeállított

UJ VÉGREHAJTÁSI

TÖRVÉNY

kérdések és feleletekben.

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A GAZDAKÖZÖNSÉGRE.

Irta: **DR. VANTSÓ GYULA.**

Ára portómentes küldéssel

55 FILLÉR.

Levélbélyegeken is beküldhető.

Megrendelhető a „PÁTRIA” r.-társ. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. Üllői-ut 25. sz. (Köztelek)

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya főfeladatait tüzi ki a bejertesebb és az eddiginél hasznosabb gazdasági-elméleti és gyakorlati szaktanácsadás útján.

Kidolgozza az okosert gazdasági berendezés alapjait szolgáló üzemi-tervet. Kivállalja a **gazdaságok állandó felügyeletét** és ezek **üzemének ellenőrzését.** Tanácsot ad a gazdasági számviteli **könyvek berendezésénél,** vezetésénél és azok lezárásánál. **Elvállalja a gazdaság számvitelének felülvizsgálását** vagy állandó **ellenőrzését.** Kivégzi a gazdaság számadatainak elkönyvelését, időszaki jelentések alapján. Kvi zárlatokat és jövedelmezőségi számításokat elkészít. **Tanácsot ad birtokbérbeadásnál,** valamint **mezőgazdasági pénz- és hitelligyi kérdésekben.** Gazdasági **ügyekben jogi tanácsot** szolgál és **vítas ügyekben** a választott szakbírói tisztelet elvállalja. Birtok és mindennemű mezőgazdasági **értékbecsléseket** végeztet. A bejelentett **eladó és bérbeadó birtokokat törzkönyvileg nyilvántartja.**

Gazdatisztákat és egyéb **képzettebb gazd. személyzetet keresőket nyilvántart.**

Adóügyekben az OMGE. tagjainak **szakvéleményeket** ad, az adókönyvek alapján felülvizsgálja az adó helyes kivetését és **tulntetés esetén az összeg visszatérítését** készkölzi. Adóelengedések ügyében **utbalgaztással** szolgál. Hasonlóan igénybe vehetik az üzemi osztály irányu működését az Országos Központi Hitelszövetkezet és a Mangya fogyasztási és értékesítő szövetkezet tagjai is, ha tagságukat igazolják.

Nyilvántartásra bejelentetett:

Eladó birtok: **543 m. hold** Zalában, vasutállomás a birtokon szeszgyárral, leglyvetéssel, cseméntgyárral, iparvágány s mértéggel, szőlőkkel. Barmkor átvethető. Esetleg bérbeadó Tulajdonos: Záhureszky, Túrje.

187 m. hold pilliscsabai vonalon. fővárostól 39 km.-re 4 hárszög között, orvos, gyógyvár Nyerges-újfalú, Dunától 10 p. Tejgazdasággal, sertésenyésztéssel, 8 h. szőlővel, csirőkkel magtárakkal, 2 nagy pinccével, 5 szobás lakás úveges, zárt verandával.

200 m. hold sik fekvésű I. o. szántó, fővonal mentén fekvő város határában, megfelelő 3 épületekkel.

370 m. hold Sáros megyében, melyből 310 hold erdő, urf lakással és 5 hold díszkerttel, köves út mentén.

100 kat. hold körről I. o. bécskai föld, 15 percnnyire a vasutállomástól, jó utakkal, a Ferenc-estortától 8 percnnyire, urlak és gyümölcsösökkel.

800 m. hold Szatmár megyében, vasutállomástól 2 km.-re, kényelmes urlakkal.

1018 kat. hold Torontálban a Tíza és vasut mentén, köves úttal, egészben avagy csakis egy körülbelül 500 holdas része, gazdasági épületekkel.

608 kat. hold Érmelléken, vasutól 7 kilométerre, épülő vasut helyben, 40 kat. hold dohány- engedéllyel, kelő lak- és gazdasági épületekkel.

Temesvár határában, a várostól 2 kilométernyire, 211 m. h. kiterjedésű birtok, szép kertben fekvő 10 szobás lakással, cselédházakkal, 150 darab marhára való istállóval, nagy kukorica-góréval, eladó. A birtok talaja a legjobb minőségű föld, az egész **primissima kasszáló kert talaj,** nagy a legintenzívebb művelésre, mint tejgazdaságra kiválóan alkalmas. A vétel megkönyvít a birtokon levő nagyobb összegű, igen olcsó és előnyös törlesztés kölcsön.

280 m. hold Budapesttől fővonalon gyorsra 1/2 óra, vasutállomástól mintón 4 km.-re, megfelelő gazdasági épületekkel, vízvezetékkel, csatorna parkban urlakkal, 60 m. h. erdőföldeséggel.

888 hold Nógrád m.-ben, miből 400 h. szántó, 54 h. rét, 5 h. kert, 1 1/2 h. szőlő, 20 h. legelő, 90 h. erdő, a többi rész major, udvar és út. Vasutállomástól 5 km.-re. Teljes felszereléssel 400,000 korona. Esetleg bére is kivethető.

334 hold szőlőnek való, egyenes felületű, vasut közelében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültetett, egészben vagy kisebb részletekben is eladó.

1000 m. hold Hont megyében, ebből kb. 800 m. hold szántó, 10 hold rét, 80 hold erdő és 120 hold legelő, 3 hold fiatal, nemes gyümölcsös. A birtok egy darabban felsziki, jó és elegendő épülettel felszerelve, tehermentes, saját kezelés alatt áll. Esetleg bérbeadó.

2488 hold, 50 hold termőgyümölcsös Erdélyben, saját kezelés alatt levő birtok, megfelelő számú kitérő kőből épült épületekkel. 10 szobás kastélyval, szeszgyár és finomított, jó munkaszonyok. Ára felszerelés nélkül 660,000 K. Amortizációs teher 200,000 K. Esetleg bére adó.

290 hold Szilágy megyében, vasutállomástól 7 km. Fele részben szántó, fele részben legelő és kaszáló. Dohánytermelési engedéllyel. Kereskedelmi növények termesztésére és tenyésztésre alkalmas. Kedvező fizetési feltételek.

200 hold, vasutállomástól 2 km. Szőlőművelésre különösen alkalmas. 2 holdas parcellákkal, vagy együtt az egész terület eladó.

555 hold Budapesttől 1 órára, 31 h. termő szőlővel, 6 h. gyümölcsösökkel. Parkban 5 szobás urlak. 40 h. dohányengedély. Jókában levő kelő számú gazdasági épülettel. Ára teljes felszereléssel és vétellel 305,000 K.

Emeletes kastély 25 hold földdel a Balaton mellett szép park. Ára 75,000 K.

813 m. h. Borsod megyében vasutállomástól 6 1/2, épülő vasutól 3 km.-re. Elegendő gazdasági épületekkel és külön belsőleg, melyen az urlak áll, 40 hold dohányengedéllyel. Az egész birtok prima buzatermő szántó. Ára m. holdanként 680 korona.

2400 m. hold sik fekvésű dunántúli birtok, 1600 h. szántó, 350 legelő, 250 erdő, 40 kaszálóval, 2 jól elhelyezett majorban kelő gazd. épülettel. Uri lak 10 holdas parkban. Három vasuti vonal mentén. Ára 700,000 kor. Teher 400,000 kor., mely rajt maradhat.

101 m. hold Pest megyében, ebből 5 hold termőszőlő, 60 hold szántó, 34 hold kaszáló, 2 hold akáczerdő épületekkel.

184 hold Pest megyében vasutállomás mellett, melyből 17 hold prima termőszőlő, 95 hold szántó, 12 hold kaszáló, 53 hold legelő, 6 hold ki nem apadó tó urlakkal és kelő gazdasági épületekkel, kedvező fizetési feltételek mellett.

139 m. hold Pest megyében vasutállomástól 1/4 órányira, ebből 12 hold fiatal szőlő, 2 hold kaszáló, 30 hold szántó, 95 hold felfelhető legelő tanyával együtt 48,000 koronáért.

Birtokvétel: **300 m. hold** birtok 30—40 km.-nyire a fővárostól. **400—800 m. holdas** jó minőségű birtok, jó ut mentén, vasutól nem távol, családnek való tágas és egészséges lakással, árnyas kerttel.

Kisbirtok, szép és tágas lakóházzal, parkkal, vasutállomáshoz közel, lehetőleg fővonalon.

400—1000 h. birtok, melynek nagyrésze vágható erdő. 2916

Heves vagy Borsod megyékben fekvő birtok.

2—300 hold birtok, jó lakással és gazd. épületekkel, város és vasut közelében. 3950

200 holdas birtok urf lakházzal, lehetőleg Kecskemét vidékén. 3982

10—1500 hold erdőbirtok az ország északnyugati részén. 9

2000 hold elsőrendű talajú birtok, czukorrépa vidéken, vasutállomás közelében, szép kastélyval és parkkal, Bécsből legteljebb 6 órányira. 5215

800—1200 m. hold birtok, kelő gazdasági épületekkel felszerelve, megfelelő lakházzal. 456

2000 hold jó talajú birtok, részben erdővel, kastély és parkkal, közel a vasuthoz. 5216

250—300 m. hold főváros vagy vidéki nagyobb városhoz közel épületekkel, jó lakóházzal, tehermentes vagy olcsó amortizációs kölcsönrel. 12/8

3—400 hold egytagban legalább 5 szobás lakással, vasutól legteljebb 1 1/2 órányira jó uton. Lehet az egész birtok erdő. 12

800—1000 holdig jó földek és épületekkel, instrakcióval. A lakóház faluban vagy város közelében legyen. 79

Bérbeadó birtok: **480 m. hold** Abauj megyében 7 km. a vasutól, országot mellett, 7 szobás ndvarházzal, kelő gazdasági épületekkel. 5003

Birtokbérlet kerestetik: **180—200 m. h.,** amely kereskedelmi növények termesztésére alkalmas és rajta tejgazdaság üzemel. 2530

800—1500 h. Erdélyben vasuthoz közel, jó urlakkal és gazdasági épületekkel, rét és legelővel. 499

2—3000 holdat tavaszi vagy őszi átvételre, lehetőleg a Dunán túl vagy kedvező feltételekkel másutt is, hol a tehenészet üzemel. Urlak legalább 6 szobás legyen. 1898

Ezekon kívül nyilvántartjuk a **visszavándorlók** letelepítésére alkalmas birtokokat és **bérlőszövetkezetek** alakításánál közbenjárunk a Magyar Gazdaszövetségnek.

Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket **AZ OMGE. ÜZEMOSZTÁLYA.**

**Préselt
buzaszalmát
és
zabszalmát**

szállít elsőrendű minőségben
és legolcsóbban

Ehrenreich Béla
Bajmok (Bácska). 6808

Vétel

Burgonyát felső vidékről, szeszgyár részére, nagyobb mennyiségben keresek. Gombos Vilmos, Budapest, VII., Wesselenyi-utca 9. 4808

Tarcsás boronákat, jó karban levő, használtakat veszek. Ajánlatokat Borona 4799 alatt kiadóhivatal továbbít 4789

Szénát, szalmát, burgonyát, nyárt, zabot bármilyen mennyiségben veszek és elad bármely állomáson Paskusz Izidor Budapest, gabona-tózsde. 4791

Keresek megvételre 25-30 drb veszen át: októberre tenyészképes mangalicza kocsa süldőt azonnali átvételre. Szives ajánlatok alatti címre kéretnek. Dinnyés József, tisztartó, Ung-pinkóc, u. p. Bezó. 4784

Bérlés

Bérlés keresek egy 4-600 holdast, melynek legalább 75%-a jó humus sikk szántótalaj, kelő gazdasági épületekkel Borsod, Heves, Zemplén vagy szomszédos vármegyékben. Címre a kiadóhivatalban. 4776

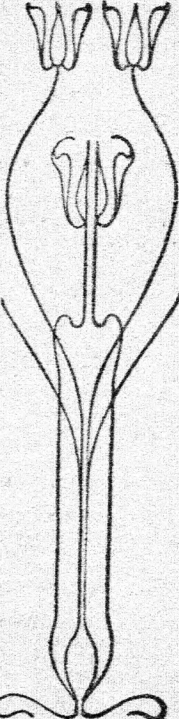
Egy 600 holdas gazdasághoz október 1-ére

bérlőtárs

kerestetik. „Z” alatti megkeresésekre a kiadóhivatal ad felvilágosítást. 912

Minden szőlősgazdának ajánljuk

a következő fontos szakművek beszerzését:

- Szőlőművelés és borgazdaság.** Harmadik átdolgozott és lényegesen bővített kiadás. Számos ábrával. Irta: Szilárd Gyula a gróf Esterházy-féle csákvári földmivessiskola tanára. Kiadta az OMGE könyvkiadóvállalata. Vászonkötésben. K 10.—
Bortermelő Németország. Reflexiók a M. Sz. O. E. által 1907. július havában rendezett tanulmányutról. Irta: Drucker Jenő. Ara. K 2.50
A pinczegazdaság melléktermékeinek értékesítése. Irta: Szilárd Gyula. Ara. K 1.50
Előadások a szőlészet és borászat köréből. Kiadta a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete. Ara. K 2.50
A szőlő trágyázása. Irta: Ballay Jenő. Ara. K 2.50
A mi italunk. Irta: Dr. Drucker Jenő. Számos képpel. K 3.—
A szőlőművelés és a borkezelés alapvonalai. Irta: Szilágyi János. 2. kiadás. Ara. K 3.—
Megfigyelések a meszesítajok és a meszesítajokra alkalmas amerikai szőlőfajtákról. Irta: Szilágyi János és Treitz Péter. Ara. K 3.—
A szőlő trágyázása. Irta: Ordódy Lajos. Ara. K 3.—
Homoki szőlők kincses tárháza. Irta: Szentpétery Sándor. Ara. K 1.20
A szőlőtöke helyes metszése és annak okos nyári kezelése. Irta: Saary Ákos. Ara. K 1.30
A szőlő ellenségei. Irta: Pálinkás Béla. Ara. K 3.—
A homoki szőlők telepítése és művelése. Irta: Petrovics István. Ara. K 4.—
Vinczellérvény. Szőlőmunkások és gazdák részére. Irta: Vaday József. Ara. K 90.—
A szőlőművelés. Irta: Romhányi Dezső. Ara. K 2.—
A szőlő mint kincsesbánya. Irta: Gyürky Antal. K 1.20
A borkezelésről. Irta: György Elemér. Ara. K 1.—

Megrendelhetők a "Patria" r.-i. gazd. könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

**Eladó mangalicza
:tenyészüldők:**

Sándor János mezőkapusi gazdaságában (Mező-Kapus, Torda-Aranyos vármegye) eladó 40 darab malacz (korában 70%-on felüli elhullás mellett) átvészelt nyájból származó és a folyó évben sertésvész által ismét nagy mérvben meglepett malacznyáj között vérszentesen maradt mangalicza tenyészüldő. 808

Népszerű minden fuvarosnak az ujonnan szabadalmazott **huzorgók.** Előtte létkimélők. A huzornál egyenlően működik a nagy a megtakarítás létrángokban és szerelvényekben. 0. sz. vonóról 15 métr. K 7.—, 1. sz. vonóról 20 métr. K 8.—, 2. sz. vonóról 30 métr. K 9.—, 3. sz. vonóról 50 K. 10.—, 4. sz. vonóról 70 métr. K. 12.— páronként. 8574
J. PFEIFFER, WIEN, III/2., Stammgasse 15.

Használt, de teljesen jó karban levő
gőzeke
kerestetik — esetleg készpénz fizetés mellett — megvételre. Ajánlatok Kajmádi gazdaság Intézősége, Puszta-Kajmád, u. p. Tolna kéretnek. 809

SÜRGÖNY-CZIMY-WALSER-ÉCSANGÓUTCA-BUDAPEST
TELEFON-BUDAPEST 95-50
WALSER FERENCZ
Czertulajdonosok: WALSER FERENCZ, WALSER JÁNOS, GYÖRGEY GYULA
TÜZOLTÁSI SZEREK-ÉSZIVATTYÚK-GYÁRA
HARANG-ÉSZEMÖNTÖDE
BUDAPEST, VI. CSANGÓUTCA 6 B.
VILLAMOS MEGÁLLÓ:
VÁCIÚT A RÉGI VÁM KÖZELÉBEN.

Nincs többé büz!
A Bonodor folyadék a legbüzősebb árnyszék szagát hosszabb időre rögtön eltávolítja. Elegysúlyu 5 kg. csomag bérmentve 7-50 K. (Elegendő 1 évre) 1 kg. próbacsomag 2-50 K. csomagolással, szállítással nélkül.
A Bonodor por vízeldék azonnali szagtalanítására kitűnő szer. 5 kilós postacsomag bérmentve 7 K., 1 kilós próbacsomag 2 K. csomagolással, szállítás nélkül. Szétküldés készpénzért vagy utánvételt. Számos elismerőlevél.
Vezérképviselő:
FODOR FERENCZ
Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 40/H.

A Léderer és Kálmán-féle
szeszgyár és finomító részvénytársaságnál
NAGYVÁRADON
Tirolból importált **8 db üsző és 1 bika** innthali (kitűnő tejelő) fajborju 3/4-1 éves korban **eladó.** 901

Komárom város mellett
3 kilométerre fekvő
573 magyar holdas
birtok, tiszta szántóföld, október 1-től haszonbérbe adandó. Czim a kiadóhivatalban. 883

Ásványi és csontliszt-szuperfoszfátot
továbbá szárított cukorrépa-szeletet legolcsóbban szállít
STEINER és WALLEZ Wien, I., Graben 16. 683

Teletetésre
elvállalok 100 darab 3-4 éves magyar tinót. Rendelkezésre áll, kizárólagosan a teletetésre elvállalt tinók részére: 275 hold takarmányárpatermés szalmája, körülbelül 5500 kereszt. Ebből 75 hold idei árpaszalma, ugyancsak ennek polyvája, törekeje, a többi árpaszalma tavalyi. 125 hold idei terméssü tengeriszár. Buzaszalma, törek, amennyi bő almozásra szükséges. Födött, meleg istálló bekerített kifutóval. A tinók ellátásához tinótulajdonos ad 2 embert és a takarmányozáshoz 2 pár ökröt. Teletetési idő: f. é. november 1-től 1909 április 15-ig. Teletetési díj darabonként 30 (harmincz) korona. 100 darabon alól nem vállaltatik. Czim a kiadóhivatalban. 892

Most jelent meg!
PULKATENYÉSZTÉS
IRTA:
HREBLAY EMIL
Állattenyésztési m. kir. felügyelő.
II. teljesen átdolgozott kiadás. 148 oldalon 48 képpel.
Ára 3 kor. 20 fill. bérmentes küldéssel.
Népszerű minden tenyésztőnek
Megrendelhetők a "Patria" r.-társ. gazd. szakkönyvkereskedésében, BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25. szám.

Gröfi uradalmi kertész, nős, kertészeti iskolát végzett, nagy uradalmakból a legjobb bizonyítványokkal és ajánlással, állást keres. Ajánlatot kér Hoffmann Teréz, Nagy-Légh, (Pozsony megye). 4810

Alkalmazást keres újví, esetleg előbbi helyére egy nős, kiscsaládú, 32 éves, r. kat. vallású, imponáló külsejűvel bíró erélyes gazdatiszt; földművelés-iskolát teljes sikerrel végzett, 10 évi kintlévő gyakorlati, teljes jártassággal bír az összes bel- és külgazdaság vezetésében, 1000-2000 holdas önálló vezetésére ajánlkozik, jelenleg is 1000 holdas gazdaságot önállóan kezel hosszabb idő óta. Cím: "Gazdatiszt" Nagybaracska, Bácska. 4811

Kertész 42 éves, nős, magyar, kis családu, 28 évi gyakorlati, szerény igényű, szorgalmas munkás szakértő, állandó alkalmazást kér október 1-ére: Dolech Károly, Mór kerület, Czéldömök (Vas m.) 4812

20.000 K fizetőséggel rendelkező 25 éves, román-kath. föltétlen megbízható, gyakorlati és nyelvismerettel bíró ökl. gazda, keres gazdálkodás ellenőri, pénzügyi vagy kezelői állást bármikor helyére. Munkajelöltet "Fiatal erő" 4817 jellegű kiadványtál tovább. 4817

Közéleti állást keres azonnali vagy későbbi helyére r. kath., nő, 32 éves, kintlévő oklevéllel és többévi gyakorlati bíró, erélyes gazdatiszt, tartalomjegyzékkel, aki a gazdaság minden ágában jártas, szeszgyártáshoz is ért, a magyar, német és tör nyelvet beszéli, számvitelben gyakorlott. Szíves megkeresések beregdróci gazdaság p. Beregdróci címre kéretnek Beregdróci. 4818

Állást keres kereskedelmi akadémiát végzett, 22 éves, erélyes fiatalember. Két évi gyakorlata van intenzívben kezelt gazdaságoknál. Gazdasági és irodai teendőiben jártas. Magyarul és németül tökéletesen ír és beszél. Szíves megkereséseket "Gazdaság" 50413 jellegű Schwarz József hirdetés kiadványába, Bpest, Andrássy-ut 7. 4819

Kertészi 1-ére szakképzett, nős kertész többévi gyakorlati, a kertészet összes ágában jártassággal bír. Címe: Keresztes Ferenc Gyapoly, u. p. Bi. artelegháza. 4816

Gőzekegépész. Egy gyakorlott gőzekegépész állást változtatás iradalmában, hol több évet töltött, kezette a gazdasági gépeket is egyetemben. Megkeresést továbbá kiadványtál. Megbízható 4820 címen. 4820

Gazdatiszt állást keres azonnali vagy későbbi helyére. 39 éves, nős, szakképzett, nagy gyakorlati gazdasági segítő bejuttat. 500 kor. val honorárium. Gazdasági intéző, Hadass, u. p. Donány. 4822

Gazdatiszt 24 éves gyakorlati gazdasági ismeretekkel 14 évig önállóan gazdálkodó, óvadékképes, erélyes 40 éves, 12r. nős, 2 gyermek atyja vagyok. Mint lelki ismeretes és passzionatus, tapasztaltos gazda, kizárólag szorgalmas és becsületességem árán állandó állásra reflektálok. Állásomat tettesz szerint foglaltam el. Becses megkeresést, esetleg meghívást kér. Erélyes gazdatiszt F. Gy. Nagy-Kanizsa, Csányi-László-u. 4813

Egy középkora, francia származású kertész, aki a kertészet minden ágában jártas és a szőlőültetést vagy kezelést is tökéletesen érti, okt. 1-re állást keres, nős, gyermekeket, beszél franczia, magyar, német, tót és oláh nyelveken; a legkiválóbb bizonyítványokkal rendelkezik. Cím: a kiadványtálban "Fokortész" 4824" jelleg alatt. 4824

Gazdatiszt állást keres a földművelés, állattenyésztés, mindennemű hizlások, állatgyógyászt, az egyszerű és a kettős gazdasági számadások vezetésére és azoknak felülvizsgálásában, nemkülönben az erdő-, szőlő- és pásztelekben kiváló jártassággal bír és aki jelenleg is egy "mosonmegyei" hírneves uradalmában, mint főszámvizsgáló van alkalmazva, szerény feltételek alatt, mint intéző, számvizsgáló vagy gazdasági titkár alkalmazást kíván. Ajánlatokat "Szerény" 4823" jelleg alatt a lap kiadványtálhoz kéretnek. 4823

Földművelés-iskolát jó sikerrel végzett, 21 éves, román-kath. vallású, szépírású, nőden egyén, ki azonnali helyre lépésre vagy szept. 1-re alkalmazást keres. Cím: Koháry Mihály, Tiszasüly. 4821

Intézőfőtiszt 34 évi gyakorlati, 21 éve intézői minőségben, kassai gazdasági akadémia gyakorlati bizonyítványával október-január első helyére állást keres. Erélyességét, kifogástalan tisztességét, régi gazdasági gyakorlati, elméleti szaktudását bizonyító bizonyítványmátsolatát megkeresésre azonnali kiadvány, meghívásra eredeti okmányaimmal személyesen megjelenek. Nős, kiscsaládú, ír, vagyok. Révész Lajos uradalmi intéző. Királykut, Borsod megye. 4814

Állatok 70 drb 2 1/2 éves, prima, erdélyi fajta ökrökörjü jutányos áron eladó. Bircó István birtokosnál, Monostorszegen, u. p. Dész (Szolnok-Doboka megye). 4729

Tehenészet felosztás miatt kiváló nyagtestű, szarvatlan, friss gyap és husuh, 300 anya, 250 jellek, 400 fiatal' úr, egészben vagy részben eladó Pejts Gyula gazdaságában, Heves. 4763

Törzsjuhász Merinoprécoze 22 éves, kintlévő oklevéllel és többévi gyakorlati bíró, erélyes gazdatiszt, tartalomjegyzékkel, aki a gazdaság minden ágában jártas, szeszgyártáshoz is ért, a magyar, német és tör nyelvet beszéli, számvitelben gyakorlott. Szíves megkeresések beregdróci gazdaság p. Beregdróci címre kéretnek Beregdróci. 4818

Állást keres kereskedelmi akadémiát végzett, 22 éves, erélyes fiatalember. Két évi gyakorlata van intenzívben kezelt gazdaságoknál. Gazdasági és irodai teendőiben jártas. Magyarul és németül tökéletesen ír és beszél. Szíves megkereséseket "Gazdaság" 50413 jellegű Schwarz József hirdetés kiadványába, Bpest, Andrássy-ut 7. 4819

Kertészi 1-ére szakképzett, nős kertész többévi gyakorlati, a kertészet összes ágában jártassággal bír. Címe: Keresztes Ferenc Gyapoly, u. p. Bi. artelegháza. 4816

Gőzekegépész. Egy gyakorlott gőzekegépész állást változtatás iradalmában, hol több évet töltött, kezette a gazdasági gépeket is egyetemben. Megkeresést továbbá kiadványtál. Megbízható 4820 címen. 4820

Gazdatiszt állást keres azonnali vagy későbbi helyére. 39 éves, nős, szakképzett, nagy gyakorlati gazdasági segítő bejuttat. 500 kor. val honorárium. Gazdasági intéző, Hadass, u. p. Donány. 4822

Gazdatiszt 24 éves gyakorlati gazdasági ismeretekkel 14 évig önállóan gazdálkodó, óvadékképes, erélyes 40 éves, 12r. nős, 2 gyermek atyja vagyok. Mint lelki ismeretes és passzionatus, tapasztaltos gazda, kizárólag szorgalmas és becsületességem árán állandó állásra reflektálok. Állásomat tettesz szerint foglaltam el. Becses megkeresést, esetleg meghívást kér. Erélyes gazdatiszt F. Gy. Nagy-Kanizsa, Csányi-László-u. 4813

Egy középkora, francia származású kertész, aki a kertészet minden ágában jártas és a szőlőültetést vagy kezelést is tökéletesen érti, okt. 1-re állást keres, nős, gyermekeket, beszél franczia, magyar, német, tót és oláh nyelveken; a legkiválóbb bizonyítványokkal rendelkezik. Cím: a kiadványtálban "Fokortész" 4824" jelleg alatt. 4824

Gazdatiszt állást keres a földművelés, állattenyésztés, mindennemű hizlások, állatgyógyászt, az egyszerű és a kettős gazdasági számadások vezetésére és azoknak felülvizsgálásában, nemkülönben az erdő-, szőlő- és pásztelekben kiváló jártassággal bír és aki jelenleg is egy "mosonmegyei" hírneves uradalmában, mint főszámvizsgáló van alkalmazva, szerény feltételek alatt, mint intéző, számvizsgáló vagy gazdasági titkár alkalmazást kíván. Ajánlatokat "Szerény" 4823" jelleg alatt a lap kiadványtálhoz kéretnek. 4823

Földművelés-iskolát jó sikerrel végzett, 21 éves, román-kath. vallású, szépírású, nőden egyén, ki azonnali helyre lépésre vagy szept. 1-re alkalmazást keres. Cím: Koháry Mihály, Tiszasüly. 4821

Erdélyi Kereskedelmi Társaság Fodor és Társai megbízásokat elfogadnak jármos ökrök, tinók, sertések, juhok, lovak és egyéb tenyész- vagy használati állatok beszerzésére és azokat felelősség mellett gyorsan és jutányosan dírtól forrásból közvetítik.

Cím: Erdélyi Kereskedelmi Társaság Kolozsvár, Szent-egyház-utca 2-ik szám. Telefon 3H. 4814

Elsőrendű Bonyhádi faj vöröstarka ökrök- és üszőborjukat 1-2-3 éves korban, továbbá hizlálásra vagy járomba való tarka ökrök, kegyesintén hasas vagy friss fejű teheneket a legjutányosabb árban egyesség szerint bármily mennyiség szállítására vállalkozik

Naizer Antal, Dombovár Tolna megye.

Elsőrendű fajjellegű vöröstarka ökrök és üszőborjukat 1-2-3 éves korban, továbbá hizlálásra v. járomba való tarka ökröket, ugyszintén hasas v. friss fejű teheneket a legjutányosabb árban egyesség szerint bármily mennyiség szállítására vállalkozunk

Spitzer és Weiler Kis-Czell

Ökrötínó-eladás. 60 drb 1-1/2 éves, 50 drb 2-2 1/2 éves, 50 drb 3-3 1/2 éves erdélyi, magyar ökrötínó eladó, méltóságos báró Bornemissza Elemér ur hadrévi gazdaságában. Közlebbi értékesítés szolgálat: Neményi József intéző, Hadrév, u. p. Gerend, Erdély. 4804

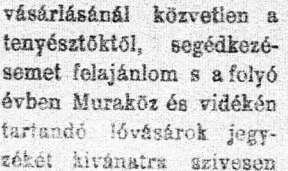
Orsz. törzskönyvezett számfeletti telivér szimmenthali tehenek és üszők eladók PAJZS GYULA telivér törzstenyészében, Heves. 801

Bonyhádi friss fejű tehenek és tenyész-bikák jutányos áron kaphatók minden héten kedden, szerdán és csütörtöki napokon. Istálló Kispesten, Üllői-ut 24. Telefon: Kispes 1. Levél- és sürgőnyozim: Plaschner Sándor 4743 tehénkereskedő Bpest, Ferencz-körut 40.

A folaranyosi gazdaságban (posta Aranyos, Komárom megye) eladó 100 drb 9 hónapos átvesszel; kilövő egyedekől származó tenyészanyagok való magyar mangalica koca és 100 drb kan süldő. Bővebb felvilágosítást Sipos István intéző ad. 4801

Muraközi hidegverű (nori) igás tenyészlovak és választott csikók vásárlásánál közvetlen a tenyésztőtől, segédkezesemet felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kívánatra azívesen kiadom. Elsőrendű referenciák rendelkezésre állnak!

Cím: idős Heinrich Mór lóvásárló ügynőksége Csáktornya (Muraköz) Sürgőnyozim: Heinrich Senior, Csáktornya. 4720

Igen szép, válogatott vöröstarka szimmenthali jellegű 1-2-3 éves növendék - ökrök és üszőborjakat ugyszintén legfriss lekötni való és jármosökreit legjutányosabb árban ajánlanak Klein Testvérek kereskedők CZELLDÖMÖLK. Megrendelések egyesség szerint bármikor is elfogadhatók 882

Törzskönyvezett telivér szimmenthali 1es 1/4 éves bikák, részben veras, részben zsemlyeszörűek a valkányi uradalomban eladók. Ugyanott eladó egy drb nyári ellés suta öz. Cím: Valkányi uradalom, Valkány. 4686

Vegyesek Tellettesre elfogad 60 drb 1-2 éves tinót és 4-500 juhot telibe, 60 drb fejű tehenet harmadára. Megkereséseket a kiadványtál tovább. 4781

A vetőmagot 1 1/2-2-ös kénmájú oldattal pácoljuk. A kénmájúdat nemcsak az üszőgősdés, de a varjúk ellen is véd. Mayerfi Zoltán Kecskemét. 4826

Öszlöttesre és tellettesre 25-30 drb 3-4 éves lehar tinót felébe elfogad Harsányi Testvérek bérgazdasága, Nyirgebe, Szatmár megye. 4803

FAKULT BÖRKABÁTOK sötét színekre tartósan festettek 4559 HALTENBERGER BELA ruhafestőgyárában, Kassa. A LAPITATOTT 1. 10.

Eladó 4000 mázsa takarmányrépa, ab nagyilódi állomás (Kolozsvár mellett). E-kezni: Klein István nagybirtokos Szinye, u. p. Alparét (Erdély). 4742

Kastély (Biharmegyében) gyönyörűen berendezve, két melléképülettel, parkkal, hozzá egy 7000 koronát jövedelmező szőlővel eladó. Cím: megrendelhető Moze Rudolfinál, Budapest, Nádor-utca 11. 789

Szeszgyári moslék Budapest közepén, vasútállomáson, 150-200 darab szörvasmarha beállítására eladó. Eleget alomsalma és kintlévő karban lévő állatok ingyen állnak rendelkezésre. Szíves megrendelések "Szeszgyári" címen Mosse hirdetés kiadványába, Budapest, Nádor-utca 11. 4755

A georgshoffi bérgazdaságban, van eladó özi árpa, özl búkköny és 1 kazal tavalyi szarjuzsena. 4769

2 gépes 14 lőerejű, 30 éves Fowler-féle gőzeke 6 testű ekével, gépszalással, és új armatúrával, drótkötéssel felszerelve, azonnal eladó. Ára 15 ezer korona. Ajánlatokat "Gőzeke" címen a kiadványba kérek. 4779

Szenát, szalmát bármely állomásra szállítva elad Deutsch Mór Budapest, VII. Luther-utca 1/B. 4775

Szöszöbűkkönyvet, ideit teremtés óta szállított állomás Silliger Armin gazdaságára, Mezőgyárak (Borsod m.). Zsákok kívánatra beszerzési áron adunk. Kívánatra minta. 4722

Akáczták kintlétesre alkalmasak, 2-3 méter magasak, eladók özi szállításra. 1000 drb ára ab állomás 220 kor., 100 drb ára ab állomás 25 kor. Szöszöbűkkönyv, sima európai színtén előjegyhezhető és pedig olasz rizling, ezerjő és slanka menka. Remekül beértek, igen erők; Ára ezrenként 6 korona. Megrendelhető: dr. Salgó József gard ságában Turkeve. 4805

Felsőmagyarország legcsébb vidékén 5000 hold gyönyörű fekvésű nagy vadállományú erdő, melynek negyedrészé azonnal értékesíthető, 700.000 koronáért eladó. Cím: a kiadványtálban. 4806

Eladó 1 db Hoffler & Sahrniz-féle szeszgyűjtő, 1 db mosoni drill 15 soros vetőgép, 1 db C. E. I. Kühne-féle szeszcsavógó, 1 db tejtűtő 260 liter óránként, hozzá 1 db szárnyszivattyú gummi-csővel. Összes tárgyak csak 4 évig voltak használatban és így teljesen jókban vannak. Bővebbet Haydn Károly úrnál Ipolyányk. 4807

Mezőgazdasági kereskedelemtan. Irta: KROLOPP HUGÓ. Ezen mezőgazdasági szakirodalmunkban hiányt pótló mű hivatva van arra, hogy a gyakorlati gadát a gazdasági termények és termékek beszerzési és értékesítési módjaival megismertesse. Bolti ára 10 korona. Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-t 25. szám.

Szenát Szalmát muhart, zabebükkönyv bármily mennyiségben veszek és eladok. 780

Felprésléshez modern gőz- és lőpréseimet bocsátom eladók rendelkezésére. SCHREIER BELA takarmánynagykereskedő Budapest, VII., Népszínház-utca 22. Telefon 20-52.

Szárított répaszeletet június - július - augusztusi szállításra a árni 730 DUKES és HERZOG Galgóc - Budapest, V., VÁCZI-KÖRUT 74.

Stádel-Torkos földmérő-taliga kapható Stádel gépgyárban, Győrütt.

Takarmányozást. Kellner szere szerint. Irta Cseikó István. Ára vászonkötésben 10 korona. Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében. Budapest, IX., Üllői-ut 25.

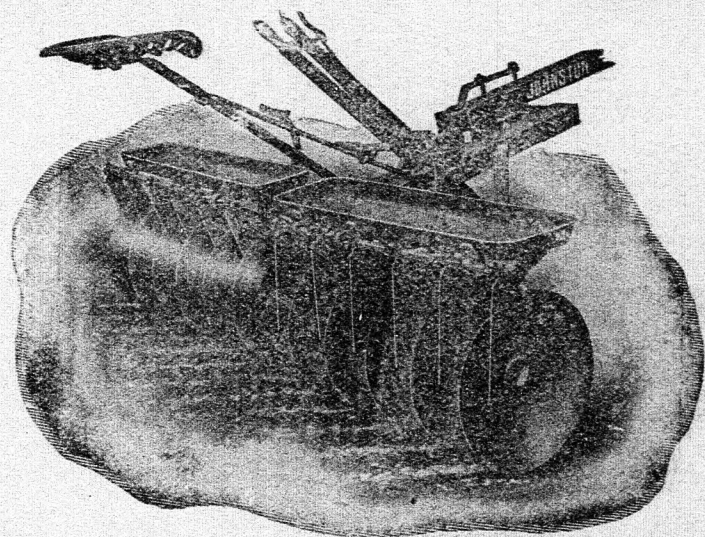
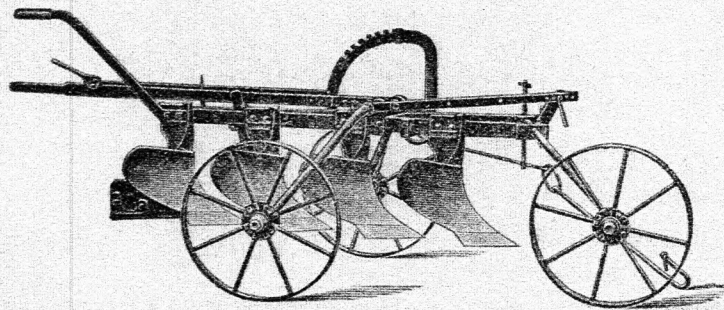
LEGYEK konyhából, kamrából, mézszárzékából, istállóból, vágóhidról biztosan elűzettek, ha a falakat LÉGY-BONODORRAL meszeljük. Legjobb már kora tavasszal. - Egy kiló elegendő 25 □-méterre, 5 klg. leírással 6 kor. franco utánvétellel. Megrendelhető FODOR FERENCZNÉ Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 40/H. Számos olismérővel. 257

Fiedler János lenfonógyára Komárom vesz nyers lenkórót szál-nyeréshez, valamint kaszált és géppel csépell lenszalmát, tetszés szerinti mennyiségben és elad eredeti (pernai) orosz lenmagot.

A tarlóhántás Bächer könnyü négybarázdás hántóekéje
legcélszerűbb Bächer könnyü hárombarázdás hántóekéje
eszközei: Johnston tarlóhántó tárcsás boronája.

Legjobb aczélanyag, csekély önsúly, kevés
vonóerő, ideális munkateljesítmény. :::

::: TESSÉK AJÁNLATOT KÉRNI!
OLCSÓ ÁRAK!

BÄCHER RUDOLF

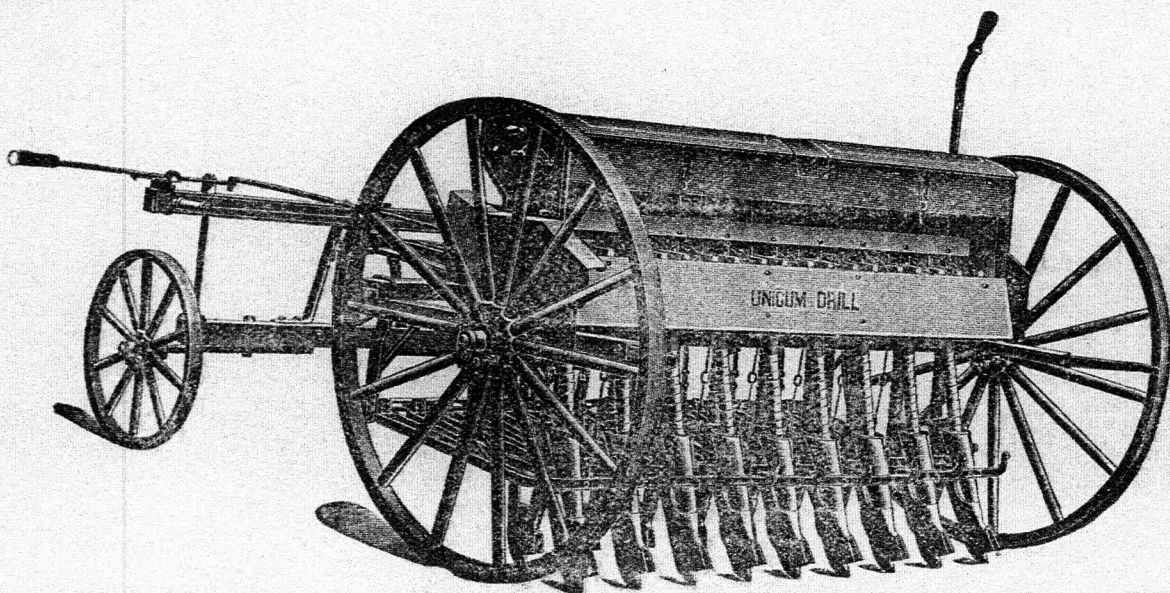
SPECZIÁLIS EKE ÉS TALAJMÜVELŐ

::: ::: ESZKOZOK GYÁRA. ::: ::: :::

::: VEZÉRKÉPVISELET ÉS FŐRAKTÁR :

SZÜCS ZSIGMOND

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 68. SZÁM.

Az eredeti MELICHAR gyárt-
mányu, páros sorszámú ::

**„UNIKUM
DRILL“**

a jelenkor legtökéle-
tebb sorvetőgépe :

Utolérhetetlenül precíz
vetés, hegynek-völgynek tel-
jes egyforma, ideálisan töké-

letes magelosztás, végtelen könnyü és biztos kormányzás, feltűnően csekély vonóerőszükséglet, szilárd kivitel, elsőrendü anyag, bámulatosan egyszerű szerkezet és könnyü kezelés ama jellegzetes tulajdonságok, melyeknek ezen sorvetőgép általános kedveltségét köszönheti. **Több mint 32.000 darab használatban.** Számtalan elsőrendü kitüntetés és sok száz elismerőlevél a világ minden részéből.

Ujabb speciálítások: **mütrágyaszórógépek és mütrágyaszóróval kombinált sorvetőgépek. Különleges répvetőgépek és amerikai rendszerü kukoriczafészekberakók** (a Hermann-féle művelésmóddhoz). Chiliszőrők a cukorrépa fejtrágyázásához.

MELICHAR FERENCZ

SORVETŐ-ÉS MÜTRÁGYASZÓRÓ.

::: ::: GÉPEK GYÁRA. ::: ::: :::

::: VEZÉRKÉPVISELET ÉS FŐRAKTÁR:

SZÜCS ZSIGMOND

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 68.

GÖZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyok elvállalni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alanti címemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, gőzsántási vállalkozó BUDAPEST-KELENFÖLD.

= Eladó birtok! =

Hont megyében, országút mentén, közel vasúthoz, 770 magy. hold nagyon jó gazdaság, 50 hold erdő, nagyon jó épületekkel, csinos kastélyllyal és parkkal 350.000 korona.

BEYER KÁROLY, Budapest, V., Báthory-utca 5. sz.

Telefon 12-85.

872

Uraknak, gazdák figyelmébe!

Kitünően értékesítünk (mintázott ajánlatokat ár megjelölésével kérünk) **őszi boraó, őszi bükköny, szöszös bükkönyből, luczerna, lóhere, biborhere, nyulszakából** és minden egyéb takarmánymagvakból! **Szalma és szénából.** Árúitunk előn árakban: Erőtakarmányokat, melassekeveréseket, zöld melasset, mütrágyát stb.

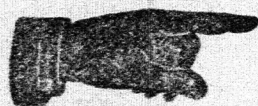
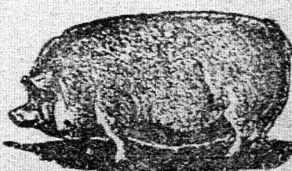
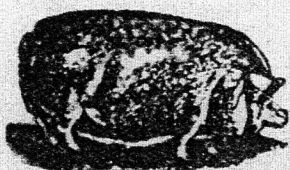
Agrikultura mezőgazdákati ellátó részvénytársaság.

Sertéseladások és vételek legjobban és legpontosabban eszközöltetnek sovány egy hizót állapotba

URL REZSŐ

sertésbizom'nyosnál. Budapest, VIII., Népszínház-u. 22. (Polgári sertésde bérpalota.)
Telefon: 97-05 Isterurbán.

Felvilágosítással készséggel szolgál.

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE

szabadalmazott

TENGERISZÁRTÉPŐGÉP

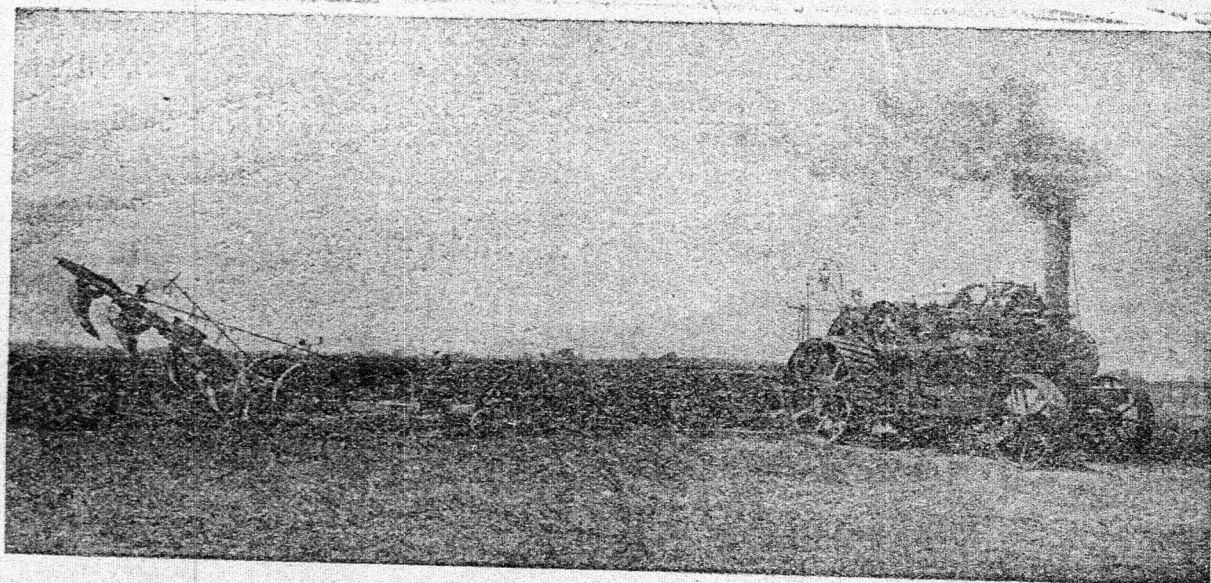
az egyedüli és utolérhetlen szerkezet, mely a **tengeriszárat** legtökéletesebben tépi szét és így a **zsombolyázáshoz** előkészíti takarmányozási célokra.

!!! Szaktekintélyű gazdák által minden gazdaságban nélkülözhetlen gépnek kijelentve. !!!

1908. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalom tulajdonos

„NICHOLSON” gépgyár részvénytársaság Budapest, Váci-ut 17.

Ismeretetés, árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magyar gyártmányu

:: kétgéprendszerü ::

Gőzekéket

a legtökéletesebb kivitelben készít:

GANZ és TÁRSA

Vasöntő- és Gépgyár Részvény-Társulat

BUDAPESTEN, X., Kőbányai-ut 31. sz.

Részletes leírással és ajánlattal szívesen szolgálunk.

Gőzeke acetylen-lámpák

Éjjeli szántásoknál **gőzekékre** különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Kézi-, kocsis-, spritzbogen-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló- **acetylen-lámpák.**

Bárdi József automobil r.-t. Budapest, VI., Mozsár-utca 9. Fővárosi Orfeum mellett.

Telefon 16-28.

Sürgőnyczim: Pneumatic.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

